

De toekomst van de mens

SRI AUROBINDO

Sri Aurobindo werd geboren te Calcutta in 1872. Op zesjarige leeftijd werd hij door zijn vader naar Engeland gezonden, waar hij een grondige kennis verwierf van de westerse denk-en gevoelswereld. Na zijn terugkeer in India verdiepte hij zich in de geestelijke traditie en politieke toestand van zijn vaderland en werd één van de leidende figuren van India's onafhankelijkheidsstrijd tegen de Engelse overheersing. Hierdoor kwam Sri Aurobindo één jaar in de gevangenis terecht, waar hij een aantal ingrijpende spirituele ervaringen beleefde. Vrijgesproken van de beschuldigingen die tegen hem waren ingebracht, vertrok hij naar Pondicherry om zich volledig te wijden aan zijn spirituele werk.

In jaren van intense yoga schreef hij een indrukwekkend oeuvre, waarin hij een integrale methode brengt van spiritualiteit in het dagelijks leven, een unieke synthese ontwerpt tussen geest en materie, en de profetische visie verkondigt van een vergoddelijkt leven op aarde. Hierdoor groeide Sri Aurobindo uit tot de grote spirituele vernieuwer van deze eeuw en één van de belangrijkste geestelijke inspirators van de nieuwe tijd.

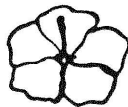
SRI AUROBINDO

DE TOEKOMST VAN
DE MENS

Het Goddelijk Leven op Aarde

Bijeengebracht en van een samenvatting
en aantekeningen voorzien door

P. B. SAINT-HILAIRE

STICHTING AUROFONDS
ANTWERPEN

Oorspronkelijke titel:

The future evolution of man.

Uitgegeven door Sri Aurobindo Ashram, Pondicherry, India

Geautoriseerde vertaling door

Wil van Vliet

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Aurobindo, Sri

De toekomst van de mens : het Goddelijk leven op aarde /
Sri Aurobindo ; bijeengebracht en van een samenvatting en
aantek. voorzien door P.B. Saint-Hilaire ;

[geautoriseerde vert. uit het Engels door Wil van Vliet]. -
Antwerpen : Aurofonds

Vert. van: The future evolution of man. - Pondicherry,
India : Sri Aurobindo Ashram.

ISBN 90-70549-04-2

SISO 202 UDC 291.1+294.527 UGI 556

Trefw.: godsdienstfilosofie / yoga.

© 1986 Stichting Aurofonds, Steenhoudersvest 57, B2000 Antwerpen, België.
Bern. Zweersplein 57, 3122 TW Schiedam.

Uit deze uitgave mag uitsluitend iets veeleenvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, opnamen, of op welke andere wijze ook, hetzij chemisch, elektronisch of mechanisch, na voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Any part of this book may only be reproduced, stored in a retrieval system and/or transmitted in any form, by print, photoprint, microfilm, recording, or other means, chemical, electronic or mechanical, with the written permission of the publisher.

INHOUD

Samenvatting	1
I. De Aspiratie van de Mens	13
II. De Plaats van de Mens in de Evolutie	18
III. De Huidige Evolutionaire Crisis	27
IV. Gedragsnormen en Spirituele Vrijheid	54
V. De Ontwikkeling van de Spirituele Mens	65
VI. De Drievoudige Transformatie	78
VII. De Opwaartse Weg naar het Supramentale	94
VIII. Het Gnostische Wezen	113
IX. Het Goddelijk Leven op Aarde	139
Aantekeningen	157

VOORWOORD

De mens wordt zich in deze tijd scherp bewust van zijn vermogen om zijn eigen lot ten goede of ten kwade te beïnvloeden. In deze kritieke periode waarin hij zich afvraagt wat zijn toekomst zal zijn, is het naar wij menen, belangrijk het publiek de meest veelzeggende gedeelten aan te bieden uit de boeken van Sri Aurobindo die het probleem van de toekomstige evolutie van de mensheid behandelen.

De citaten die dit boekje bevat zijn ontleend aan de drie volgende werken:

The Life Divine
The Human Cycle
The Synthesis of Yoga

Aan het eind van het boekje zijn enige aantekeningen opgenomen die de terminologie van Sri Aurobindo verklaren.

Ons doel zal zijn bereikt als de lezer ertoe gebracht wordt zich in de oorspronkelijke werken te verdiepen.

P. B. St. Hilaire

Sri Aurobindo Ashram
Pondicherry – India
15 Augustus 1962

SAMENVATTING

I DE ASPIRATIE VAN DE MENS

De hoogste aspiratie van de mens – zijn trachten naar volmaaktheid, zijn verlangen naar vrijheid en meesterschap, zijn zoeken naar zuivere waarheid en onvermengd geluk – is flagrant tegenstrijdig met zijn huidige bestaan en normale ervaring.

Een dergelijke tegenstrijdigheid behoort tot de algemene methode van de Natuur; het is een teken dat zij naar een grotere harmonie toe werkt. De verzoening wordt bereikt door een evolutionaire vooruitgang.

Het Leven evolueert uit de Materie en het Mentale uit het Leven omdat zij daar reeds in besloten zijn; de Materie is een vorm van versluierd Leven, het Leven een vorm van het vesluierde Mentale. Zou het Mentale dan niet een vorm en sluier kunnen zijn van een hoger vermogen, van de Geest die supramentaal van aard zou zijn? De hoogste aspiratie van de mens zou dan wijzen op de geleidelijke ontsluiting van de Geest in het innerlijk, op de voorbereiding tot een edeler leven op aarde.

II DE PLAATS VAN DE MENS IN DE EVOLUTIE

Een evolutie van bewustzijn is het hoofdmotief van het aardse bestaan. De evolutionaire werking van de Natuur bestaat in een tweeledig proces: een evolutie van vormen en een evolutie van de ziel.

De mens bezet de kop van de evolutiegolf. In hem voltrekt zich de overgang van een onbewuste naar een bewuste evolutie.

Bij iedere trap ontvangen we een aanduiding omtrent de volgende.

De aard van de volgende trap wordt aangegeven door de diepe aspiratie die in het menselijk ras ontwaakt.

De bewustzijnsverandering is het belangrijkste feit van de volgende evolutionaire transformatie en het bewustzijn zal zelf door

zijn eigen mutatie het lichaam iedere noodzakelijke mutatie oplegen.

Er is geen reden om aan te nemen dat die transformatie op aarde onmogelijk is. In feite zou ze het leven op aarde zijn meest ware betekenis verlenen.

De drang van de mens tot spiritualiteit is een onmiskenbare aanwijzing dat de Geest van binnen uit naar zijn openlijke verschijning stuwt, naar de volgende stap van zijn manifestatie.

III DE HUIDIGE EVOLUTIONAIRE CRISIS

Er wordt vaak beweerd dat de rede het hoogste vermogen van de mens is en dat zij hem in staat heeft gesteld om zichzelf en de Natuur meester te worden. Is de rede daar werkelijk in geslaagd?

Als de rede zich op het leven en het handelen toelegt, wordt zij partijdig en hartstochtelijk en de dienaar van andere krachten dan de zuivere waarheid.

Waarom gelooft de mens in de rede? Omdat de rede een rechtmatige functie heeft te vervullen waarvoor zij uitstekend is toegerust: zij rechtvaardigt en verheldert voor de mens wat hij ervaart en geeft hem het vertrouwen en de overtuiging om te volharden in de verruiming van zijn bewustzijn.

De rede kan echter geen enkele definitieve waarheid bereiken omdat zij niet tot de wortel der dingen kan doordringen noch hun totaliteit omvatten. Zij houdt zich bezig met het eindige, het afgescheidene en heeft geen maatstaf voor het geheel en voor het oneindige.

Wat is religie eigenlijk, en waarom valt zij buiten het bereik van de rede?

De beperkingen van de rede worden frappant duidelijk als zij geconfronteerd wordt met het religieuze leven.

Kan religie dan de gids van het menselijk leven zijn? Het is een feit dat de samenleving haar in oude tijden een vooraanstaande plaats toekende.

Maar anderzijds is de mensheid, en in het bijzonder dat deel van de mensheid dat de avant-garde van de vooruitgang was, tegen de overheersing door de religie in opstand gekomen.

Heel dikwijls hebben de erkende religies zich tegen de vooruitgang gekeerd en partij gekozen voor de krachten der duisternis en onderdrukking. Er is verloochening voor nodig geweest, een opstand van het onderdrukte menselijk denken en hart, om die fouten te corrigeren en de religie haar plaats te wijzen. Zoiets zou niet gebeurd zijn als de religie de ware en beslissende gids van het hele menselijk leven zou zijn.

Als de religie heeft gefaald, dan komt dat omdat zij het wezenlijke heeft verward met het bijkomstige. Ware religie is spirituele religie, een zoeken naar God, het zich openstellen van het diepste zieleleven voor de immanente Godheid, de eeuwige Alomtegenwoordigheid. Dogma's, erediensten, morele gedragslijnen zijn steun- en hulpmiddelen. Zij mogen de mens worden aangeboden, maar hem niet worden opgelegd.

Bovendien beschouwt de religie het spirituele leven vaak als iets dat uit verzaking en versterving bestaat. Zo wordt de religie een kracht die het leven ontmoedigt en daarom kan zij zelf geen ware wetgever en gids voor het leven zijn.

Dus moeten we het leidinggevende licht en de harmonie brengende wet zoeken in een spiritualiteit die opnieuw haar ware betekenis heeft verkregen.

Anderzijds heeft de moderne mens het probleem van de relatie tussen individu en samenleving niet opgelost. Wat zijn hun respectievelijke rollen in de spirituele vooruitgang van de mensheid?

Het is verkeerd te eisen dat de enkeling zich ondergeschikt zou

maken aan de collectiviteit of erin opgaan, omdat de collectiviteit zich ontwikkelt door haar verst gevorderde enkelingen en die kunnen alleen maar werkelijk vooruitgang maken als zij vrij zijn. Maar het is waar dat de enkeling zich meer en meer verenigd voelt met de collectiviteit en het Al naarmate hij spiritueel vooruitgaat.

De huidige evolutionaire crisis wordt veroorzaakt door een ongelijkheid tussen de beperkte vermogens van de mens – mentaal, ethisch en spiritueel – en de technische en economische middelen die hij ter beschikking heeft.

Zonder een innerlijke verandering is de mens niet langer opgewassen tegen de gigantische ontwikkeling van het uiterlijke leven.

De verheerlijking van de collectiviteit, van de Staat, vervangt alleen het individuele ego door het collectieve ego.

Als de mensheid wil overleven, dan is een radicale transformatie van de menselijke natuur onontbeerlijk.

IV GEDRAGSNORMEN EN SPIRITUELE VRIJHEID

Daar volmaaktheid progressief is, zijn goed en kwaad wisselende grootheden die van tijd tot tijd van betekenis en waarde veranderen.

Vier hoofdprincipes beheersen achtereenvolgens het menselijk gedrag. De eerste twee zijn: persoonlijke behoeften en het welzijn van de collectiviteit.

Er ontstaat een conflict door de tegenstelling tussen de twee instinctieve neigingen die het menselijk handelen beheersen: het individualistische instinct en dat van de kudde.

Om dit conflict op te lossen verschijnt een nieuw principe dat anders en hoger is dan de twee tegenstrijdige instincten en dat erop gericht is hen zowel te overheersen als te verzoenen. Dit derde principe is het ethische ideaal.

Maar de conflicten verminderen niet, zij schijnen zich veeleer te

vermenigvuldigen. Morele wetten zijn willekeurig en star; als zij op het leven worden toegepast, worden ze tot een vergelijk gedwongen en eindigen in compromissen die hen van alle macht beroven.

Achter de ethische wet, die een verkeerd beeld is, onthult zich een grotere waarheid van een onmetelijk, ongekluisd bewustzijn, de hoogste wet van onze goddelijke natuur. Zij bepaalt volmaakt onze relaties met ieder wezen en met de totaliteit van het universum en openbaart ook het nauwkeurige ritme van Gods directe expressie in ons. Zij is het vierde en hoogste principe van het handelen, dat tegelijk gebiedende wet en absolute vrijheid is.

V DE ONTWIKKELING VAN DE SPIRITUELE MENS

Spiritualiteit is iets anders dan verstandelijk vermogen; haar verschijnen is het teken dat een groter Vermogen dan het mentale op zijn beurt naar voren komt.

Spiritualiteit is een progressief ontwaken tot de innerlijke werkelijkheid van ons wezen, tot de geest, het zelf, de ziel, die iets anders zijn dan ons mentale, vitale en lichaam. Het is een innerlijke aspiratie om de grotere Werkelijkheid ver boven ons, die ook het universum doordringt en in ons woont, te kennen, ermee in contact te komen en zich ermee te verenigen, met als resultaat een wending, een ommekeer, een nieuwe geboorte.

In haar poging om ons innerlijk wezen te openen, heeft de Natuur vier hoofdlijnen gevolgd: religie, occultisme, het spirituele denken en de innerlijke spirituele realisatie en ervaring.

Alleen spirituele realisatie en ervaring kunnen een mentaal wezen veranderen in een spiritueel wezen.

Mystiek en spiritualiteit zijn vanuit twee standpunten bekritiseerd. Alvorens verder te gaan moeten we deze kritiek onderzoeken:

- 1) De mysticus keert zich van het leven af.
- 2) Mystieke kennis is zuiver subjectief.

VI DE DRIEVOUDIGE TRANSFORMATIE

Als het einddoel van de aardse evolutie er alleen in zou bestaan de mens te doen ontwaken tot de hoogste Realiteit en hem te bevrijden uit onwetendheid en slavernij, zodat de bevrijde ziel ergens anders een hogere staat van zijn zou kunnen vinden of in die hoogste Realiteit zou kunnen opgaan, dan zou de taak vervuld zijn met de komst van de spirituele mens. Er is echter ook een streven in ons naar meesterschap over de Natuur en naar haar transformatie, naar een grotere volmaaktheid van het aardse bestaan zelf.

Wil zij blijvend gevestigd zijn, dan vereist deze nieuwe zijnsorde een radicale verandering van de hele menselijke natuur. Deze transformatie heeft drie fasen.

De eerste fase van deze transformatie kan psychisch worden genoemd: de ziel of het psychische wezen moet naar voren komen en de leiding nemen over het hele wezen.

Om met goed gevolg openlijk te verschijnen en het wezen op de hoogste Realiteit te richten, gebruikt de ziel in de loop van haar evolutie drie dynamische voorstellingen van die hoogste Realiteit: Waarheid, Schoonheid en het Goede. Zo liggen er dus drie wegen open voor de zoeker.

- 1) De weg van het intellect of van de kennis.
- 2) De weg van het hart of van de emoties.
- 3) De weg van de wil of van het handelen.

De sterkste uitwerking wordt bereikt door deze drie wegen te combineren en gelijktijdig te volgen.

In dit stadium wordt een verschuiving van het bewustzijn, een terugtrekking naar binnen, noodzakelijk ten einde het centrale wezen, de werkelijke Ziel, te bereiken en haar de leidster en heerseres over de natuur te laten worden.

Het openlijk verschijnen van de ziel heeft twee belangrijke resultaten: ten eerste een doeltreffende leiding en heerschappij die al het verkeerde en duistere of alles dat zich tegen de goddelijke realisatie verzet, ontmaskert en verwerpt, en verder een spontane toevloed van

allerlei spirituele ervaringen.

De tweede fase van de transformatie kunnen we spiritueel noemen: het zich openstellen voor een oneindigheid boven ons, voor een eeuwige Tegenwoordigheid, een grenzenloos Zelf, een oneindig Zijn, een oneindigheid van Bewustzijn, een oneindigheid van Gelukzaligheid, een Almacht.

De spirituele verandering bereikt haar hoogtepunt in een duurzaam stijgen van het lagere bewustzijn naar het hogere, gevolgd door een doeltreffende duurzame neerdaling van de hogere natuur in de lagere.

Er begint zich een nieuw bewustzijn te vormen met nieuwe denkkrachten en vermogens tot waarnemen, en wat meer is, met een vermogen tot directe spirituele realisatie.

Om deze nieuwe schepping blijvend en volmaakt te maken, moet de grondslag zelf van onze onwetende natuur herschapen worden en moet een groter vermogen, een supramentale Kracht ingrijpen om deze herschepping tot stand te brengen. Dit is de derde fase: de supramentale transformatie.

VII DE OPWAARTSE WEG NAAR HET SUPRAMENTALE

Het verstand kan moeilijk begrijpen wat het Supramentale is; om het te beschrijven zou een andere taal nodig zijn dan de armzalige abstracte gemeenplaatsen van het mentale.

De overgang van het mentale naar het Supramentale is een doortocht van de Natuur naar de Bovennatuur. Juist daarom kan dit niet door alleen maar een inspanning van ons mentale wezen of door niets anders dan onze persoonlijke aspiratie worden bereikt. Het Bovenmentale en het Supramentale zijn in de natuur van de aarde geïnvolueerd en verborgen, maar om in ons naar voren te komen is er een pressie nodig van deze zelfde vermogens die op hun eigen bovenbewuste niveau reeds in hun volle natuurlijke kracht zijn geformuleerd. De vermogens van het Supramentale moeten in ons neerdalen, een veredelende invloed op ons uitoefenen en ons wezen transformeren.

Welke voorbereiding tot de supramentale transformatie zou er moeten zijn? Ten eerste een toenemende beheersing van de persoon over zijn eigen natuur en ten tweede een steeds bewustere deelname in de werkzaamheid van de Bovennatuur.

De tweede voorwaarde bestaat in een bewuste gehoorzaamheid, een overgave van ons hele wezen aan het licht, de waarheid en de kracht van boven.

De derde voorwaarde is de éénwording van het hele wezen rond het ware zelf en het zich openstellen van het individu voor het kosmische bewustzijn.

Vier trappen leiden van de menselijke intelligentie omhoog naar het Supramentale:

- 1) Het Hogere Mentale
- 2) Het Verlichte Mentale
- 3) Het Intuïtieve Mentale
- 4) Het Bovenmentale

Het neerdalen van het Bovenmentale is niet voldoende om het Onbewuste volledig te transformeren; alleen de Supramentale Kracht is in staat om dit te bereiken.

VIII HET GNOSTISCHE WEZEN

De moeilijkheid om de Supramentale natuur te begrijpen en te beschrijven ligt in het feit dat zij in wezen bewustzijn en vermogen van het Oneindige is.

We kunnen echter de overgang van het Bovenmentale naar het Supramentale in grote trekken beschrijven en ons een denkbeeld vormen van het beginstadium van het supramentale bestaan.

Het supramentale of gnostische wezen zal de volmaakte voltooiing van de spirituele mens zijn.

De wet van het Supramentale is eenheid tot vervulling gebracht in verscheidenheid; eenheid wil niet zegen uniformiteit.

Het supramentale wezen zal de harmonie van het individuele zelf met het kosmische Zelf, van zijn individuele wil en handelen met de kosmische Wil en het kosmische Handelen verwerkelijken.

Het transcendente aspect van het spirituele leven is onontbeerlijk voor de vrijheid van de Geest, maar zal in harmonie zijn met het gemanifesteerde bestaan en het een onwankelbare basis geven. Voor het gnostische wezen betekent handelen in de wereld geen afdwalen van de eenheid.

Het gnostische bewustzijn zal voortgaan op de weg naar een integrale kennis. En die zal geen openbaring zijn, of een licht dat wordt geboren uit duisternis, maar een licht dat voortkomt uit licht.

De vreugde van een intieme zelfopenbaring van de Ene in zijn verscheidenheid, de veelvuldige vereniging en gelukkige wisselwerking binnen de Ene, zullen het gnostische leven een volledig vervolmaakte zin geven.

De Materie zal zich openbaren als een instrument van de manifestatie van de Geest; dan zal een nieuwe bevrijde en soevereine aanvaarding van de materiële Natuur mogelijk zijn.

Het lichaam zal een trouw en bekwaam instrument worden, volmaakt reagerend op de Geest.

Gezondheid, kracht, duurzaamheid, lichamelijk geluk en welzijn en bevrijding van het lijden behoren tot de fysieke volmaaktheid die door de gnostische evolutie gerealiseerd zal worden.

De onmetelijke kalmte en diepe verrukking van het gnostische bestaan verheffen zich tezamen in een toenemende intensiteit en culminereren in een eeuwige extase. In het verschijnsel universum wordt de eeuwige gelukzaligheid, Ananda, geopenbaard.

Er blijven nog twee vragen te onderzoeken die belangrijk zijn voor de menselijke opvatting van het leven.

1) Wat is de plaats van de persoonlijkheid in het gnostische wezen?

In het gnostische bewustzijn zijn persoonlijkheid en onpersoonlijkheid geen tegenstrijdige beginselen; zij zijn onafscheidelijke aspecten van één en dezelfde werkelijkheid.

Wat zal de aard van de gnostische persoon zijn?

2) Als er een gnostische persoonlijkheid bestaat en als die op een bepaalde manier verantwoordelijk is voor haar handelingen, wat is dan de plaats van het ethische element in de gnostische natuur, wat is zijn volmaaktheid en vervulling?

Het gnostische leven zal orde en vrijheid verzoenen. Er zal een algehele overeenstemming bestaan tussen de vrije expressie van de enkeling en zijn gehoorzaamheid aan de wet die inherent is aan de hoogste en universele Waarheid der dingen.

Alle mentale normen zouden verdwijnen omdat ze niet meer nodig zouden zijn; zij zouden vervangen worden door de authentieke wet van de identiteit met het Goddelijke Zelf.

XI HET GODDELIJK LEVEN OP AARDE

Het volledig verschijnen van het individuele bewustzijn betekent een totaal en integraal bewust zijn van onszelf en van de hele waarheid van ons wezen en dat is de richting waarin de evolutie zich ontwikkelt. Al het zijnde is één, en volledig bewust zijn betekent geïntegreerd zijn in het bewustzijn van alles, in het universele Zelf en zijn universele kracht en werking.

De volheid van dit bewustzijn kan slechts worden bereikt door de identiteit van het individuele zelf met het transcendente Zelf, met de hoogste Realiteit te verwezenlijken.

Deze realisatie vraagt een inkeer van het bewustzijn. Het gewone menselijke bewustzijn is naar buiten gericht en ziet de dingen alleen oppervlakkig. Het schrikt ervoor terug om zich in de diepten van het innerlijk te begeven, die duister lijken en waar hij bang is verloren te gaan. Toch is het binnengaan in die duisternis, die leegte, die stilte, slechts de doortocht naar een grootser bestaan.

Deze naar binnen gerichte beweging is in werkelijkheid geen

gevangenschap in het persoonlijke zelf, het is de eerste stap naar een ware universaliteit.

Het goddelijk leven heeft als regel een actief werkzame universaliteit, georganiseerd door een alziende Wil in het besef van de eenheid van allen.

In het gnostische wezen zullen zich nieuwe bewustzijnsvermogens en nieuwe eigenschappen ontwikkelen, die het op een natuurlijke, normale en spontane manier zal gebruiken om zowel te kennen als te handelen.

Het leven van gnostische wezens zou terecht gekarakteriseerd kunnen worden als een bovenmenselijk of goddelijk leven. Maar dit moet niet verward worden met vroegere of tegenwoordige denkbeelden omtrent bovenmenselijkheid.

Het zou verkeerd zijn te menen dat een leven in het volle licht van de Kennis zijn charme zou verliezen en geestdodend eentonig zou worden. De gnostische manifestatie van het leven zou voller en vruchtbaarder zijn en veel levendiger in alles wat zij aan creativiteit en interessants te bieden heeft dan de wereld van de Onwetendheid.

Hoofdstuk I

DE ASPIRATIE VAN DE MENS

De hoogste aspiratie van de mens – zijn trachten naar volmaaktheid, zijn verlangen naar vrijheid en meesterschap, zijn zoeken naar zuivere waarheid en onvermengd geluk – is flagrant tegenstrijdig met zijn huidige bestaan en normale ervaring.

Wat het vroegste, pas ontwaakte denken van de mens heeft vervuld en wat het, naar het schijnt, onvermijdelijk en uiteindelijk vervult – want het overleeft de langste perioden van scepticisme en keert terug na iedere verbanning – is ook het hoogste wat zijn denken kan beschouwen. Het manifesteert zich in het voorvoelen van de Godheid, in de drang tot volmaaktheid, in het zoeken naar zuivere waarheid en onvermengd geluk en in het besef van een geheime onsterfelijkheid. De vroegste dageraden van het menselijk weten hebben ons getuigenissen nagelaten van die voortdurende aspiratie; in onze tijd zien we een mensheid, verzadigd maar niet voldaan door de triomfantelijke ontleding van de uiterlijke verschijnselen van de Natuur, zich voorbereiden op de terugkeer naar haar oorspronkelijke verlangens. De vroegste formulering van de Wijsheid belooft ook haar laatste te zijn: God, Licht, Vrijheid en Onsterfelijkheid.

Deze hardnekkige idealen van het menselijk ras zijn zowel in strijd met zijn normale ervaringen als de bevestiging van hogere en diepere ervaringen die voor de mensheid ongewoon zijn en die als geordend geheel alleen maar verkregen kunnen worden door een revolutionaire individuele inspanning of een evolutionaire algemene vooruitgang. In een animaal en egoïstisch bewustzijn het goddelijk wezen kennen, bezitten en zijn, ons schemerige of duistere fysiek-mentale wezen transformeren in de volledige supramentale verlichting, vrede en onvoorwaardelijk geluk brengen waar alleen de spanning heerst van voorbijgaande bevrediging, aanhoudend bedreigd door lichamelijke pijn en emotioneel lijden, een oneindige vrijheid vestigen in een wereld die een bundeling van werktuiglijke noodzakelijkheden lijkt, het onsterfelijke leven ontdekken en verwezen-

lijken in een lichaam onderworpen aan dood en voortdurende mutatie, – dit wordt ons aangeboden als de manifestatie van God in de Materie en het doel van de Natuur in haar aardse evolutie. Voor het gewone essentiële intellect dat de huidige organisatie van zijn bewustzijn voor de grens van zijn mogelijkheden houdt, is de flagrante tegenstrijdigheid tussen de onbereikte idealen en datgene wat feitelijk is bereikt, het doorslaggevende argument tegen hun deugdelijkheid. Maar als we de gang van zaken in de wereld nader beschouwen, dan blijkt deze lijnrechte tegenstelling veeleer tot de meest grondige methode van de Natuur te behoren en het zegel van haar volledige goedkeuring te dragen.

L.D.I.1

Een dergelijke tegenstrijdigheid behoort tot de algemene methode van de Natuur; het is een teken dat zij naar een grotere harmonie toe werkt. De verzoening wordt bereikt door een evolutionaire vooruitgang.

Alle problemen van het bestaan zijn immers in wezen problemen van harmonie. Zij ontstaan uit de waarneming van een onopgeloste disharmonie en het instinctief vermoeden van een nog onontdekte overeenstemming of eenheid. Vrede hebben met een onopgeloste disharmonie is mogelijk voor het praktisch ingestelde en meer animale deel van de mens, maar onmogelijk voor zijn volledig ontwikkelde mentale wezen, en gewoonlijk ontsnapt zelfs de praktische kant van zijn persoonlijkheid alleen maar aan de algemene noodzaak door het probleem uit te sluiten of door een grof, onverlicht compromis te aanvaarden ter wille van de bruikbaarheid. Want in wezen zoekt de hele Natuur harmonie – het vitale en de materie in hun eigen sfeer evenzeer als het mentale in de ordening van zijn waarnemingen. Hoe groter de ogenschijnlijke wanorde van het geboden materiaal, hoe groter de klaarblijkelijke ongelijksoortigheid – die zelfs uitloopt op de meest onverzoenlijke tegenstellingen – van de elementen die gebruikt moeten worden, des te sterker is de prikkel die drijft naar een verfijnder en machtiger orde dan die welke doorgaans het resultaat van een minder moeilijk streven kan zijn. De coördinatie van het actieve Leven met een vormenmateriaal waarin inertie de

voorwaarde tot activiteit schijnt te zijn, is een probleem van tegenstellingen dat de Natuur heeft opgelost en steeds beter probeert op te lossen in grotere en ingewikkelder samenstellingen. De volmaakte oplossing zou immers de materiële onsterfelijkheid zijn van een volledig georganiseerd animaal lichaam dat het mentale ondersteunt. De coördinatie van het bewuste mentale en de bewuste wil met een vorm en leven die zich duidelijk niet van zichzelf bewust zijn en die op zijn hoogst in staat zijn tot een werktuiglijke en onderbewuste wil, is een ander probleem van tegenstellingen waarin ze verbazingwekkende resultaten heeft behaald en nog steeds verder reikt naar grotere wonderen. Want hier zou haar uiteindelijk grootste wonder bestaan in een animaal bewustzijn dat niet langer meer zoekt naar, maar geheel vervuld is van Waarheid en Licht, met de praktische almacht die uit het bezitten van een directe en vervolmaakte kennis voortkomt. De opwaartse impuls van de mens tot het streven naar een coördinatie tussen nog grotere tegenstellingen is dan op zichzelf niet alleen redelijk, maar de enig logische uitvoering van zowel een regel als een poging die een fundamentele methode van de Natuur schijnen te zijn en de wezenlijke zin van haar universele streven.

L.D.I,1

Het Leven evolueert uit de Materie en het Mentale uit het Leven omdat zij daar reeds in besloten zijn; de Materie is een vorm van versluierd Leven, het Leven een vorm van het versluierde Mentale. Zou het Mentale dan niet een vorm en sluier kunnen zijn van een hoger vermogen, van de Geest die supramentaal van aard zou zijn? De hoogste aspiratie van de mens zou dan wijzen op de geleidelijke ontsluiting van de Geest in het innerlijk, op de voorbereiding tot een edeler leven op aarde.

We spreken over de evolutie van het Leven in de Materie en de evolutie van het Mentale in de Materie, maar evolutie is een woord dat het verschijnsel alleen maar constateert zonder het te verklaren. Er schijnt immers geen reden te zijn waarom het Leven zou evolueren uit materiële elementen, of het Mentale uit een levende

vorm, tenzij we de Vedantische oplossing aanvaarden, namelijk dat het Leven reeds in de Materie besloten is en het Mentale in het Leven, omdat de Materie in wezen een vorm van versluierd Leven is en het Leven een vorm van versluierd Bewustzijn.³ En dan schijnt er weinig bezwaar te bestaan tegen een volgende stap in de reeks: de erkenning dat het mentale bewustzijn zelf slechts een vorm en een sluier zou kunnen zijn van hogere bewustzijnsniveaus boven het Mentale. In dat geval verschijnt de onoverwinnelijke drang van de mens tot God, Licht, Gelukzaligheid, Vrijheid en Onsterfelijkheid op zijn juiste plaats in de reeks als eenvoudig de gebiedende impuls waardoor de Natuur zich verder dan het Mentale probeert te ontwikkelen. Dan blijkt die drang even natuurlijk, waar en gegrond te zijn als de drang tot Leven die de Natuur in bepaalde vormen van Materie heeft ingeplant, of de drang tot het Mentale die zij in bepaalde vormen van Leven heeft ingeplant. Zowel in het een als het ander bestaat die drang door het vermogen van zijn wil-tot-zijn min of meer verborgen in de verschillende, immer opklimmende vormenreeksen van de Natuur. Zowel in het een als het ander ontwikkelt hij geleidelijk de noodzakelijke organen en vermogens die hij uiteindelijk volledig moet ontwikkelen. Zoals de drang tot het Mentale de hele scala doorloopt vanaf de gevoeliger reacties van het Leven in mineralen en planten tot aan zijn volledige organisatie in de mens, zo is er ook in de mens zelf een dergelijke opklimmende reeks die de voorbereiding vormt, zo niet meer, tot een hoger en goddelijk leven. Het dier is een levend laboratorium waarin de Natuur, naar men zegt, de mens heeft uitgewerkt. De mens zou zelf heel goed een denkend en levend laboratorium kunnen zijn waarin zij met zijn bewuste medewerking de supermens, de god wil uitwerken. Of zullen we niet liever zeggen: waarin zij God wil manifesteren? Want als evolutie de progressieve manifestatie betekent van wat in de Natuur geïnvolveerd sliep of werkzaam was, dan betekent zij ook de openlijke verwezenlijking van wat de Natuur in het verborgene is. We kunnen dan ook niet van haar eisen dat zij haar evolutie in een bepaalde fase onderbreekt, noch hebben we het recht om ieder voornemen dat zij aan de dag legt, of iedere poging die zij onderneemt om vooruit te gaan, samen met de godsdienstige dweper te veroodelen als verdorven en aanmatigend, of met de Rationalist als ziekelijk of als een zinsbegoocheling. Als het waar is dat de Geest in

de Materie is besloten en de Natuur zoals zij ogenschijnlijk lijkt in het verborgene God is, dan zijn voor de mens de manifestatie van de godheid in hemzelf en de innerlijke en uiterlijke verwezenlijking van God het hoogste en volkomen gerechtvaardigde doel dat voor hem op aarde mogelijk is.

En zo rechtvaardigen zich, zowel tegenover de weloverwogen rede als tegenover het hardnekkige instinct of de intuïtie van de mensheid, de eeuwige paradox en de eeuwige waarheid van een goddelijk leven in een animaal lichaam, een onsterfelijke aspiratie of werkelijkheid, wonend in een sterfelijk omhulsel, een uniek en universeel bewust-zijn, vertegenwoordigd in beperkte mentale wezens en gescheiden ego's, een transcendent, ondefinieerbaar, tijdeloos en ruimteloos Wezen dat alleen tijd en ruimte en kosmos mogelijk maakt en in dit alles de hogere waarheid die door de lagere vorm kan worden verwezenlijkt.

L.D.I,1

Hoofdstuk II

DE PLAATS VAN DE MENS IN DE EVOLUTIE

Een evolutie van bewustzijn is het hoofdmotief van het aardse bestaan. De evolutionaire werking van de Natuur bestaat in een tweeledig proces: een evolutie van vormen en een evolutie van de ziel.

Een spirituele evolutie, een evolutie van bewustzijn in de Materie door een zich voortdurend ontwikkelende zelf-formatie totdat de vorm de inwonende geest kan onthullen, is de grondtoon, het betekenisvolle hoofdmotief van het aardse bestaan. Die betekenis is vanaf het begin verborgen door de involutie³ van de Geest¹, de Goddelijke Werkelijkheid in een dichte, materiële Onbewustheid; een sluier van Onbewustheid, een sluier van ongevoeligheid van de Materie verbergt de universele Bewustzijnskracht² die in de Materie aan het werk is, zodat de Energie – de eerste vorm die de Scheppingskracht in het fysieke universum aanneemt – zelf onbewust lijkt en toch de werken uitvoert van een ontzaglijke, occulte intelligentie. De duistere, geheimzinnige scheppingskracht bevrijdt uiteindelijk het verborgen bewustzijn uit zijn zwaar ommuurde, donkere gevangenis; maar ze bevrijdt het langzaam, beetje bij beetje, in minutieuze, oneindig kleine druppeltjes, in dunne straaltjes, in kleine, vibrerende verdichtingen van energie en substantie, van het vitale en het mentale, alsof dat alles was wat ze er dwars doorheen de zware hindernis, doorheen het botte, weerstrevende medium van een onbewust bestaansmateriaal uit kon halen.

Eerst hult de Bewustzijnskracht zich in vormen van Materie die volkomen onbewust lijken, dan baant zij zich onder het masker van levende Materie moeizaam een weg naar het mentale en bereikt dat nog onvolkomen in het bewuste dier. Dit bewustzijn is in het begin rudimentair, voorname!ijk een half onderbewust of net bewust instinct; het ontwikkelt zich langzaam tot het in hoger geconcentreerde vormen van levende Materie zijn toppunt van intelligentie bereikt en boven zichzelf uitrijst in de Mens, het denkende dier dat zich ontwikkelt tot het met rede begaafde wezen, maar dat zelfs op zijn

meest verheven hoogte nog altijd het stempel van zijn oorspronkelijke dierzijn draagt en de drukkende last van het onderbewuste⁵ van het lichaam, van de neerwaarts gerichte aantrekkingskracht tot de oorspronkelijke Inertie en het Niet-Weten, van de beheersing door een onbewuste, materiële Natuur over zijn bewuste evolutie en haar vermogen tot beperking, haar wet van moeilijke ontwikkeling en haar ontzaglijke kracht tot vertraging en belemmering. Deze beheersing door het oorspronkelijke Onbewuste over het bewustzijn dat eruit verschijnt, neemt de algemene vorm aan van een mentale dat moeizaam naar kennis streeft, maar dat zelf, naar wat zijn fundamentele aard schijnt te zijn, een Onwetendheid is. Aldus belemmerd en belast moet de mentale mens op den duur het volledig bewuste wezen uit zichzelf ontwikkelen, een goddelijke mensheid, of een spirituele en supramentale supermensheid die het volgende resultaat van de evolutie zal zijn. Die overgang zal de doortocht kenmerken van de evolutie binnen het kader van de onwetendheid naar een grotere evolutie binnen het kader van de Kennis, een evolutie die zal zijn gegrondvest en zal voortgaan in het licht van het Suprabewuste en niet langer meer in de duisternis van de Onwetendheid en het Onbewuste.

Deze aardse evolutionaire werking van de Natuur vanuit de Materie naar het Mentale en verder dan dat, bestaat in een tweeledig proces: een uitwendig, zichtbaar proces van een fysieke evolutie met geboorte als haar mechanisme – want iedere geëvolueerde lichaamsvorm die zijn eigen geëvolueerde bewustzijnsvermogen in zich herbergt, wordt door erfelijkheid in stand gehouden en in zijn continuïteit verzekerd; tegelijkertijd is er een onzichtbaar proces van de evolutie van de ziel met wedergeboorte in een opklimmende reeks vormen en in steeds hogere bewustzijnsgraden als mechanisme. Het eerste proces zou op zichzelf alleen maar een kosmische evolutie betekenen, want het individu zou een snel te gronde gaand instrument zijn en het menselijk ras – een meer blijvende collectieve vorm – zou dan de werkelijke trap zijn in de progressieve manifestatie van de kosmische Bewoner, de universele Geest.¹ Wedergeboorte is een noodzakelijke voorwaarde tot een lange duur en evolutie van het individuele wezen in het aardse bestaan. Iedere trap van de kosmische manifestatie, elk type vorm dat de inwonende geest kan herbergen, wordt door wedergeboorte tot middel gemaakt voor de

individuele ziel of het psychische wezen⁴ om steeds meer van zijn verborgen bewustzijn te manifesteren. Zo wordt ieder leven, door de grotere vooruitgang van het bewustzijn waardoor het wordt gekenmerkt, een stap voorwaarts in de overwinning op de Materie, waardoor de Materie zelf uiteindelijk een middel zal worden voor de volledige manifestatie van de Geest.

L.D.II,23

De mens bezet de kop van de evolutiegolf. In hem voltrekt zich de overgang van een onbewuste naar een bewuste evolutie.

We moeten voor ogen houden dat het verschijnen van het menselijk mentale en het menselijk lichaam op aarde een kritieke stap, een beslissende verandering kenmerkt in het verloop en het proces van de evolutie; het is niet louter een doortrekken van oude lijnen. Tot aan deze komst van een ontwikkeld denkend mentale in de Materie was de evolutie onderbewust of subliminaal⁶ bewerkstelligd door de automatische werking van de Natuur en niet door de zelfbewuste aspiratie, bedoeling en wil of het zoeken van het levende wezen. Dat kwam doordat de evolutie begon vanuit het Onbewuste en het verborgen Bewustzijn daar niet voldoende uit te voorschijn was gekomen om te werken door de zelfbewuste deelname van de individuele wil van haar levende schepsel. Maar in de mens heeft zich de noodzakelijke verandering voltrokken: het wezen is ontwaakt en zich van zichzelf bewust geworden; in het Mentale heeft zich zijn wil tot ontwikkelen gemanifesteerd, zijn wil om een grotere kennis te verwerven, het innerlijke bestaan te verdiepen en het uiterlijke te verruimen en zijn natuurlijke vermogens te doen toenemen. De mens heeft ingezien dat er een hogere staat van bewustzijn mogelijk is dan de zijne; er is een sterke evolutionaire impuls in zijn mentale en vitale⁵ delen, en de aspiratie om zichzelf te overtreffen is in hem vrijgekomen en duidelijk te onderkennen; hij is zich bewust geworden van een ziel, hij heeft het zelf en de geest ontdekt. Daarom is er in hem een bewuste in plaats van een onbewuste evolutie denkbaar en uitvoerbaar geworden, en we kunnen hieruit heel goed de conclusie trekken dat de aspiratie, de drang en het hardnekkige proberen in hem een zeker teken zijn van de wil van de Natuur om een hogere

wijze van vervulling, het naar voren komen van een hogere staat te bereiken.

L.D.II,23

Bij iedere trap ontvangen we een aanduiding omtrent de volgende.

In wat onbewust Leven lijkt, worden aan de oppervlakte reeds de tekenen van het vermogen tot gewaarworden zichtbaar; in het bewegende en ademende leven verschijnt duidelijk het voelende mentale en is de voorbereiding tot het denkende mentale niet geheel verborgen, terwijl in het denkende mentale, wanneer dát zich ontwikkelt, reeds in een vroeg stadium het rudimentaire streven en later het meer ontwikkelde zoeken van een spiritueel bewustzijn verschijnen. Zoals het plantaardige leven de verborgen mogelijkheid tot het bewuste dier in zich bevat, zoals het dierlijk mentale reeds bewogen wordt door gevoel en waarneming en een rudimentair begin van begrip die de eerste basis vormen voor de denkende mens, zo wordt de mens, het mentale wezen, veredeld door het streven van de evolutionaire Energie om de spirituele mens uit hem te ontwikkelen, het volledig bewuste wezen, de mens die zijn vroegste materiële zelf overstijgt en zijn ware zelf en hoogste Natuur ontdekt.

L.D.II,24

De aard van de volgende trap wordt aangegeven door de diepe aspiratie die in het menselijk ras ontwaakt.

De werking van de evolutionaire Natuur in een grondvorm van wezen en bewustzijn bestaat erin eerst die grondvorm tot zijn uiterste vermogen te ontwikkelen door middel van zo'n verfijning en steeds ingewikkelder samenstelling dat hij op een gegeven moment gereed is om uit zijn schaal te barsten, gereed voor het gerijpte, beslissende naar voren komen van het bewustzijn, voor zijn grote ommekeer die een nieuw stadium van de evolutie uitmaakt. Als we aannemen dat haar volgende trap uit het spirituele en supramentale wezen bestaat, dan kan de drang tot spiritualiteit in het menselijk ras gezien worden als teken dat dit inderdaad de bedoeling is van de Natuur en eveneens als teken dat de mens in staat is om de overgang in zichzelf te

bewerkstelligen of de Natuur hierbij te helpen. Als het verschijnen in het dierlijke wezen van een grondvorm die in bepaalde opzichten gelijk was aan de aap, maar reeds vanaf het begin begiftigd met menselijke elementen, de methode was voor de evolutie tot de mens, dan zou het verschijnen in het menselijke wezen van een spiritueel type, gelijkend op de mentaal-dierlijke mens, maar reeds met het stempel van de spirituele aspiratie, de aangewezen methode van de Natuur kunnen zijn om in de evolutie het spirituele en supramentale wezen voort te brengen.

Er is op gewezen dat, als zo'n evolutionair hoogtepunt in de bedoeling ligt en de mens hiertoe het middel moet zijn, slechts een klein aantal bijzonder geëvolueerde menselijke wezens het nieuwe type zal vormen en het nieuwe leven zal bereiken; is dit eenmaal gebeurd, dan zal de rest van de mensheid terugzinken uit een spiritueel streven dat het doel van de Natuur niet langer dient en rustig in zijn normale toestand blijven. Men kan evenzeer beredeneren dat de menselijke gradatie in stand moet worden gehouden als de ziel werkelijk door wedergeboorte langs de treden van de evolutie opklimt naar de spirituele top, want anders zou de meest noodzakelijke van alle tussenliggende treden ontbreken. Er zij onmiddellijk toegegeven dat het hoegenaamd niet waarschijnlijk of mogelijk is dat het menselijk ras in zijn geheel opklimt naar het supramentale niveau, zoiets revolutionairs en verbazingwekkends wordt hier niet geopperd; er wordt alleen bedoeld dat in het menselijk mentale de mogelijkheid gegeven is om, wanneer het een bepaald niveau of een bepaald punt heeft bereikt waarop de evolutionaire impuls bijzonder hevig is, door te stoten naar een hoger bewustzijnsniveau en dit in zijn wezen te belichamen. Door die belichaming zal het wezen noodzakelijkerwijze een verandering ondergaan in de normale samenstelling van zijn natuur, zeker een verandering van zijn mentale, emotionele en zintuiglijke samenstelling en eveneens in grote mate van het lichaamsbewustzijn en de fysieke conditionering van ons leven en onze energieën. De bewustzijnsverandering zal echter de belangrijkste factor zijn, de voornaamste beweging; de fysieke verandering zal een ondergeschikte factor zijn, een gevolg. Die transmutatie van het bewustzijn zal voor het menselijke wezen altijd mogelijk blijven wanneer het vuur van de ziel, het elan van het psychische, sterk genoeg wordt in het hart en het mentale, en wanneer de natuur

gereed is. De spirituele aspiratie is de mens aangeboren, want hij is zich, anders dan het dier, bewust van zijn onvolmaaktheid en beperking en voelt dat er iets hogers bereikt moet worden dan wat hij nu is. Deze drang om zichzelf te overstijgen zal dan ook waarschijnlijk nooit helemaal uitsterven in het menselijk ras. De mentale staat van de mens zal altijd blijven bestaan, echter niet alleen maar als een graad in de schaal van de wedergeboorten, maar als een open trap naar de spirituele en supramentale staat.

L.D.II,23

Een bewustzijnsverandering is het belangrijkste feit van de volgende evolutionaire transformatie, en het bewustzijn zal zelf door zijn eigen mutatie het lichaam iedere noodzakelijke mutatie opleggen.

In de vorige fasen van de evolutie moest de eerste zorg en inspanning van de Natuur gericht zijn op een verandering in de fysieke organisatie, want alleen zo kon er een bewustzijnsverandering optreden. Dit was noodzakelijk omdat de kracht van het reeds gevormde bewustzijn nog onvoldoende was om een verandering in het lichaam teweeg te brengen. Maar in de mens is het omgekeerde mogelijk, zelfs onvermijdelijk, want de evolutie kan en moet zich door zijn bewustzijn, door de transmutatie van zijn bewustzijn voltrekken en niet langer meer door middel van een nieuw lichamelijk organisme als eerste instrument. In de innerlijke werkelijkheid der dingen is een bewustzijnsverandering altijd al het belangrijkste feit geweest; de evolutie heeft altijd een spirituele betekenis gehad en de fysieke verandering diende alleen maar als instrument. Die relatie bleef echter verborgen door het aanvankelijk abnormale evenwicht tussen de twee factoren: het lichaam, dat behoorde tot het uiterlijke Onbewuste, woog zwaarder dan het spirituele element, het bewuste wezen, en stelde dat in de schaduw. Maar is het evenwicht eenmaal hersteld, dan moet de lichaamsverandering niet langer meer voorafgaan aan de bewustzijnsverandering; het bewustzijn zal zelf door zijn mutatie het lichaam de noodzakelijke mutatie opleggen. Hierbij moet worden aangetekend dat het mentale van de mens reeds blijk gegeven heeft van het vermogen om de Natuur te helpen bij de evolutie van nieuwe plant-en diersoorten; het heeft nieuwe vormen

geschapen voor zijn omgeving en door kennis en discipline aanzienlijke veranderingen in zijn eigen mentale bewustzijn ontwikkeld. Het is niet onmogelijk dat de mens de Natuur ook bewust zal helpen bij zijn eigen spirituele en fysieke evolutie en transformatie. De drang daartoe is reeds aanwezig en gedeeltelijk doeltreffend werkzaam, ofschoon nog onvolledig begrepen en aanvaard door het oppervlakkige mentale bewustzijn. Maar eens zal dat begrijpen, dieper in zichzelf doordringen en het middel, de geheime energie ontdekken en de voorgenomen werking van de Bewustzijnskracht³ in het innerlijk, die de verborgen werkelijkheid is van wat wij de Natuur noemen.

Dit zijn allemaal conclusies die zelfs getrokken kunnen worden uit het waarnemen van de uiterlijke verschijnselen in de vooruitgang van de Natuur, uit haar evolutie van het wezen en het bewustzijn zoals die in de fysieke geboorte en het lichaam aan de oppervlakte verschijnt. Maar er is ook nog de andere, de onzichtbare factor: wedergeboorte, de vooruitgang van de ziel door haar trapsgewijs opklimmen in het evolutionaire bestaan via de treden van steeds hogere typen van lichamelijke en mentale instrumentatie. In die vooruitgang is het psychische wezen⁴ zelfs in de mens – het bewuste mentale wezen – nog steeds versluierd door zijn instrumenten: door het mentale, het vitale en het lichaam; het is niet in staat om zich volledig te manifesteren, het wordt tegengehouden en kan daarom niet naar voren komen als heerser over de natuur van de mens; het wordt gedwongen zich neer te leggen bij het feit dat het in bepaalde mate gedetermineerd wordt door zijn instrumenten, dat de Poeroesha overheerst wordt door Prakriti.⁸ In de mens kan het psychische deel van zijn persoonlijkheid zich echter veel sneller ontwikkelen dan in de lagere vormen van de schepping en er kan een tijd komen waarin de ziel het punt nadert waarop zij openlijk van achter de sluier zal verschijnen en haar instrumentatie in de Natuur zal beheersen. Dat zal echter betekenen dat de verborgen, inwonende geest, de Daemon, de Godheid in het innerlijk op het punt staat te verschijnen, en als Hij verschijnt dan lijdt het nauwelijks twijfel dat Hij een goddelijker en meer spirituele wijze van zijn zal vereisen, zoals reeds in het mentale het geval is wanneer het de innerlijke psychische invloed ondergaat. In de natuur van het leven op aarde, waar het mentale een instrument van de Onwetendheid is, kan dit alles alleen

maar teweeggebracht worden door een bewustzijnsverandering, door de overgang van een basis in de Onwetendheid naar een basis in de Kennis, van een mentaal bewustzijn naar een supramentaal bewustzijn, een supramentale instrumentatie van de Natuur.

L.D.II,23

Er is geen reden om aan te nemen dat die transformatie op aarde onmogelijk is. In feite zou ze het leven op aarde zijn meest ware betekenis verlenen.

Er kan geen afdoende geldigheid worden toegekend aan de redenering dat – aangezien deze wereld een wereld van de Onwetendheid is – een dergelijke transformatie alleen maar bereikt kan worden door een overgang naar een of andere verre hemel, of helemaal niet, dat die eis van het psychische wezen op onwetendheid berust en dat de ziel in plaats daarvan moet opgaan in het absolute. Die gevolgtrekking zou alleen maar uitsluitend geldig kunnen zijn als Onwetendheid de hele betekenis en substantie en het hele vermogen van de wereldmanifestatie zou uitmaken, of als er in de Wereld-Natuur zelf geen enkel element aanwezig zou zijn waardoor we zouden kunnen uitstijgen boven het onwetende mentale dat onze huidige staat van zijn nog steeds belast. Maar de Onwetendheid is slechts een deel van de Wereld-Natuur, niet haar geheel, zij is niet de oorspronkelijke of de scheppende macht. In haar hogere oorsprong is zij een zichzelf beperkend weten en zelfs in haar lagere oorsprong, in haar verschijnen uit het louter materiële Onbewuste, is zij een onderdrukt Bewustzijn dat moeizaam probeert zichzelf te vinden, zich te herstellen en de Kennis, die haar ware aard is, te manifesteren als de grondslag van het bestaan. Boven ons mentale niveau bevinden zich in het universeel Mentale gebieden die instrumenten zijn van het kosmische kennen van de Waarheid, en het mentale wezen kan zich zeker daartoe verheffen; het doet dit immers reeds in supranormale condities, of het ontvangt uit die gebieden intuïties, spirituele aanwijzingen, een grote toevloed van spirituele vermogens of een grote verlichting, zonder ze echter te kennen of er de beschikking over te hebben. Al die gebieden zijn bewust open voor wat nog hoger ligt, en het hoogste ervan staat rechtstreeks open voor het Supramentale⁹ en het Waarheidsbewustzijn waardoor het wordt overtroffen. Bovendien zijn deze grotere bewustzijnsvermogens in het evoluerende

wezen zelf aanwezig; zij ondersteunen de mentale waarheid en liggen ten grondslag aan haar werking waardoor zij zelf worden versluierd. Dit Supramentale en deze vermogens van de Waarheid ondersteunen de Natuur door hun verborgen aanwezigheid; de mentale waarheid is zelfs hun resultaat, een verminderde, gedeeltelijke weergave. Daarom is het niet alleen natuurlijk, maar lijkt het onvermijdelijk dat die hogere Bestaansvermogens zich hier in het Mentale zullen manifesteren, zoals het Mentale zich heeft gemanifesteerd in het Vitale en in de Materie.

L.D.II,23

De drang van de mens tot spiritualiteit is een onmiskenbare aanwijzing dat de Geest van binnen uit naar zijn openlijke verschijning stuw, naar de volgende stap van zijn manifestatie.

Als een spirituele ontplooiing op aarde de verborgen waarheid is van onze geboorte in de Materie, als het oorspronkelijk een evolutie van Bewustzijn is die in de Natuur heeft plaatsgehad, dan kan de mens zoals hij nu is niet de laatste vorm van de evolutie zijn; hij is een te onvolmaakte uitdrukking van de geest, het mentale is zelf een te beperkte vorm en instrumentatie. Het mentale is slechts een tussenvorm van bewustzijn, het mentale wezen kan alleen maar een overgangswezen zijn. Als de mens dus niet in staat is om boven het mentale uit te stijgen, dan moet hij worden overtroffen en moeten het Supramentale⁹ en de supermens zich manifesteren en de leiding over de schepping nemen. Maar als zijn mentale zich kan openstellen voor wat het te boven gaat, dan is er geen reden waarom de mens zelf niet het supramentale en de supermensheid zou bereiken of ten minste zijn mentale, zijn vitale en zijn lichaam zou lenen voor een evolutie van die hogere vorm van de Geest die zich in de Natuur manifesteert.

L.D.II,23

Hoofdstuk III

DE HUIDIGE EVOLUTIONAIRE CRISIS

Er wordt vaak beweerd dat de rede het hoogste vermogen van de mens is en dat zij hem in staat heeft gesteld zichzelf en de Natuur meester te worden. Is de rede daar werkelijk in geslaagd?

Behalve de blunderende activiteit van de rede in de wereld als zodanig, is er het werk van de individuele denker in de mens geweest, en dit heeft een hogere kwaliteit bereikt en is boven de algemene niveaus van het menselijk denken uitgestegen tot een verhevener en zuiverder sfeer. Hier voltrok zich het werk van een rede die voortdurend naar kennis zoekt en geduldig probeert de waarheid voor zichzelf te ontdekken, zonder vooroordeel, zonder tussenkomst van vervormende belangen, een rede die alles wil bestuderen, alles wil analyseren, die het beginsel en het proces van alles wil kennen. Filosofie, Wetenschap, geleerdheid, verstandelijke kunstrichtingen, het hele eeuwenlange werk van de kritische rede in de mens, is het resultaat van deze neiging geweest. Gedreven door de Wetenschap nam die poging in de moderne tijd enorme proporties aan en maakte er een tijdlang aanspraak op dat zij niet alleen van alle activiteiten van de Natuur, maar ook van alle activiteiten van de mens met succes het wezenlijke grondbeginsel en de juiste regels van het proces onderzoekt en ten slotte vaststelt. De rede heeft grote dingen gedaan, maar is uiteindelijk geen succes geweest. Het menselijke mentale begint te bemerken dat het de kern van bijna ieder probleem onaangeraakt heeft gelaten en alleen maar aan de buitenkant is gebleven en processen op een bepaald terrein heeft verhelderd. Er is een grote, methodische classificatie en mechanisatie geweest, er zijn grote ontdekkingen gedaan en er werden praktische resultaten van een toenemende kennis bereikt, maar alleen aan de fysieke oppervlakte van de dingen. Daaronder bevinden zich onpeilbare afgronden van Waarheid waarin de werkelijke bronnen verborgen liggen, de geheimzinnige machten en geheime, bepalende invloeden van het bestaan. Het is de vraag of de verstandelijke rede

ooit in staat zal zijn om ons een voldoende verklaring te geven van deze diepere en grotere dingen of ze te onderwerpen aan de intelligente wil, zoals zij erin geslaagd is de krachten van de fysieke Natuur te verklaren en te kanaliseren, hoewel nog steeds onvolkomen, maar toch met veel vertoon van triomfantelijk resultaat. Die andere krachten zijn echter veel groter, subtieler, dieper verborgen, meer ongrijpbaar en veranderlijker dan de krachten van de fysieke Natuur.

De hele moeilijkheid voor de rede in haar poging om ons bestaan te besturen, is dat zij door haar eigen inherente beperkingen niet in staat is om het leven in zijn complexiteit of in zijn integrale bewegingen te hanteren. Zij wordt gedwongen het in stukken te verdelen, min of meer kunstmatige classificaties te maken en systemen op te bouwen met beperkte gegevens, die weer door andere gegevens worden tegengesproken of ongedaan gemaakt of die geregeld veranderd moeten worden, en een keuze van geordende mogelijkheden uit te werken die weer teniet wordt gedaan door het losbreken van een nieuwe golf van nog ongeordende mogelijkheden.

H.C.11

Als de rede zich op het leven en het handelen toelegt, wordt zij partijdig en hartstochtelijk en de dienaar van andere krachten dan de zuivere waarheid.

Maar zelfs als het intellect zich zo onpartijdig en belangeloos mogelijk houdt – en helemaal onpartijdig en belangeloos kan het menselijk intellect niet zijn, tenzij het genoeg neemt met een volledige scheiding van de praktijk, of met een soort ruime, maar ondoeltreffende verdraagzaamheid, eclecticisme of sceptische weetgierigheid –, dan worden tóch de waarheden die het ontdekt of de ideeën die het verkondigt, zodra zij op het leven worden toegepast, de speelbal van krachten waarover de rede weinig te zeggen heeft. De wetenschap heeft op haar kille, effen weg ontdekkingen gedaan die enerzijds een praktische menslievendheid hebben gediend, anderzijds monsterachtige wapens hebben verschaft aan egoïsme en wederzijdse vernietiging. Zij heeft een gigantische doelmatigheid in het organiseren mogelijk gemaakt, die enerzijds is gebruikt voor de economische en sociale verbetering der naties, anderzijds iedere

natie heeft veranderd in een geweldige stormram van agressie, vernietiging en moord. Zij heeft enerzijds een grote rationalistische en altruïstische menslievendheid doen ontstaan, anderzijds een goddeloos egoïsme, vitalisme en laag bij de grondse wil tot macht en succes gerechtvaardigd. Zij heeft de mensheid samengebracht en nieuwe hoop gegeven en haar tegelijkertijd gebukt doen gaan onder de last van een monsterlijk commercialisme. Dit is echter niet te wijten aan haar scheiding van de religie of aan enig gebrek aan idealisme, zoals zo dikwijls wordt beweerd. Die idealistische filosofie heeft zich evenzeer in dienst gesteld van de machten van het goede als die van het kwade en een grondslag gelegd voor zowel behoudzucht als voor progressiviteit. De georganiseerde godsdienst heeft in het verleden zelf vaak genoeg de mens aangezet tot misdaad en slachting en heeft duisternis en onderdrukking gerechtvaardigd.

We willen de nadruk leggen op de waarheid dat de rede van nature een onvolmaakt licht is met een grote, doch beperkte zending en dat zij, zodra zij zich op het leven en het handelen toelegt, onderworpen raakt aan wat zij bestudeert en de dienaar en raadsvrouw wordt van de krachten in wier duistere en slecht begrepen strijd zij tussenbeide komt. Zij kan naar haar aard worden gebruikt – en is ook altijd gebruikt ter rechtvaardiging van elke idee, levenstheorie, sociaal – of regeringssysteem, ideaal van individueel en collectief handelen, waarop de wil van de mens zich voor korte tijd of door de eeuwen heen richt. In de filosofie geeft zij even goede redenen voor monisme en pluralisme als voor iedere theorie die op de een of andere manier het midden houdt tussen beide, voor het geloof in het Zijn of het geloof in het Worden, voor optimisme en pessimisme, voor activisme en lijdzame berusting. De rede kan de meest mystieke godsdienstigheid en het meest positieve atheïsme rechtvaardigen, zich van God bevrijden of niets anders dan Hem meer zien. In de schoonheidsleer verschaft zij zowel een basis voor het classicisme als voor de romantiek, zowel voor een idealistische, religieuze of mystieke kunsttheorie als voor het meest aardse realisme. Zij kan even krachtig en grimmig een streng en bekrompen moralisme funderen, als triomfantelijk de stelling van de wetteloosheid bewijzen. Zij is de succesvolle en overtuigende profetes geweest van ieder soort autocratie of oligarchie en van ieder soort democratie. Zij geeft uitstekende en overtuigende redenen voor het concurrerende individualisme en

even uitstekende en overtuigende redenen voor het communisme of tegen het communisme, voor staatsocialisme of voor het ene soort socialisme tegenover het andere. Zij kan zich even doeltreffend in dienst stellen van utilitarisme, hedonisme, esthetica, sensualisme, ethiek, idealisme of welke andere wezenlijke behoefte of activiteit van de mens ook en er een filosofie, een politiek en sociaal systeem en een gedrags- en levenstheorie omheen bouwen. Vraag haar niet over te hellen naar één idee alleen, maar een combinatie uit te kiezen of een harmonische synthese te maken, en zij zal je overtuigen. Alleen zal zij, daar er een groot aantal combinaties en harmonieën mogelijk zijn, evengoed de ene theorie als de andere rechtvaardigen en elke theorie opbouwen of afbreken, al naar gelang dat de geest van de mens ertoe wordt aangetrokken of zich ervan afwendt. Want in werkelijkheid is het de Geest die beslist, de rede is slechts een briljante dienaar en minister van deze versluierde en heimelijke heerser.

H.C.12

Waarom gelooft de mens in de rede? Omdat de rede een rechtmatige functie heeft te vervullen waarvoor zij uitstekend is toegerust: zij rechtvaardigt en verheldert voor de mens wat hij ervaart en geeft hem het vertrouwen en de overtuiging om te volharden in de verruiming van zijn bewustzijn.

Deze waarheid blijft voor de rationalist verborgen omdat hij door twee onveranderlijke geloofsartikelen wordt gesteund: ten eerste dat hij gelijk heeft en dat de anderen die met hem van mening verschillen ongelijk hebben, en ten tweede dat, wat ook de huidige tekortkomingen van het menselijk intellect mogen zijn, de collectieve menselijke rede uiteindelijk zuiverheid zal bereiken en in staat zal zijn het menselijk denken en leven veilig te vestigen op een volstrekt rationele basis die het verstand volkomen bevredigt. Zijn eerste geloofsartikel is ongetwijfeld de algemene uitdrukking van ons egoïsme en onze arrogante feilbaarheid, maar het is ook iets meer: het is de uitdrukking van de waarheid dat de rede de rechtmatige functie heeft om het handelen van de mens, zijn geloof en zijn hoop voor hem te rechtvaardigen en hem het idee en de kennis te geven –

hoe beperkt ook – en de dynamische overtuiging – hoe bekrompen en onverdraagzaam ook – die hij nodig heeft om te kunnen leven, handelen en groeien in het hoogste licht dat binnen zijn bereik valt. De rede kan de hele waarheid niet omvatten omdat de waarheid daarvoor te oneindig is. Maar toch vat zij datgene ervan wat wij direct nodig hebben en haar ontoereikendheid doet geen afbreuk aan de waarde van haar werk, maar is er veeleer de maatstaf van. De mens is immers niet voorbestemd om de hele waarheid van zijn wezen ineens te vatten; hij moet die bereiken door een reeks van ervaringen en door een voortdurende, ofschoon geenszins volledige ononderbroken zelfverruiming. De belangrijkste taak van de rede is dus voor de mens te verhelderen en te rechtvaardigen wat hij ervaart en hem het vertrouwen en de overtuiging te geven die hij nodig heeft om te volharden in de verruiming van zijn bewustzijn. De rede rechtvaardigt nu dit, dan weer dat voor hem, de ervaringen van het ogenblik, het wijkende licht van het verleden en de nog onduidelijke visie van de toekomst. Het hele geheim van haar waarde ligt in haar veranderlijkheid, haar verdeeldheid in zichzelf en haar vermogen om tegengestelde standpunten te bewijzen. Het zou weliswaar niet aangaan dat zij in één en dezelfde persoon al te tegenstrijdige standpunten zou staven – behalve in de ogenblikken waarin hij ontwaakt en werkelijk vooruitgaat – maar in de mensheid als gemeenschap en in de opeenvolging der tijden is dat haar werkelijke taak. Want zo, door de ervaring van haar verscheidenheid, komt de mens nader tot de oneindigheid van de Waarheid. Zo helpt zijn rede hem om te bouwen, te veranderen en te vernietigen wat hij heeft opgebouwd en nieuwe constructies voor te bereiden – in één woord: voorwaarts te gaan, te groeien, zich te verruimen door een grotere zelfkennis en kennis van de wereld en hun werken.

H.C.12

De rede kan echter geen enkele definitieve waarheid bereiken omdat zij niet tot de wortel der dingen kan doordringen noch de totaliteit van hun geheimen omvatten. Zij houdt zich bezig met het eindige, het afgescheidene, en heeft geen maatstaf voor het geheel en voor het oneindige.

Het tweede geloofsartikel van de rationalist is ook een vergissing en bevat toch ook een waarheid. De rede kan geen enkele definitieve waarheid bereiken omdat zij niet tot de wortel der dingen kan doordringen noch de totaliteit van hun geheimen omvatten; zij houdt zich bezig met het eindige, het afgescheidene, het beperkte aggregaat en heeft geen maatstaf voor het geheel en voor het oneindige. Noch kan de rede een volmaakt leven of een volmaakte maatschappij voor de mens vestigen. Een zuiver rationeel menselijk leven zou een leven zijn dat afgesneden en beroofd is van zijn krachtigste dynamische bronnen; het zou de vervanging van de heerser door de minister betekenen. Een zuiver rationele maatschappij zou niet kunnen ontstaan en zou, als zij al kon ontstaan, niet levensvatbaar zijn of het menselijk bestaan onvruchtbaar maken en doen verstenen. De fundamentele vermogens van het menselijk leven, zijn innerlijke oorzaken, liggen dieper en zijn irrationeel; zij liggen hoger en zijn supra-rationeel. Maar het is waar dat de menselijke rede door een voortdurende verruiming, zuivering en openheid, uiteindelijk tot een verstandelijk besef moet komen van zelfs datgene wat voor haar verborgen is en een vermogen bereikt om het Licht dat haar te boven gaat op passieve, maar toch positieve wijze te weerspiegelen. Haar grens is bereikt, haar functie vervuld, wanneer zij tot de mens kan zeggen: 'Er is een Ziel, een Zelf, een God in de wereld en in de mens; hij werkt in het verborgene en alles is zijn zelfverhulling en geleidelijke zelfonthulling. Ik ben zijn minister geweest om jullie langzaam de ogen te openen, om de zware voorhangen die jullie visie belemmeren zo ver te verwijderen tot er alleen mijn eigen lichtende sluier tussen jullie en hem overblijft. Neem ook die weg en maak de ziel van de mens in feite en naar haar aard één met de Godheid; dan zullen jullie jezelf kennen, de hoogste en ruimste wet van jullie wezen ontdekken, de bezitters of ten minste de ontvangers en instrumenten worden van een hogere wil en kennis dan de mijne en zullen jullie eindelijk de hand kunnen leggen op het ware geheim en de hele zin van een menselijk en toch goddelijk leven.'

H.C.12

De beperkingen van de rede worden frappant duidelijk als zij geconfronteerd wordt met het religieuze leven.

Hier ligt een gebied waar de verstandelijke rede naar staart met de verbijstering van een vreemdeling die een taal hoort waarvan de woorden en de zin hem onbegrijpelijk zijn en die overal levensvormen en principes van denken en handelen ontmoet die hem volkomen vreemd zijn.

Als de verstandelijke rede zonder hulp met de verschijnselen van het religieuze leven wordt geconfronteerd, dan is zij van nature geneigd te kiezen tussen twee houdingen die ieder voor zich uiterst oppervlakkig, overijld, aanmatigend en onjuist zijn. Ofwel ziet zij het hele religieuze leven als een enorm bijgeloof, mystieke onzin, een mengsel van onwetende, barbaarse overleveringen; dat was het extreme standpunt van de rationalist dat nu gelukkig, hoewel niet dood, toch zeer verzwakt en tot sterven gedoemd is. Ofwel neemt zij ten opzichte van de religie een neerbuigend minzame houding aan, probeert haar oorsprong te verklaren en zich van haar te bevrijden door haar weg te redeneren. Ofwel doet zij haar best om zachtjes aan of met grote kracht het bijgeloof in de religie, haar primitiviteit en absurditeiten te verwerpen of te corrigeren, haar te zuiveren tot een abstract niets, of haar te bewegen om zichzelf te zuiveren in het licht van het beredenerende verstand. Ofwel staat zij de religie toe een bepaalde rol te vervullen, laat haar misschien voortbestaan tot stichting van de onwetenden, en erkent haar waarde als een moraliserende invloed of haar nuttigheid voor de Staat om de orde te handhaven in de lagere standen. De rede is zelfs in staat om die vreemde hersenschim te verzinnen: een godsdienst van het verstand.

H.C.13

Wat is religie eigenlijk en wezenlijk, en waarom valt zij buiten het bereik van de rede?

De diepste kern, de meest innerlijke essentie van religie is, afgezien van haar uiterlijke apparaat van geloofsbelijdenis, eredienst, ceremonie en symbolen, het zoeken naar God en het vinden van God. Haar aspiratie bestaat erin het Oneindige, het Absolute, het Ene, het Goddelijke te ontdekken dat al deze dingen is en dat toch geen abstract iets is, maar een Wezen. Haar werk bestaat erin ons de ware en intieme relaties tussen de mens en God oprecht en volledig te

doen leven, relaties van eenheid, relaties van verscheidenheid, relaties van een verlichte kennis, van een extatische liefde en verrukking, van een absolute overgave en dienstbaarheid; zij moet ieder deel van ons bestaan losmaken uit zijn normale staat en meevoeren in het proces van het omhoog stuwen van de mens naar de Godheid en het neerdalen van de Godheid in de mens. Dit alles heeft niets te maken met het domein van de rede of met haar normale activiteiten; het doel van de religie, haar sfeer en haar werkwijze zijn suprationeel. De kennis omtrent God kan niet worden verworven door de zwakke argumenten van de rede vóór of tegen zijn bestaan tegen elkaar af te wegen; zij kan alleen maar door de mens worden verworven door boven zichzelf uit te stijgen, door een absolute toewijding, door aspiratie en ervaring. Die ervaring verkrijgt men niet door iets dat op een rationeel wetenschappelijk experiment of rationeel filosofisch denken lijkt. Zelfs bij de aspecten van de religieuze discipline die het meest op het wetenschappelijk experiment lijken, bestaat de methode uit een onderzoek van dingen die de rede en haar bescheiden gebied te boven gaan. Zelfs waar religieuze kennis het meest op intellectuele werkzaamheid lijkt, bestaan de verhelderende vermogens niet uit voorstellingsvermogen, logica en rationeel oordeel, maar uit openbaring, inspiratie, intuïtie en intuïtief onderscheidingsvermogen, die vanuit een niveau van suprationeel licht naar beneden flitsen. De liefde tot God is een oneindig en absoluut gevoel dat geen enkele rationele beperking toelaat en niet de taal van een rationele verering en aanbidding gebruikt; de verrukking in God is de vrede en gelukzaligheid die alle begrip te boven gaan. De overgave aan God is de overgave van het hele wezen aan een licht, wil, kracht en liefde die suprationeel zijn en het dienen van God houdt geen rekening met de compromissen met het leven, die de praktische rede van de mens gebruikt als het beste deel van haar methode in het gewone wereldse gedrag. Maar waar religie zichzelf werkelijk vindt, waar zij zich openstelt voor haar eigen geest – er zijn genoeg religieuze praktijken die tekort schieten, die onvolmaakt zijn en maar half oprecht, slechts ten dele zeker van zichzelf en waarin de rede haar woordje meespreekt – daar is haar weg absoluut en zijn haar vruchten met geen woorden te beschrijven.

H.C.13

*Kan religie dan de gids van het menselijk leven zijn?
Het is een feit dat de samenleving haar in oude tijden
een vooraanstaande plaats toekende.*

Daar het oneindige, het absolute en transcendente, het universele, het Ene, het geheime toppunt van het bestaan is, en het bereiken van het spirituele bewustzijn en de Godheid het uiteindelijk doel van het leven uitmaakt en daarom eveneens van de hele ontwikkeling van de enkeling en de gemeenschap in al haar onderdelen en activiteiten, kan de rede niet de laatste en beslissende gids zijn... De rede blijft immers steken als zij de Godheid nadert en sluit alleen maar compromissen met de problemen van het leven... Waar moeten we dan het leidende licht, het ordenende en harmonie brengende beginsel vinden?

Het eerste antwoord dat vanzelf zal opkomen, het antwoord dat altijd door het Aziatische denken is gegeven, is dat wij het rechtstreeks en onmiddellijk in de religie zullen vinden.

Een zekere superioriteit van de religie, de overschaduwning van of ten minste de kleur verlenen aan het leven, de overheersende invloed van het religieuze instinct en de religieuze idee over alle andere instincten en fundamentele begrippen is, naar we kunnen zien, niet het specifieke van Aziatische beschavingen, maar is altijd min of meer de houding van het menselijk denken en de menselijke samenlevingen geweest... Dan moeten we dus veronderstellen dat deze leidende, overheersende rol die door de gewone menselijke gemeenschap aan de religie wordt toegewezen, beantwoordt aan de een of andere grote behoefte en waarheid van ons natuurlijke wezen naar welke we altijd weer moeten terugkeren, hoe lang onze trouweloosheid ook mag duren.

*Maar anderzijds is de mensheid, en in het bijzonder
dat deel van de mensheid dat de avant-garde van de
voortgang vormde, tegen de overheersing door de
religie in opstand gekomen.*

Anderzijds moeten we het feit erkennen dat in een periode van grote activiteit, van een hooggestemd streven, in een tijd waarin het zaad wordt uitgestrooid dat diepe wortels slaat en rijke vruchten

draagt – zoals de moderne tijd ondanks al zijn fouten en gebreken is – vooral in een tijd waarin de mensheid werd bevrijd van veel dat wreed, kwaad, onwetend, duister en afschuwelijk was, een bevrijding die niet werd verwezenlijkt door het vermogen van de religie, maar door het vermogen van het ontwakend verstand en van menselijk idealisme en medeleven, – deze overheersing door de religie hevig werd aangevallen en verworpen door dat deel van de mensheid dat in die tijd de avant-garde van het denken en de vooruitgang vormde, het Europa na de Renaissance, het moderne Europa.

Heel dikwijls hebben de erkende religies zich tegen de vooruitgang gekeerd en partij gekozen voor de krachten van duisternis en onderdrukking. Er is verloochening voor nodig geweest, een opstand van het onderdrukte menselijk denken en het hart, om die fouten te corrigeren en de religie haar plaats te wijzen. Zoiets zou niet gebeurd zijn als de religie de ware en beslissende gids van het hele menselijk leven zou zijn.

We hoeven het rationalistische of atheïstische denken niet te volgen in zijn agressieve aanklacht tegen de religie. We hoeven bijvoorbeeld niet al te zeer het accent te leggen op het bijgeloof, de dwalingen, de gewelddadigheid, de misdaden zelfs, die door Kerken en culten en religieuze overtuigingen werden aangemoedigd, toegelaten, goedgekeurd, gesteund of ten eigen bate uitgebuit... We kunnen evengoed de misdaden en fouten die in naam van vrijheid en orde zijn begaan, aanhalen ter veroordeling van het ideaal van de vrijheid of van de sociale orde. Maar we moeten het feit dat zoiets mogelijk was signaleren en er de verklaring van vinden. We moeten de wortel ontdekken van dit kwaad dat niet in de ware religie zelf ligt, maar in haar infrarationele aspecten, niet in het spirituele geloof en streven, maar in onze menselijke onwetendheid, die religie verwacht met een bepaalde religieuze overtuiging, secte, cultus, religieuze gemeenschap of Kerk...

Hier ligt de wortel van de historische ontoereikendheid van de religie als gids en leidster van de samenleving. Kerken en religieuze overtuigingen hebben bijvoorbeeld de filosofie en wetenschap gewelddadig in de weg gestaan, een Giordano Bruno verbrand, een

Gallilei gevangen gezet en zich over de hele lijn op dit gebied dusdanig misdragen dat de filosofie en de wetenschap zich uit zelfverdediging tegen de religie moesten keren en haar aan flarden scheuren om ruim baan te maken voor hun eigen rechtmatige ontwikkeling. En dit omdat de mensen, in de hartstocht en duisternis van hun vitale natuur, verkozen te geloven dat religie ten nauwste verbonden was met bepaalde onveranderlijke, intellectuele opvattingen over God en de wereld die geen nauwkeurig onderzoek konden verdragen, en daarom moest nauwkeurig onderzoek te vuur en te zwaard worden onderdrukt. De wetenschappelijke en filosofische waarheid moest verloochend worden opdat de religieuze dwaling kon voortbestaan. We zien ook dat een bekrompen religieuze geest dikwijls de blijdschap en schoonheid van het leven onderdrukt en verarmt, hetzij door een onverdraagzaam ascetisme of zoals de Puriteinen het probeerden, omdat ze niet konden begrijpen dat strenge religieuze soberheid niet het geheel van de religie uitmaakt – al kan het er een belangrijk aspect van zijn – en dat ze niet de enige ethisch-religieuze benadering van God is, daar liefde, barmhartigheid, zachtmoedigheid, verdraagzaamheid en vriendelijkheid eveneens en zelfs meer goddelijk zijn; zij vergaten of hebben nooit geweten dat God zowel liefde en schoonheid als reinheid is. In de politiek heeft de religie dikwijls de zijde gekozen van de macht en zich verzet tegen het opkomen van vrijzinnige politieke idealen, omdat zij zelf als Kerk door de macht werd gesteund, omdat zij religie verwarde met de Kerk, of omdat zij een onware theocratie verdedigde, vergetend dat de ware theocratie het koninkrijk Gods in de mens is en niet het koninkrijk van een paus, een geestelijkheid of een priesterklasse. Zo heeft zij ook vaak een star en verouderd sociaal systeem gesteund omdat zij haar eigen leven ten nauwste verbonden meende met sociale vormen waarmee zij gedurende een groot deel van haar eigen geschiedenis min of meer toevallig verbonden was geweest, en daaruit de verkeerde conclusie trok dat zelfs een noodzakelijke verandering op dit terrein een schending van de religie en een gevaar voor haar bestaan zou betekenen. Alsof zulk een machtige en innerlijke kracht als de religieuze geest in de mens vernietigd zou kunnen worden door zoiets gerings als de verandering van een sociale vorm of zoiets uiterlijks als een sociale heraanpassing! Die dwaling is in haar vele vormen de grote zwakheid geweest van de religie zoals zij in

religie zoals zij in het verleden werd beleden en die zwakheid was de gelegenheid en een rechtvaardiging voor de opstand van het intellect, het esthetische gevoel, het sociale en politieke idealisme, zelfs van de ethische geest van de mens, tegen wat zijn eigen hoogste neiging en wet had moeten zijn.

H.C.17

Als de religie heeft gefaald, dan komt dat doordat zij het wezenlijke heeft verward met het bijkomstige. Ware religie is spirituele religie, een zoeken naar God, het zich openstellen van het diepste zieleleven voor de immanente Godheid, de eeuwige Alomtegenwoordigheid. Dogma's, erediensten, morele gedragslijnen zijn steun-en hulpmiddelen. Zij mogen de mens worden aangeboden, maar hem niet worden opgelegd.

Het is in zekere zin waar dat de religie het meest dominerende in het leven zou moeten zijn, zijn licht en wet, maar dan religie zoals zij zou moeten zijn en naar haar innerlijke aard, naar de fundamentele wet van haar wezen ook is: een zoeken naar God, de cultus van de spiritualiteit, het zich openstellen van het diepste zieleleven voor de immanente Godheid, de eeuwige Alomtegenwoordigheid. Anderzijds is het waar dat de religie, als zij zich alleen maar vereenzelvigd met een geloofsbelijdenis, een cultus, een Kerk of een systeem van ceremoniële vormen, wel degelijk een verdragende kracht kan worden, en daardoor kan de menselijke geest voor de noodzakelijkheid komen te staan om haar beheersing over de verschillende activiteiten van het leven te verwerpen. Religie heeft twee aspecten: ware religie en kwezelarij. Ware religie is spirituele religie; zij probeert te leven in de Geest, in wat boven het intellect, boven het esthetische, ethische en praktische deel van de mens uitgaat en zij probeert deze delen van ons wezen te bezielen en te leiden door het hogere licht en de hogere wet van de Geest. Kwezelarij daarentegen verschanst zich in een bekrompen piëtistische verheerlijking door de lagere delen van ons wezen, of legt uitsluitend de nadruk op intellectuele dogma's, vormen en ceremoniën, op een of andere starre, onveranderlijke morele gedragslijn of op een of ander religieus-politiek of religieus-sociaal systeem. Niet dat deze dingen helemaal te

veronachtzamen zijn, of waardeloos of overbodig, of dat een spirituele religie de hulp van vormen, ceremoniën, geloofsbelijdenissen of systemen moet versmaden. Integendeel, de mens heeft ze nodig omdat de lagere delen van zijn wezen gesublimeerd en op een hoger plan moeten worden gebracht voordat zij de invloed van de geest direct kunnen ondergaan en zijn wet kunnen gehoorzamen. Het denkende, beredenerende mentale heeft vaak een intellectuele formule nodig als het zich tot het innerlijke leven wendt, het esthetische temperament of de andere delen van het infrarationele wezen hebben vormen of ceremoniën nodig en de vitale natuur van de mens een vastgestelde morele gedragslijn. Maar dat zijn steun- en hulpmiddelen, niet het wezenlijke; meer kunnen zij ook niet zijn, juist omdat zij tot de rationele en infrarationele gedeelten van de mens behoren en als men te blindelings daaraan blijft vasthouden, kunnen zij zelfs het suprarationele licht belemmeren. Zij moeten de mens worden aangeboden voor wat zij zijn en door hem worden gebruikt, maar hem niet door een gedwongen en onbuigzame overheersing worden opgelegd als zijn enige wet. De eerste regel die bij hun gebruik in acht genomen moet worden, is verdraagzaamheid en de vrijwillige toestemming om van de regel af te wijken. De spirituele essentie van de religie is het enige hoogst noodzakelijke waaraan we altijd moeten vasthouden en waaraan alle andere elementen of beweegredenen ondergeschikt moeten worden gemaakt.

H.C.17

Bovendien beschouwt de religie het spirituele leven vaak als iets dat uit verzaking en versterving bestaat. Zo wordt de religie een kracht die het leven ontmoedigt en daarom kan zij zelf geen ware wetgever en gids voor het leven zijn.

Hier vinden we een dubbelzinnigheid die een diepe oorzaak van verwijdering vormt tussen de religie en het spirituele leven. Want spiritualiteit schijnt voor de religie vaak iets te betekenen dat ver van het aardse leven af staat, ervan verschilt en eraan vijandig is. Zij schijnt het najagen van aardse doeleinden te veroordelen als een neiging die indruist tegen de tendens tot een spiritueel leven, en de hoop van de mens op aarde als een illusie of een ijdelheid die onverenigbaar is met zijn hoop op de hemel. Op die manier wordt de

geest iets dat zich van het leven afzijdig houdt, iets dat de mens alleen kan bereiken door het leven van de lagere delen van zijn wezen te verwerpen, of dit lagere leven na een bepaald punt op te geven als het zijn doel heeft gediend, of het met grote volharding te ontmoedigen, te laten versterven en teniet te doen. Als dat de ware zin van de religie zou zijn, dan is het duidelijk dat religie geen positieve boodschap heeft voor de menselijke samenleving op het haar eigen terrein van sociale inspanning, hoop en aspiratie, noch voor de enkeling in enig lager deel van zijn wezen. Want ieder bestanddeel van onze natuur zoekt uiteraard naar volmaaktheid binnen zijn eigen sfeer, en als het een hogere macht moet gehoorzamen, dan alleen omdat die macht het een grotere volmaaktheid en vollediger bevrediging geeft op zijn eigen terrein. Maar als het die volmaaktheid wordt ontzegd, en als dus het streven naar volmaaktheid door de spirituele drang wordt weggenomen, dan moet het ofwel het geloof in zichzelf verliezen en daarmee het vermogen om de natuurlijke ontplooiing van zijn energieën en activiteiten na te streven, of het moet de roepstem van de geest verwerpen ten einde zijn eigen richting en wet, dharma¹⁰, te volgen. Deze onenigheid tussen hemel en aarde, tussen de geest en zijn leden wordt nóg onvruchtbaarder als spiritualiteit de vorm aanneemt van een religie van smart, lijden en strenge versterking, en het evangelie van de ijdelheid der dingen. In een overdreven vorm leidt dit tot zulke nachtmerries van de ziel als die verschrikkelijke somberheid en hopeloosheid van de Middeleeuwen in hun ergste periode, toen de enige hoop van de mensheid leek te liggen in het naderende en verwachte einde van de wereld, een onvermijdelijk en begerenswaardig Pralaya.¹¹ Maar zelfs in de minder geprononceerde en onverdraagzame vormen van deze pessimistische houding ten aanzien van de wereld wordt de religie een kracht die het leven ontmoedigt, en daarom kan zij niet de ware wet en gids voor het leven zijn. Alle pessimisme is in dit opzicht een ontkenning van de Geest, van zijn volheid en macht, een ongeduld met Gods wegen in de wereld, een onvoldoende vertrouwen in de goddelijke Wijsheid en Wil die de wereld hebben geschapen en haar voor altijd leiden. Zij laat een verkeerde mening toe over de hoogste Wijsheid en Macht en kan daarom zelf niet de hoogste wijsheid en macht van de geest zijn, waarbij de wereld leiding kan zoeken en verheffing van het hele leven tot God.

De wereldschuwende monnik, de zuivere asceet, kan inderdaad heel goed op die manier zijn eigen individuele en specifieke zaligheid vinden, de spirituele beloning voor zijn verzaking en tapasya¹², zoals de materialist door zijn eigen exclusieve methode de passende beloning kan vinden voor zijn energie en geconcentreerd zoeken; maar geen van beide kan de ware gids en wetgever van de mensheid zijn. De houding van de kloosterling is vol angst, afkeer en wantrouwen jegens het leven en zijn aspiraties en men kan niet met wijs beleid leiding geven aan iets waarvoor men niet de minste sympathie heeft, dat men tot een minimum wil terugbrengen en ontmoedigen. Als de puur ascetische geest het leven en de menselijke samenleving zou leiden, zou dit hen alleen kunnen voorbereiden op zelfverloochening en het opgeven van de eigen beweegredenen. Een ascetische leiding zou de lagere activiteiten misschien dulden, maar alleen om ze er ten slotte toe te bewegen hun eigen werkzaamheid tot een minimum terug te brengen en uiteindelijk te doen ophouden.

H.C.17

Dus moeten we het leiding gevende licht en de harmonie brengende wet zoeken in een spiritualiteit die opnieuw haar ware betekenis heeft verkregen.

Maar een spiritualiteit die zich uit het leven terugtrekt om het te omvatten zonder erdoor beheerst te worden, lijdt niet aan dit onvermogen. In het oude Indiase begrip van de Rishi¹³ vinden wij het type van de spirituele mens die het menselijk leven naar de volmaaktheid kan leiden; hij heeft het leven volledig geleefd en het woord der supra-intellectuele, supramentale en spirituele waarheid gevonden. Hij is boven de lagere beperkingen uitgerezen en kan alle dingen van boven af beschouwen, maar heeft ook sympathie voor hun streven, dat hij van binnen uit kan schouwen; hij bezit de volledige innerlijke kennis en de hogere kennis die alle verstand te boven gaat. Daarom kan hij op menselijke wijze de wereld leiden zoals God haar op goddelijke wijze leidt, want hij is, evenals de Godheid, in het leven van de wereld en toch erboven.

Dus moeten we in een op die manier begrepen spiritualiteit het leiding gevende licht en de harmonie brengende wet zoeken, en in de religie alleen voor zover zij zich met deze aspiratie vereenzelvigd.

Zolang zij hierin tekort schiet, is zij één menselijke activiteit en vermogen tussen andere en zelfs al wordt zij als de belangrijkste en machtigste beschouwd, dan kan zij de andere toch niet volledig leiden. Als zij altijd probeert om de mensen aan banden te leggen binnen de grenzen van een geloofsbelijdenis, een onveranderlijke wet of een bepaald systeem, dan moet zij erop voorbereid zijn om hen tegen haar overheersing in opstand te zien komen. Want hoewel zij haar stempel voor een bepaalde tijd mogen aanvaarden en er grotelijks hun voordeel mee doen, uiteindelijk moet de ware wet van hun wezen hen noodzaken tot een vrijere activiteit en een onbelemmerd bewegen. Spiritualiteit eerbiedigt de vrijheid van de menselijke ziel omdat zij zelf door vrijheid tot vervulling komt en de diepste betekenis van vrijheid is het vermogen om zich te ontplooiën en naar volmaaktheid te groeien volgens de wet van ieders eigen natuur, dharma.¹⁰

H.C.17

Anderzijds heeft de moderne mens het probleem van de relatie tussen individu en samenleving niet opgelost. Wat zijn hun respectievelijke rollen in de spirituele vooruitgang van de mensheid?

In ons menselijk streven naar persoonlijke volmaaktheid en de volmaaktheid van het leven van de mensheid in haar geheel, werpen de elementen van de toekomstige evolutie reeds hun schaduwen vooruit en worden nagestreefd, al zij het in de verwarring van een halfverlichte kennis; er bestaat tweedracht tussen de noodzakelijke elementen, een nadrukkelijke tegenstelling en een overvloed aan rudimentaire, onbevredigende en onharmonische oplossingen. Die slingeren heen en weer tussen de drie belangrijkste doeleinden van ons idealisme: a) de volledige, afzonderlijke ontwikkeling van het menselijk wezen op zichzelf, dus de mogelijkheid tot volmaaktheid van de enkeling; b) een volledige ontwikkeling van het collectieve wezen, de mogelijkheid tot volmaaktheid van de samenleving; c) meer pragmatisch beperkt, de volmaakte, of zo goed mogelijke relaties tussen enkelingen onderling en met de samenleving en tussen gemeenschappen onderling. Soms ligt de nadruk uitsluitend of overwegend op de enkeling, soms op de collectiviteit of de samenleving,

soms op een juiste en evenwichtige relatie tussen de enkeling en de menselijke gemeenschap in haar geheel.

In de laatste tijd komt het accent volledig te liggen op het leven van het menselijk ras, op het zoeken naar de volmaakte maatschappij, en heel recent op een geconcentreerd zoeken naar de juiste organisatie en wetenschappelijke mechanisatie van het leven van de mensheid in haar geheel; men neigt er nu meer en meer toe de enkeling slechts te beschouwen als een lid van de gemeenschap, een entiteit van het ras wier bestaan ondergeschikt moet worden gemaakt aan de gemeenschappelijke doeleinden en het algehele belang van de georganiseerde samenleving en veel minder, of helemaal niet, als een mentaal of spiritueel wezen met zijn eigen recht en vermogen tot bestaan. Deze tendens heeft nog niet overal zijn toppunt bereikt, maar neemt wel overal sterk toe en dreigt snel overheersend te worden.

In de wisselvalligheid van het menselijk denken wordt de enkeling er dus enerzijds toe bewogen of uitgenodigd om zichzelf te ontdekken, de eigen persoon te handhaven en zijn eigen mentale, vitale en fysieke ontwikkeling en spirituele volmaking na te streven. Anderzijds wordt hij aangemaand zichzelf weg te cijferen en zich ondergeschikt te maken, en de ideeën, idealen, wil, instincten en belangen van de gemeenschap als de zijne te aanvaarden. De Natuur drijft hem ertoe om voor zichzelf te leven en iets diep in hem drijft hem ertoe om zijn individualiteit te handhaven; de samenleving en een zeker mentaal idealisme doen een beroep op hem om voor de mensheid of voor het grotere welzijn van de gemeenschap te leven. Het principe van het zelf en zijn belangen wordt geconfronteerd en botst met het altruïstische principe. De Staat verheft zich tot Godheid en eist gehoorzaamheid, onderwerping, ondergeschiktheid en zelfopoffering; tegen deze buitensporige eis moet de enkeling het recht opeisen van zijn idealen, zijn ideeën, zijn persoonlijkheid en geweten. Het is duidelijk dat dit hele normenconflict een zoeken en tasten van 's mensen Onwetendheid is die probeert haar weg te vinden, waarbij ze verschillende kanten van de waarheid vat, maar door gebrek aan integrale kennis niet in staat is om die met elkaar in overeenstemming te brengen. Alleen een kennis die eenheid en harmonie brengt kan de weg vinden, maar die kennis behoort tot een dieper beginsel van ons wezen dat die eenheid en integratie van nature bezit. Alleen door dat beginsel in onszelf te vinden, kunnen we het probleem van ons bestaan

oplossen en daarmee het probleem van de juiste manier van individueel en gemeenschappelijk leven.

Er is een Werkelijkheid, een aan het hele bestaan inherente Waarheid, die groter en blijvender is dan al haar vormen en manifestaties; die Waarheid en Werkelijkheid vinden en daarin leven, hun zo volmaakt mogelijke manifestatie en vorm bereiken, moet het geheim van de volmaaktheid zijn van zowel het individuele als het collectieve leven. Die Werkelijkheid is in alles aanwezig en verleent al haar vormen hun zijnsvermogen en zijnswaarde. Het universum is een manifestatie van die Werkelijkheid en er is een Waarheid van het universele bestaan, een Macht van het kosmische Zijn, een Al-Zelf of wereldgeest. De mensheid is een vorm of manifestatie van die Werkelijkheid in het universum en er is een waarheid en een zelf van de mensheid, een menselijke geest, een bestemming van het menselijk leven. De gemeenschap is een vorm van die Werkelijkheid, een manifestatie van de geest van de mens en er is een waarheid, een zelf, een macht van het collectieve wezen. De enkeling is een vorm van die Werkelijkheid en er is een waarheid van het individu, een individueel zelf, een individuele ziel of geest, die zich uitdrukt door het individueel mentale, vitale en het lichaam en die zich ook kan uitdrukken in iets dat boven het mentale, het vitale en het lichaam uitgaat, iets dat zelfs boven de mensheid uitgaat. Want onze mensheid is niet het totaal van de Werkelijkheid noch haar best mogelijke zelfformatie of zelfexpressie – vóór het bestaan van de mens heeft de Werkelijkheid een inframenselijke formatie en zelfcreatie aangenomen en zij kan na hem of in hem een bovenmenselijke formatie en zelfcreatie aannemen.

L.D.II,28

Het is verkeerd te eisen dat de enkeling zich ondergeschikt zou maken aan de collectiviteit of erin opgaan, omdat de collectiviteit zich ontwikkelt door haar meest gevorderde enkelingen en die kunnen alleen maar werkelijk vooruitgang maken als zij vrij zijn. Maar het is waar dat de enkeling zich meer en meer verenigd voelt met de collectiviteit en het Al naarmate hij spiritueel vooruitgaat.

De enkeling is inderdaad de sleutel van de evolutionaire stroming, want het is de enkeling die zichzelf vindt, die zich bewust wordt van de Werkelijkheid. De beweging van de collectiviteit is voornamelijk een onderbewuste massabeweging; om bewust te worden moet zij zichzelf formuleren en uitdrukken door de enkelingen; het algemene bewustzijn van haar massa is altijd minder geëvolueerd dan het bewustzijn van haar meest ontwikkelde enkelingen en zij gaat alleen vooruit in zoverre dat zij hun stempel aanvaardt of ontwikkelt wat zij ontwikkelen. De enkeling is niet de uiterste trouw verschuldigd aan de Staat, die een machine is, of aan de gemeenschap, die alleen maar een deel van het leven uitmaakt en niet het hele leven is. Hij moet trouw zijn aan de Waarheid, het Zelf, de Geest, het Goddelijke dat zich in hem en in alles bevindt. Het werkelijke doel van zijn bestaan moet zijn: zich niet te verliezen in de massa of zich aan haar ondergeschikt te maken, maar die waarheid van het zijn in zichzelf te vinden en uit te drukken, en de gemeenschap en de mensheid te helpen in hun zoeken naar de eigen waarheid en volledigheid van het zijn. Maar de mate waarin het vermogen van het individuele leven, of zijn innerlijke spirituele Werkelijkheid werkzaam wordt, hangt af van zijn eigen ontwikkeling: zolang de enkeling onontwikkeld blijft, moet hij zijn onontwikkelde zelf op vele manieren ondergeschikt maken aan wat groter is dan hij. Naar gelang dat de enkeling zich ontwikkelt, benadert hij een spirituele vrijheid, maar die vrijheid is niet volledig gescheiden van het al-bestaan, zij heeft er een bepaalde saamhorigheid mee, omdat ook dit het Zelf, dezelfde Geest is. Naarmate de enkeling de spirituele vrijheid benadert, benadert hij ook de spirituele eenheid. De mens die de spirituele realisatie heeft verwezenlijkt, de bevrijde mens, houdt zich intensief bezig met het welzijn van alle wezens, zegt de Gita.¹⁴ De Boeddha moest na het ontdekken van de weg naar het Nirvana¹⁵ terugkeren om deze te openen voor hen die nog steeds leven onder de begoocheling van hun feitelijke in plaats van hun werkelijke wezen of niet-wezen. Vivekananda¹⁶, aangetrokken door het Absolute, hoorde eveneens de roep der verborgen Godheid in de mensheid en vooral de roep van de gevallen en lijdenden, de roep van het zelf tot het zelf in het duistere lichaam van het universum. Voor de ontwaakte enkeling moeten de realisatie van de waarheid van zijn eigen wezen en zijn innerlijke bevrijding en volmaking het voornaamste doel van zijn

streven zijn. Allereerst omdat de Geest in zijn innerlijk hem hiertoe roept, maar ook omdat de mens alleen door bevrijding en volmaking en verwezenlijking van de waarheid van zijn wezen tot de waarheid van het leven kan komen. Zo kan ook een volmaakte gemeenschap alleen maar bestaan door de volmaaktheid van haar enkelingen, en volmaaktheid kan alleen maar worden bereikt als ieder zijn eigen spirituele wezen ontdekt en in zijn leven handhaaft en als allen hun spirituele eenheid ontdekken met de daaruit voortvloeiende eenheid van alle leven.

L.D.II,28

De huidige evolutionaire crisis wordt veroorzaakt door een ongelijkheid tussen de beperkte vermogens van de mens – mentaal, ethisch en spiritueel – en de technische en economische middelen die hij ter beschikking heeft.

De mensheid ondergaat nu een evolutionaire crisis waarin een keuze van haar bestemming verborgen ligt, want we zijn nu in een stadium gekomen waarin het mentale van de mens in bepaalde richtingen een enorme ontwikkeling heeft bereikt, terwijl het in andere verbijsterd blijft staan en de weg niet meer kan vinden. Het altijd bezige mentale en de onvermoeibare levenswil van de mens hebben ten dienste van zijn mentale, vitale en fysieke eisen en impulsen een uiterlijk leven opgebouwd van een niet te hanteren, kolossale en gecompliceerde structuur. Hij heeft voor zijn intellectuele, zintuiglijke, esthetische en materiële bevrediging een ingewikkeld politiek, sociaal, administratief, economisch en cultureel apparaat en georganiseerde collectieve middelen samengesteld. De mens heeft een beschavingssysteem gecreëerd dat te groot is geworden voor zijn beperkte mentale vermogen en begrip en voor zijn nog beperkter spiritueel en moreel vermogen om het te kunnen gebruiken en hanteren, een te gevaarlijke dienaar van zijn blunderend ego¹⁷ en zijn begeerten. Want er is nog geen mentaal wezen met een grotere visie uit zijn bewustzijn naar voren gekomen, geen ziel die intuïtief de kennis heeft en die van deze fundamentele levensvolheid een voorwaarde zou kunnen maken tot een onbelemmerde groei naar iets dat dit alles overtreft. Deze nieuwe overvloed van middelen die

het leven te bieden heeft, zou door het feit dat de mens erdoor bevrijd kan worden van de onophoudelijke, onbevredigde druk van zijn economische en fysieke behoeften, een gelegenheid kunnen scheppen voor het volledig nastreven van andere en hogere doeleinden, die boven het materiële bestaan uit gaan, voor het ontdekken van een hogere waarheid, goedheid en schoonheid, en van een grotere en goddelijker geest die zou kunnen ingrijpen en het leven zou kunnen gebruiken voor een hogere volmaaktheid van de mens; in plaats daarvan wordt die overvloed gebruikt voor het scheppen van nieuwe behoeften en voor een agressieve expansie van het collectieve ego. Tegelijkertijd heeft de wetenschap de mens vele vermogens van de universele Kracht ter beschikking gesteld en het leven van de mensheid in materieel opzicht één gemaakt. Maar wat deze universele Kracht gebruikt is een klein menselijk individueel of collectief ego¹⁷ met niets universeels in het licht van zijn kennis of zijn bewustzijnsbewegingen, zonder enig innerlijk gevoel of vermogen dat uit deze fysieke eenwording van de wereld een werkelijke eenheid van leven en denken, of een spirituele eenheid zou kunnen scheppen. Het enige wat er is, is een chaos van botsende denkbeelden, een conflict van individuele en collectieve fysieke noden en behoeften, vitale eisen en begeerten, impulsen van een onwetende levensdrift, een onverzadigbare honger naar en geroep om levensbevrediging van individuen, klassen en naties en een enorme uitwas van politieke, sociale en economische noties en kwakzalverij, een jachtig mengelmoes van elkaar verdringende leuzen en wonderoplossingen waarvoor de mens bereid is te onderdrukken en onderdrukt te worden, te doden en gedood te worden en ze op de een of andere manier op te leggen door de immense en te geduchte middelen die hem ter beschikking zijn gesteld, in de mening dat dit zijn uitweg is naar een ideaal leven. De evolutie van het mentale en vitale van de mens moet noodzakelijkerwijze leiden tot een grotere universaliteit; maar gebaseerd op het ego en het splitsende, verdelende mentale, kan deze opening naar het universele alleen maar leiden tot een welig tieren van tegenstrijdige denkbeelden en impulsen, een vloed van enorme machten en begeerten, een chaotische massa onverwerkt en gemengd mentaal, vitaal en fysiek materiaal van een grootser bestaan dat, omdat het niet is opgenomen in het creatieve, harmoniserende licht van de geest, moet rondtollen in een universele verwarring en

tweespalt waaruit met geen mogelijkheid een groter harmonisch leven op te bouwen is.

L.D.II,28

Zonder een innerlijke verandering is de mens niet langer opgewassen tegen de gigantische ontwikkeling van het uiterlijke leven.

Een leven van eenheid, wederkerigheid en harmonie, geboren uit een ruimere en diepere waarheid van ons wezen, is de enige levenswaarheid die met goed gevolg de onvolkomen mentale constructies van het verleden kan vervangen, welke een combinatie waren van onderlinge verbondenheid en gereguleerde conflicten, een aanpassing van ego's en belangengroepen, in elkaar grijpend om een samenleving te vormen, een consolidatie op grond van gemeenschappelijke algemene vitale drijfveren, een éénwording uit noodzaak en onder druk van de strijd met krachten van buiten af. Die totale verandering, die omvorming van het leven begint de mensheid nu blindelings te zoeken met een steeds sterker wordend gevoel dat haar leven afhangt van het vinden van de weg. De evolutie van het mentale heeft door haar invloed op het leven een organisatie van de mentale activiteit en het gebruik van de materie ontwikkeld die zonder een innerlijke verandering niet langer door het menselijk vermogen kan worden verdragen. Een aanpassing van de egocentrische menselijke persoonlijkheid, die zelfs in onderlinge verbondenheid nog op zichzelf blijft, aan een levenssysteem dat eenheid, volledige wederkerigheid en harmonie vraagt, is een gebiedende eis. Maar aangezien de last die de mensheid is opgelegd, te groot is voor de huidige kleinheid van de menselijke persoonlijkheid en haar nietige mentale en beperkte levensinstincten, daar zij de noodzakelijke verandering niet kan bewerken omdat zij dit nieuwe apparaat en deze nieuwe organisatie gebruikt ten dienste van haar oude vitale, infraspirituele en infrarationele zelf, lijkt de bestemming van het menselijk ras, gedreven door het vitale ego dat volledig in de greep is van kolossale krachten van dezelfde schaal als de enorme mechanische organisatie van het leven en de wetenschappelijke kennis die de mensheid heeft ontwikkeld, een schaal die te groot is voor de rede

en de wil van de mens om te kunnen hanteren, – alsof ongeduldig en ondanks zichzelf – aan te sturen op een voortdurende verwarring, een hachelijke crisis en de duisternis van een heftig wisselende onzekerheid. Zelfs als dit een voorbijgaande fase of verschijnsel blijkt te zijn en er een draaglijke structurele aanpassing wordt gevonden die de mensheid in staat zal stellen haar onzekere weg op een minder catastrofale manier te vervolgen, kan dat alleen maar uitstel betekenen. Want het probleem is fundamenteel en door het te stellen confronteert de evolutionaire Natuur zichzelf in de mens met een kritieke keuze die eens in de ware zin moet worden gemaakt, wil het menselijk ras zijn doel bereiken of zelfs overleven.

L.D.II,28

De verheerlijking van de collectiviteit, van de Staat, vervangt alleen het individuele ego door het collectieve ego.

Een rationele en wetenschappelijke formule van het vitalistische en materialistische menselijk wezen en zijn leven, het zoeken naar een economisch volmaakte samenleving en de democratische cultus van de doorsneemens, is alles wat het moderne denken ons in deze crisis aan licht te bieden heeft als oplossing. Wat ook de waarheid moge zijn die aan deze denkbeelden ten grondslag ligt, zij is duidelijk niet genoeg om te beantwoorden aan de behoeften van een mensheid die geroepen is om zichzelf te overstijgen, of die in elk geval ver boven wat zij nu is uit moet groeien wil zij blijven voortbestaan. Het levensinstinct in het menselijk ras en in de gemiddelde mens heeft deze ontoereikendheid gevoeld en aangestuurd op een herziening van waarden of de ontdekking van nieuwe waarden en een nieuwe basis voor het leven. Dit heeft de vorm aangenomen van een poging om een eenvoudige kant-en-klare basis van eenheid, gemeenschappelikheden en harmonie voor het gewone leven te vinden en die op te leggen door onderdrukking van de concurrerende strijd der ego's om zo voor de gemeenschap een leven van volkomen gelijkheid te bereiken in plaats van een leven in verscheidenheid. Maar om deze begerenswaardige doeleinden te verwezenlijken waren de middelen waartoe men zijn toevlucht nam de gewelddadige en geslaagde materialisering van enkele beperkte denkbeelden of leuzen die over-

heersend werden gemaakt ten koste van iedere andere mening, onderdrukking van het individuele denken, het werktuiglijk manipuleren van de vitale levensinstincten, uniformiteit, onderwerping van de mens aan de Staat en de vervanging van het individuele ego door het collectieve ego. Het collectieve ego wordt geïdealiseerd als de ziel van de natie, het ras, de gemeenschap, maar dit is een enorme vergissing die noodlottig kan blijken. Het recept bestaat uit een gedwongen en opgelegde eensgezindheid van denken, leven en handelen, tot haar hoogste spanning opgevoerd onder de drang van iets waarvan men meent dat het groter is: de collectieve ziel, het collectieve leven. Maar dit duistere collectieve wezen is niet de ziel of het zelf van de gemeenschap; het is een levenskracht die oprijst uit het onderbewuste en die, zo haar het leidende licht van de rede wordt ontzegd, alleen maar gedreven kan worden door duistere, massieve krachten die machtig, maar voor het ras gevaarlijk zijn, want strijdig met de bewuste evolutie waarvan de mens de gevolmachtigde en drager is. De evolutionaire Natuur heeft de mens niet die richting gewezen; dit is terugvallen in iets dat zij achter zich had gelaten.

L.D.II,28

Als de mensheid wil overleven, dan is een radicale transformatie van de menselijke natuur onontbeerlijk.

In spijt van wat men had gehoopt, heeft de ondervinding niet geleerd dat opvoeding en intellectuele training op zichzelf de mens kunnen veranderen; zij verschaffen het individuele en collectieve ego¹⁷ alleen betere informatie en een doelmatiger apparaat voor zijn zelfhandhaving, maar laten het hetzelfde onveranderde menselijke ego. Evenmin kan het menselijk leven en mentale door enig sociaal apparaat tot volmaaktheid gemodelleerd worden – zelfs niet tot wat voor volmaaktheid wordt aangezien en dat een kunstmatig substituuut is; de materie kan zo gemodelleerd worden, het denken kan zo gemodelleerd worden, maar in ons menselijk bestaan zijn de materie en het denken slechts instrumenten van de ziel en de levenskracht. De ziel en de levenskracht kunnen nooit door een apparaat in gestandaardiseerde vormen worden gegoten; dit kan hen op zijn best

onderdrukken, de ziel en de materie inert maken, hun activiteit verlammen en de uiterlijke activiteit van het leven reguleren. Wil dit echter doeltreffend worden gedaan, dan is onderdrukking en paal en perk stellen aan het mentale en het leven onvermijdelijk, en dat betekent een stabiliteit die iedere vooruitgang onmogelijk maakt, of verval.

Het is mogelijk dat het menselijk mentale, als het terugkomt op zijn denkbeelden omtrent een gemechaniseerd leven en een gemechaniseerde maatschappij, zijn toevlucht zoekt in een terugkeer naar de religieuze idee en een maatschappij die door de religie geleid of bekrachtigd wordt. Maar de georganiseerde religie heeft het menselijk leven en de maatschappij niet veranderd, al kan zij voor de enkeling een middel zijn tot innerlijke verheffing en hem een weg bieden om zich open te stellen voor spirituele ervaring. Zij kon het leven en de maatschappij niet veranderen omdat zij in haar leiding over de maatschappij een compromis moest sluiten met de lagere delen van het leven en niet kon aandringen op het vasthouden aan haar geloofsbelijdenis, het formeel aanvaarden van haar ethische normen en het zich voegen naar haar instituut, ceremoniën en ritueel. In die zin opgevat kan de religie een oppervlakkig religieus-ethisch tintje of vernisje aan het leven geven. Soms kan zij, als zij een sterke kern van innerlijke ervaring blijft behouden, tot op zekere hoogte een onvolkomen spirituele tendens veralgemenen; maar zij kan het menselijk ras niet transformeren, zij kan geen nieuw beginsel van het menselijk bestaan creëren. Alleen als het hele leven en de hele natuur een spirituele richting inslaan, kan de mens boven zichzelf uitgeheven worden. Een andere opvatting die mogelijk is en die verwant is aan de oplossing door de religie, bestaat erin de leiding over de samenleving in handen te leggen van hen die een spirituele realisatie hebben bereikt, een broederschap of eenheid van allen in het geloof of in de discipline, ofwel het leven en de maatschappij te vergeestelijken door het hele oude apparaat van het leven in een dergelijke eenwording op te nemen of een nieuw apparaat uit te vinden. Dit is ook al eerder geprobeerd zonder succes; het was het oorspronkelijke idee dat aan de stichting van meer dan één religie ten grondslag lag. Het ego en de vitale natuur van de mens waren echter te sterk voor een religieuze idee die op het mentale en door het mentale werkte, zodat hun weerstand niet werd overwonnen. Alleen

het volledig op de voorgrond treden van de ziel⁴, het volledig neerdalen van het oorspronkelijke Licht en vermogen van de Geest en de daaruit voortvloeiende vervanging of transformatie en verheffing van onze ontoereikende mentale en vitale natuur door een spirituele en supramentale boyennatuur, kan dit evolutionaire wonder teweegbrengen.

Op het eerste gezicht lijkt dit aandringen op een radicale verandering van de natuur alle hoop voor de mensheid naar een ver verwijderde toekomst in de evolutie te verwijzen; onze gewone menselijke natuur te overstijgen, ons mentale, vitale en fysieke wezen te overstijgen, heeft immers de schijn van een poging die te hoog gegrepen is, en voor de mens zoals hij nu is, onmogelijk. Zelfs als dat zo zou zijn, zou het nog de enige mogelijkheid blijven voor de transmutatie van het leven; want de hoop op een werkelijke verandering van het menselijk leven zonder een verandering van de menselijke natuur is irrationeel en niet spiritueel; dat is iets onnatuurlijks en onwerkelijks verlangen, een onmogelijk wonder. Wat echter voor deze verandering wordt vereist, is niet iets dat ons ver en vreemd is, vijandig aan ons bestaan en volslagen onmogelijk, want wat ontwikkeld moet worden ligt in onszelf en is niet iets buiten ons. Waar de evolutionaire Natuur op aandringt, is het tot besef komen van de kennis omtrent ons Zelf, de ontwikkeling van het Zelf, de manifestatie van het Zelf en de Geest in ons en de bevrijding van zijn zelfkennis, zijn zelfvermogen en zijn oorspronkelijke zelfinstrumentatie. Het is bovendien een stap waarvoor de hele evolutie een voorbereiding is geweest en die door iedere crisis van het menselijk bestaan naderbij is gebracht, telkens wanneer de mentale en vitale evolutie van ons wezen op een punt komt waarop het intellect en de vitale kracht een toppunt van spanning bereiken en zij ofwel ineen moeten storten en terugzinken in een verdoovende nederlaag of in de rust van een kalmte die vooruitgang onmogelijk maakt, ofwel hun weg moeten banen door een sluier waarop zij vast dreigen te lopen. Het is noodzakelijk dat enigen of velen een wending in de mensheid voelen, dat ze de visie hebben van deze verandering, haar gebiedende noodzaak voelen en haar mogelijkheid inzien en de wil hebben om haar in zichzelf mogelijk te maken en de weg te vinden. Deze tendens is niet afwezig en kan alleen maar toenemen onder de spanning van de crisis in de lotsbestemming van de wereld; de noodzaak tot een ontsnapping of

een oplossing, het gevoel dat er geen andere oplossing is dan de spirituele, kan alleen maar sterker en dwingender worden onder de urgente, kritieke omstandigheden. Op deze roep in ons wezen moet er in de Goddelijke Werkelijkheid en in de Natuur altijd een antwoord zijn.

L.D.II,28

Hoofdstuk IV

GEDRAGSNORMEN EN SPIRITUELE VRIJHEID

Daar volmaaktheid progressief is, zijn goed en kwaad wisselende grootheden die van tijd tot tijd van betekenis en waarde veranderen.

Als we vrij moeten zijn in de Geest, als we alleen onderworpen moeten zijn aan de hoogste Waarheid, dan moeten we het idee opzij zetten dat onze mentale of morele wetten bindend zouden zijn voor het Oneindige of dat er zelfs in de edelste van onze bestaande gedragsnormen iets onschendbaars, absoluuts of eeuwigs zou kunnen zijn. Steeds edeler tijdelijke normen scheppen zolang zij nodig zijn, betekent de Godheid dienen in zijn opmars in de wereld; star een absolute norm stellen, betekent een dam te willen opwerpen tegen het stromen der eeuwige wateren. Realiseert de natuurgebonden ziel zich deze waarheid eenmaal, dan is zij bevrijd van de dualiteit van goed en kwaad. Want goed is alles wat de enkeling en de wereld helpt hun goddelijke vervulling te bereiken en kwaad is alles wat deze toenemende volmaaktheid vertraagt of verbreekt. Maar aangezien de volmaaktheid progressief is en zich ontwikkelt in de Tijd, zijn goed en kwaad wisselende grootheden die van tijd tot tijd van betekenis en waarde veranderen. Iets wat we nu als kwaad beschouwen en dat in zijn huidige vorm moet worden opgegeven, was eens een hulp en noodzaak voor de algemene en individuele vooruitgang. Iets anders wat we nu als kwaad beschouwen, kan in een andere vorm en ordening heel goed een element in een toekomstige volmaaktheid worden. En op het spirituele niveau overstijgen we zelfs dit onderscheid, want dan ontdekken we het doel en het goddelijk nut van alles wat wij goed of kwaad noemen. Dan moeten we de leugen en alles wat verwrongen, onwetend en duister is, verwerpen – niet minder in wat goed als in wat kwaad wordt genoemd, want dan moeten we alleen het ware en goddelijke aanvaarden en geen ander onderscheid maken in de eeuwige processen.

Voor hen die alleen volgens een strakke norm kunnen handelen, voor hen die alleen de menselijke en niet de goddelijke waarden

kunnen aanvoelen, kan die waarheid een gevaarlijke concessie lijken die waarschijnlijk de basis van alle moraal zou vernietigen, een enorme gedragsverwarring teweeg zou brengen en niets anders dan chaos zou aanrichten. Dit zou ook zeker het resultaat zijn als de mens in zijn onwetendheid moest kiezen tussen een eeuwige en onveranderlijke ethiek of helemaal geen ethiek. Maar zelfs als we op het menselijke niveau voldoende helder inzicht hebben en soepel genoeg zijn om te begrijpen dat een gedragsnorm tijdelijk kan zijn en toch noodzakelijk voor een bepaalde periode en als we haar nauwgezet in acht blijven nemen tot ze vervangen kan worden door een betere, dan verliezen we daar niets mee, integendeel, we worden bevrijd van het fanatisme van een onvolmaakte en onverdraagzame deugd en verwerven een openheid en een vermogen tot voortdurende morele vooruitgang, tot barmhartigheid en een begrijpend medeleven met deze hele wereld van worstelende en struikelende wezens, en door die barmhartigheid een beter recht en een grotere kracht om haar te helpen op haar weg. Waar het menselijke ten slotte ophoudt en het goddelijke begint, waar het mentale opgaat in het supramentale bewustzijn en het eindige zich verliest in het oneindige, verdwijnt alle kwaad in een transcendent goddelijk Goed dat universeel wordt op ieder bewustzijnsniveau dat het aanraakt.

Het staat dus voor ons vast dat alle normen waardoor we ons gedrag proberen te leiden, slechts onze tijdelijke, onvolmaakte en door de evolutie bepaalde pogingen zijn om ons onze struikelende mentale vooruitgang in de universele zelfverwerkelijking, waar de Natuur naar op weg is, voor ogen te houden. Maar de goddelijke manifestatie kan niet door onze bekrompen regels en broze onschendbaarheden aan banden worden gelegd, want het bewustzijn erachter is te groot daarvoor. Als we dit feit, dat zo ontstellend is voor het absolutisme van onze rede, eenmaal begrepen hebben, zullen we beter in staat zijn de successievelijke normen die de verschillende fasen in de groei van de individuele en collectieve opmars van de mensheid beheersen, op hun juiste plaats ten opzichte van elkaar te stellen. We kunnen hier slechts een blik werpen op de meest algemene onder hen. We moeten immers zien in wat voor relatie zij staan tot die andere, normloze, spirituele en supramentale wijze van werkzaamheid waar de Yoga¹³ naar streeft en waarheen zij op weg is via de overgave van de enkeling aan de Goddelijke Wil en,

nog doeltreffender, via het opklimmen van de mens door zijn overgave naar het grotere bewustzijn waarin een bepaalde identificatie met het dynamisch Eeuwig mogelijk wordt.

S.Y.I.7

Vier hoofdprincipes beheersen achtereenvolgens het menselijk gedrag. De eerste twee zijn persoonlijke behoeften en het welzijn van de collectiviteit.

Er zijn vier hoofdprincipes van het menselijk gedrag die een opklimmende reeks vormen. Het eerste wordt bepaald door persoonlijke behoeften, voorkeur en begeerten, het tweede door de wet en het welzijn van de collectiviteit, het derde bestaat uit een ideale ethiek en het laatste is de hoogste goddelijke wet van de natuur.

De mens begint de lange loopbaan van zijn evolutie met alleen de eerste twee van die vier om hem voor te lichten en te leiden, want zij maken de wet uit van zijn animale en vitale bestaan en zo, als de vitale en fysiek-animale mens, begeeft hij zich op weg. De werkelijke opgave van de mens op aarde is: in het type 'mens' een steeds duidelijker beeld van de Godheid uitdrukken; of hij het weet of niet, dat is het doel dat de Natuur in hem uitwerkt onder de zware sluiers van haar innerlijke en uiterlijke processen. Maar de materiële of animale mens is onwetend omtrent het innerlijke doel van het leven; hij heeft alleen maar weet van zijn behoeften en begeerten en heeft noodzakelijkerwijze geen andere gids voor wat van hem wordt verlangd dan zijn eigen gewaarwording van behoeften en zijn eigen opwellingen en indicaties van begeerten. Voor hem moet zijn eerste natuurlijke gedragsregel zijn: vóór alles zijn fysieke en vitale noden en behoeften bevredigen en op de tweede plaats de emotionele of mentale verlangens of voorstellingen of de dynamische denkbeelden die in hem opkomen. De enige wet die een tegenwicht kan vormen of sterker is dan deze dringende natuurlijke eis en hem kan matigen of weerspreken, bestaat uit de eisen die aan hem worden gesteld door de denkbeelden, behoeften en begeerten van de familie, gemeenschap of stam, de groep of de clan waarvan hij deel uitmaakt.

Deze ogenschijnlijk meer omvattende en overheersende wet is op zichzelf niets meer dan een uitbreiding van het vitale en animale beginsel dat de individuele elementaire mens beheerst: de wet van de

clan of de horde. De enkeling identificeert zijn leven ten dele met het leven van een zeker aantal andere personen met wie hij door geboorte, keuze of omstandigheden is verbonden. En daar het bestaan van de groep noodzakelijk is voor zijn eigen bestaan en bevrediging, moet de instandhouding van de groep, de vervulling van haar behoeften en de bevrediging van haar collectieve opvattingen, begeerten en leefgewoonten zonder welke zij niet bij elkaar kan worden gehouden, zo niet vanaf het begin dan toch in de loop van de tijd, de voornaamste plaats voor hem gaan innemen. De bevrediging van persoonlijke denkbeelden en gevoelens, behoeften en begeerten, neigingen en gewoonten moet – genoodzaakt door de situatie en geenszins door enige morele of altruïstische motivering – voortdurend ondergeschikt gemaakt worden aan de bevrediging van de denkbeelden, gevoelens, behoeften en begeerten, neigingen en gewoonten, niet van de een of andere persoon of van een aantal personen, maar van de maatschappij in haar geheel. Uit deze duistere sociale behoefte werden de moraal en de ethische impuls van de mens geboren.

Twee impulsen in de mens zijn duidelijk de voornaamste en wel: de individualistische en de gemeenschapsimpuls, de drang tot een persoonlijk leven en de drang tot een sociaal leven, een persoonlijke gedragsmotivering en een sociale. De mogelijkheid tot hun tegengesteldheid en de poging hen met elkaar in overeenstemming te brengen, liggen aan de wortels van de menselijke beschaving en zetten zich in andere vormen voort als de mens in een meer geïndividualiseerde mentale en spirituele vooruitgang boven het vitaal-dierlijke is uitgegroeid.

Het bestaan van een sociale wet die de enkeling van buitenaf wordt opgelegd, is nu eens een aanzienlijk voordeel dan weer een groot nadeel voor de ontwikkeling van het goddelijke in de mens. In het begin, als de mens nog primitief is en niet in staat tot zelfbeheersing en een ontdekken van zichzelf, is het bestaan van een sociale wet een voordeel omdat zij een andere macht opwerpt dan zijn persoonlijk egoïsme, waardoor dit egoïsme ertoe bewogen of gedwongen kan worden zijn buitensporige eisen te matigen, zijn irrationele en dikwijls heftige bewegingen te disciplineren en soms zelfs zich te verliezen in een ruimer en minder persoonlijk egoïsme. Een sociale wet is een nadeel voor de volwassen geest die de menselijke maatstaven

kan overstijgen omdat zij uiterlijke normen zijn die proberen zich van buitenaf aan hem op te leggen, terwijl de voorwaarde tot zijn volmaaktheid erin bestaat dat hij van binnen uit zal groeien – en wel in een steeds grotere vrijheid –, niet door onderdrukking van zijn vervulmaakte individualiteit, maar door haar te overtreffen, niet langer door een hem opgelegde wet die de delen van zijn wezen africht en disciplineert, maar door de ziel die van binnen uit door alle voorafgaande vormen heen breekt om alle delen van zijn wezen door haar licht in bezit te nemen en te transformeren.

S.Y.I,7

Er ontstaat een conflict door de tegenstelling tussen de twee instinctieve neigingen die het menselijk handelen beheersen: het individualistische instinct en dat van de kudde.

In het conflict tussen de eisen van de maatschappij en de eisen van de enkeling staan twee ideale en absolute oplossingen tegenover elkaar. De groep eist dat de enkeling zich min of meer volledig ondergeschikt maakt aan de gemeenschap of zelfs zijn onafhankelijk bestaan in de gemeenschap verliest; de kleinere eenheid moet worden opgeofferd of moet zichzelf opofferen aan de grotere eenheid. De enkeling moet de behoeften van de maatschappij aanvaarden als zijn eigen behoeften, de begeerten van de maatschappij als zijn eigen begeerten; hij moet niet voor zichzelf leven, maar voor de stam, de clan, de gemeenschap of de natie waarvan hij deel uitmaakt. Van het standpunt van de enkeling zou de ideale en absolute oplossing een maatschappij zijn die niet voor zichzelf zou bestaan, voor haar alles overheersende collectieve doel, maar voor het welzijn en de vervulling van de enkeling, voor het edeler en volmakter leven van al haar leden. Terwijl zij zo goed mogelijk zijn beste zelf zou vertegenwoordigen en hem zou helpen om dit te verwezenlijken, zou zij de vrijheid van elk van haar leden eerbiedigen en zich niet door wetten en geweld in stand houden, maar door de vrijwillige en spontane instemming van de personen waaruit zij is samengesteld.

In het huidige evenwicht van de mensheid bestaat er zelden enig werkelijk gevaar voor een overdreven individualisme dat het sociale

geheel uit elkaar zou doen vallen. Er is integendeel voortdurend een gevaar dat de overdreven druk van de sociale massa de vrije ontwikkeling van de individuele geest door haar zware, onverlichte en mechanische gewicht zou kunnen onderdrukken of al te veel ontmoedigen. Als enkeling kan de mens gemakkelijker verlicht en bewust worden en zich openstellen voor zuivere invloeden; de mens in de massa is nog altijd duister, halfbewust en wordt bedwongen door universele krachten die aan zijn beheersing en kennis ontsnappen.

S.Y.I,7

Om dit conflict op te lossen verschijnt een nieuw principe dat anders en hoger is dan de twee tegenstrijdige instincten en erop gericht die zowel te overheersen als te verzoenen. Dit derde principe is het ethische ideaal.

Boven de natuurlijke individuele wet die de enkeling beheerst en die als enige gedragsnorm de bevrediging van onze individuele behoeften, voorkeur en begeerten stelt, en boven de natuurlijke gemeenschapswet, die de bevrediging van de behoeften, voorkeur en begeerten van de gemeenschap in haar geheel als hogere norm stelt, moest het denkbeeld opkomen van een ideale morele wet die niet de bevrediging van behoeften en begeerten zoekt, maar ze beheerst en zelfs dwingt of tenietdoet in het belang van een ideale orde die niet meer animaal, vitaal of fysiek is, maar mentaal – een schepping van het mentale in zijn zoeken naar licht en kennis, naar juiste regels, juiste innerlijke bewegingen en ware orde. Zodra dit denkbeeld in de mens sterk genoeg wordt, begint hij uit zijn geabsorbeerdheid in het vitale en materiële leven te ontsnappen naar het mentale leven... Daarom is de ethische norm in wezen een individuele norm en geen schepping van het collectief mentale. De enkeling is de denker; hij is het die datgene oproept of vorm geeft wat anders in het amorf menselijke geheel onderbewust zou blijven. De enkeling is ook de morele zoeker: zelfdiscipline, niet onder het juk van een van buitenaf opgelegde wet, maar in gehoorzaamheid aan een innerlijk licht, is essentieel een individuele inspanning. Door echter te stellen dat zijn persoonlijke norm een absoluut moreel ideaal weergeeft, legt de

denker hem niet alleen aan zichzelf op, maar aan allen die hij met zijn denken kan bereiken en doordringen. En als een groot aantal personen die norm meer en meer als ideaal begint te aanvaarden, al brengen zij hem slechts ten dele of helemaal niet in praktijk, dan wordt de maatschappij ook gedwongen de nieuwe gerichtheid te volgen. Zij absorbeert de invloed die van de idee uitgaat en probeert, hoewel zonder enig opvallend succes, haar instellingen nieuwe vormen te geven die hen aan deze hogere idealen aanpassen. Maar instinctief zet zij hen altijd weer om in bindende wetten, vastgelegde patronen en werktuiglijke gewoonten, in een uiterlijke sociale dwang die zij haar levende eenheden oplegt.

Immers, lang nadat de enkeling ten dele vrij is geworden, een moreel organisme dat in staat is tot een bewuste groei, zich bewust van een innerlijk leven en verlangend naar spirituele vooruitgang, blijft de maatschappij in haar methoden uiterlijk; zij blijft een materieel, economisch en werktuiglijk organisme, meer gericht op het handhaven van de gevestigde toestand dan op groei en zelfvolmaking. De grootste huidige triomf van de denkende en progressieve enkeling over de instinctieve en statische maatschappij was de macht die hij verkreeg om haar door de wilskracht van zijn denken eveneens tot denken te dwingen, tot het zich openstellen voor denkbeelden zoals sociale gerechtigheid en rechtvaardigheid, gemeenschappelijk medeleven en barmhartigheid, en eerder het bewind van de rede dan blinde gewoonte als criterium voor haar instellingen te aanvaarden, en de mentale en morele instemming van haar enkelingen als tenminste één essentieel element in de geldigheid van haar wetten te beschouwen. Het collectieve denken is nu zo ver – ideaal gezien althans – dat het zich eerder op inzicht dan op geweld beroept en in plaats van wraak of dwang, morele ontwikkeling als doel ziet, zelfs van haar strafmaatregelen. De grootste toekomstige triomf van de denker zal komen wanneer hij de enkeling en de collectiviteit in hun geheel ertoe kan bewegen hun relaties, hun eenheid en stabiliteit te grondvesten op een vrije, harmonische instemming en aanpassing, en het uiterlijke leven veeleer vorm te geven en te leiden door de innerlijke waarheid dan de innerlijke geest te bedwingen door de tyrannie van uiterlijke vormen en structuren.

S.Y.I, 7

Maar de conflicten verminderen niet, zij schijnen zich veeleer te vermenigvuldigen. Morele wetten zijn willekeurig en star; als zij op het leven worden toegepast, worden ze tot een vergelijk gedwongen en eindigen in compromissen die hen van alle macht beroven.

Maar zelfs dit succes dat hij heeft behaald, is eerder iets dat tot de mogelijkheden behoort dan iets dat zich aan het verwerklijken is. Er is altijd een disharmonie en onenigheid in de enkeling tussen de morele wet en de wet van zijn behoeften en begeerten, en tussen de morele wet die de samenleving wordt voorgelegd en de fysieke en vitale behoeften, begeerten, gewoonten, vooroordelen, belangen en hartstochten van de kaste, de clan, de religieuze gemeenschap, de maatschappij en de natie. Tevergeefs stelt de moralist zijn absolute ethische norm en doet een beroep op allen daaraan trouw te zijn, ongeacht de gevolgen.

De belangrijkste oorzaak van de disharmonie is dat onze morele idealen zelf voor het merendeel slecht ontwikkeld, onwetend en partijdig zijn, eerder mentale constructies dan transcripties van de eeuwige waarheden van de geest. Autoritair en dogmatisch, laten zij in theorie bepaalde absolute normen gelden, maar in de praktijk bewijst ieder bestaand ethisch systeem zijn ontoepasbaarheid, of blijft in feite altijd ver beneden de absolute norm die het ideaal pretendeert. Als ons ethisch systeem een compromis of een noodoplossing is, dan verleent dit onmiddellijk een element van rechtvaardiging aan de verdere onvruchtbaar makende compromissen die de maatschappij en de enkeling er in allerijl mee maken. En als het van geen schikking wil weten en blijft aandringen op absolute liefde, rechtvaardigheid en het absoluut goede, dan gaat het de mogelijkheden van de mens te boven en wordt met de mond beleden, maar in de praktijk genegeerd. Bovendien zien we dat het geen rekening houdt met andere elementen in de mensheid die eveneens willen blijven voortbestaan, maar weigeren zich in te passen in een ethisch systeem. Precies zoals de wet van de begeerte, die de enkeling beheerst, onschatbare elementen van het oneindige geheel inhoudt, die beschermd moeten worden tegen de tyrannie van de absorberende sociale idee, zo houden ook de ingeboren impulsen van zowel de individuele als de collectieve mens onschatbare elementen

in die ontsnappen aan de grenzen van iedere tot dusver ontdekte ethiek en die toch nodig zijn voor de volheid en harmonie van een uiteindelijke goddelijke volmaaktheid.

Bovendien worden absolute liefde, absolute rechtvaardigheid en de absolute, juiste rede, zoals zij nu door een verbijsterde en onvolmaakte mensheid worden toegepast, gemakkelijk elkaar bestrijdende principes. Rechtvaardigheid vereist dikwijls wat de liefde verafschuwt. De juiste rede die in haar zoeken naar bevredigende normen of regels onpartijdig de feiten van de natuur en de menselijke relaties beschouwt, is niet in staat zonder meer een heerschappij van absolute rechtvaardigheid of absolute liefde toe te laten. En in feite blijkt absolute menselijke rechtvaardigheid in de praktijk veelal een oppermachtige onrechtvaardigheid, want het mentale, eenzijdig en star in zijn constructies, ontwerpt een eenzijdig en strak schema of systeem, heeft de pretentie dat dit totaal en absoluut is en negeert in zijn toepassing de subtielere waarheid der dingen en de plasticiteit van het leven. Al onze normen wankelen door een vloed van compromissen zodra zij in praktijk worden gebracht, of dwalen door deze partijdigheid en onbuigzame structuur. De mens slingert heen en weer tussen de ene richting en de andere; het ras volgt zijn kronkelweg, geleid door tegenstrijdige eisen en werkt over het geheel veeleer instinctief de bedoelingen van de Natuur uit, hoewel met veel verspilling en lijden, dan wat het zelf verlangt of goeddunkt, of wat het hoogste licht van boven van de belichaamde geest vereist.

S.Y.I,7

Achter de ethische wet, die een verkeerd beeld is, onthult zich de grotere waarheid van een onmetelijk, ongekleusterd bewustzijn, de hoogste wet van onze goddelijke natuur. Zij bepaalt volmaakt onze relaties met ieder wezen en met de totaliteit van het universum en openbaart ook het nauwkeurig ritme van God's directe expressie in ons. Zij is het vierde en hoogste principe van het handelen, dat tegelijk gebiedende wet en absolute vrijheid is.

Zelfs als we de absolute ethische hoedanigheden als het hoogste vereren en de categorische imperatief van een ideale wet hebben

gesteld, zijn we niet aan het eind van ons zoeken en zijn we nog steeds niet in contact met de bevrijdende waarheid gekomen. En toch is er achter de ontoereikendheid van deze ethische begrippen ook iets verborgen dat met de hoogste Waarheid is verbonden; onze moraal heeft een glimp opgevangen van een licht en macht die tot een nog onbereikte goddelijke Natuur behoren. Maar het mentale idee van deze dingen is niet dat licht zelf en de morele formulering ervan is niet die macht zelf, zij zijn alleen mentale constructies die de goddelijke geest niet kunnen belichamen, welke zij tevergeefs in hun categorische formules proberen vast te leggen. Boven het mentale en morele wezen is er een groter, goddelijker wezen in ons dat spiritueel en supramentaal is. Alleen als we een veelomvattend spiritueel niveau hebben bereikt, waar onze mentale formules opgaan in een witte vlam van directe innerlijke ervaring, kunnen we boven het mentale uit stijgen en van zijn constructies overgaan in de ontzaglijke wijdsheid en vrijheid van de supramentale werkelijkheden. Alleen daar kunnen we in aanraking komen met de harmonie van de goddelijke vermogens die door de tegenstrijdige of wankelende elementen van onze morele wetten zo armzalig verkeerd worden voorgesteld of misvormd. Slechts dáár, in de supramentale geest die tegelijk de verborgen bron en het doel van ons mentale, ons vitale en ons lichaam is, wordt de éénwording mogelijk van het getransformeerde vitale en fysieke en de verlichte mentale mens, Alleen dáár bestaat de mogelijkheid tot absolute rechtvaardigheid, absolute liefde en het absoluut goede – volkomen verschillend van wat wij ons daaronder voorstellen – met elkaar verenigd in het licht van een allerhoogste goddelijke kennis. Alleen dáár is de verzoening mogelijk van het conflict tussen de delen van ons wezen.

Met andere woorden: er is boven de uiterlijke wet van de maatschappij en de morele wet van de mens een grotere waarheid van een ontzaglijk, ongekleurd bewustzijn, waarop iets in deze twee weliswaar vaag en onwetend doelt, namelijk de waarheid van een goddelijke wet waar deze beide blinde en rudimentaire formuleringen strompelend naar op weg zijn in hun poging om te ontsnappen aan de natuurlijke wet van het animale naar een verhevener licht of universele leefregels. Daar de godheid in ons onze geest is, op weg naar zijn eigen volmaaktheid, moet deze goddelijke norm een hoogste spirituele wet en waarheid van onze natuur zijn. Daar we be-

lichaamde wezens in de wereld zijn, in een gemeenschappelijk bestaan en met een gemeenschappelijke natuur, en toch individuele zielen die in staat zijn tot een direct contact met het Transcendente, moet die hoogste waarheid van onszelf bovendien een tweeledig karakter hebben. Zij moet een wet en waarheid zijn die de volmaakte beweging en harmonie en het volmaakte ritme van een groot vergeestelijkt collectief leven openbaart en onze relaties met elk wezen en met alle wezens in de gevarieerde eenheid van de Natuur volmaakt bepaalt. Zij moet tegelijk een wet en waarheid zijn die elk ogenblik voor ons het ritme en het nauwkeurige proces duidelijk maakt van de directe expressie van de Godheid in de ziel, het mentale, het vitale en het lichaam van het individuele schepsel. En we ontdekken door ervaring dat dit hoogste licht en deze hoogste kracht van het handelen in hun meest verheven uitdrukking tegelijk een gebiedende wet en een absolute vrijheid zijn: een gebiedende wet omdat zij al onze innerlijke en uiterlijke bewegingen bestuurt door de onveranderlijke Waarheid, en toch ieder moment de absolute vrijheid van de Allerhoogste die in iedere beweging de volmaakte plasticiteit van onze bewuste en bevrijde natuur hanteert.

S.Y.I,7

Hoofdstuk V

DE ONTWIKKELING VAN DE SPIRITUELE MENS

Spiritualiteit is iets anders dan verstandelijk vermogen; haar verschijnen is het teken dat een groter vermogen dan het mentale op zijn beurt naar voren komt.

Het is volkomen waar dat het leven oppervlakkig gezien alleen maar een werking van de Materie lijkt en het mentale een werking van het leven, waaruit lijkt te volgen dat wat wij de ziel of de geest noemen slechts een mentaal vermogen is, de ziel een fraaie vorm van het mentale en spiritualiteit een verheven activiteit van het belichaamde mentale wezen. Maar dit is een oppervlakkig gezichtspunt, te wijten aan het feit dat het denken zich op uiterlijkheden en op het proces concentreert en niet kijkt naar wat er achter het proces ligt. Men zou op dezelfde manier hebben kunnen concluderen dat electriciteit alleen maar een proces of werking van water en wolken is, omdat de bliksem onder zulke omstandigheden optreedt; een dieper onderzoek heeft daarentegen aangetoond dat zowel wolken als water elektrische energie als basis hebben, als samenstellende kracht, als substantie; wat een gevolg lijkt, is in werkelijkheid, hoewel niet naar de schijn, de oorsprong; het effect bestaat in wezen vóór de schijnbare oorzaak; het principe van de werking die zich voordoet gaat vooraf aan die werking zelf. Zo is het overal in de evolutionaire Natuur; de Materie zou niet tot leven hebben kunnen komen als het principe van het leven er al niet als samenstellend bestanddeel in aanwezig was geweest en naar voren was gekomen als het verschijnsel leven-in-de-materie. Het leven-in-de-materie had niet kunnen voelen, gewaarworden, denken en beredeneren als het mentale principe niet reeds achter het leven en de materie aanwezig was geweest, het vormend als het terrein van zijn werking en naar voren komend in het verschijnsel van een denkend en levend lichaam. Zo is ook de spiritualiteit die in het mentale naar voren komt het teken van een vermogen dat zelf het leven, het mentale en het lichaam tot basis heeft gediend en hen heeft opgebouwd en dat nu als een spiritueel

wezen in een levend en denkend lichaam naar voren komt. Hoe ver dit naar voren komen zal gaan, of het overheersend zal worden en zijn instrument zal transformeren is een volgende vraag. Maar wat noodzakelijkerwijze eerst als waar moet worden aangenomen is dat de geest bestaat als iets dat anders en groter is dan het mentale, dat spiritualiteit iets anders is dan het mentale en dat het spirituele wezen daarom verschilt van het mentale wezen; in de loop van de evolutie komt de geest het laatst naar voren omdat hij het oorspronkelijke involutieve element en de oorspronkelijke factor was. Evolutie is een omgekeerde werking van involutie³: wat in de involutie een uiteindelijk en laatste derivaat is, moet in de evolutie het eerst verschijnen; wat in de involutie het oorspronkelijke en allereerste was, moet in de evolutie als laatste en hoogste principe naar voren komen.

L.D.II,24

Spiritualiteit is een progressief ontwaken tot de innerlijke werkelijkheid van ons wezen, tot de geest, het zelf, de ziel, die iets anders zijn dan ons mentale, vitale en lichaam. Het is een innerlijke aspiratie om de grotere Werkelijkheid ver boven ons, die ook het universum doordringt en in ons woont, te kennen, ermee in contact te komen en zich ermee te verenigen, met als resultaat een wending, een ommekeer, een nieuwe geboorte.

In het dier is het mentale nog niet duidelijk onderscheiden van zijn vitale wezen en van de levende materie; zijn mentale en vitale bewegingen zijn zo met elkaar vervlochten dat het zich daar niet uit kan losmaken. Het dier kan geen afstand nemen om zichzelf te observeren. In de mens is het mentale echter iets afzonderlijks geworden; de mens kan duidelijk zijn mentale activiteiten onderscheiden van zijn vitale activiteiten; zijn denken en wil kunnen zich losmaken uit zijn gewaarwordingen en driften, begeerten en emotionele reacties, zich van hen distanciëren, hen observeren en beheersen, hun werking goedkeuren of afwijzen. Hij kent de geheimen van zijn wezen nog niet goed genoeg om zich beslist en met zekerheid van zichzelf bewust te kunnen zijn als een mentaal wezen in een levend lichaam; toch heeft hij reeds dat gevoel en hij kan innerlijk die

houding aannemen. Zo verschijnt ook de ziel in de mens in het begin niet als iets dat duidelijk verschilt van het mentale en het gementaliseerde vitale; haar bewegingen zijn vervlochten met de mentale bewegingen, haar werking lijkt uit mentale en emotionele activiteit te bestaan; het menselijk mentale wezen is zich niet bewust van een ziel in hem die zich distancieert van het mentale, het vitale en het lichaam, die zich van hen losmaakt en hun werkzaamheid en vorming ziet, beheerst en bepaalt. Maar naarmate de innerlijke evolutie voortgaat, is dit precies wat er kan en moet gebeuren en wat ook inderdaad gebeurt – het is de lang vertraagde, maar onvermijdelijke volgende stap in onze evolutionaire bestemming. De ziel kan beslissend naar voren treden, waardoor het wezen zich afscheidt van het denken en zich in een innerlijke stilte ziet als de geest in het mentale, of het wezen neemt afstand van de vitale bewegingen, begeerten, gewaarwordingen, kinetische impulsen en ervaart zichzelf als de geest die het leven ondersteunt, of het wezen neemt afstand van het lichaamsgevoel en kent zichzelf als een geest die de Materie bezielt; dit is de ontdekking van onszelf als de Poeroesha,⁸ een mentaal wezen, of een levensziel of een subtiel zelf dat het lichaam ondersteunt. Dit wordt door velen beschouwd als een voldoende ontdekking van het ware zelf, en in zekere zin hebben ze gelijk want het is het zelf of de geest die zich zo presenteert ten aanzien van de activiteiten van de Natuur en deze openbaring van zijn aanwezigheid is voldoende om het spirituele element vrij te maken. Maar de zelfontdekking kan verder gaan, zij kan zelfs iedere betrekking tot de vormen of de werkzaamheid van de Natuur uitschakelen, want men kan zien dat deze ‘zelden’ een goddelijke Realiteit vertegenwoordigen waarvoor het mentale, het vitale en het lichaam slechts vormen en instrumenten zijn. Dan zijn wij de Ziel die de Natuur beschouwt en haar dynamische bewegingen in ons kent, en dit niet door mentale waarneming en observatie, maar door een innerlijk bewustzijn en zijn gewaarwording van de dingen en door een exact innerlijk schouwen. Het naar voren komen van de ziel stelt ons dus in staat om onze natuur een strenge beheersing op te leggen en haar te veranderen. Als er een volledige stilte in het wezen heerst, een stilte van het hele wezen of een stilte erachter, onberoerd door de bewegingen aan de oppervlakte – kunnen we een Zelf ontwaren, een spirituele substantie van ons wezen, een bestaan dat zich zelfs boven

de individualiteit van de ziel uitbreidt in het AI, niet langer afhankelijk van enige vorm of werkzaamheid van de Natuur, en zich naar boven toe uitstrekkend in een transcendentie waarvan de grenzen niet waarneembaar zijn. Deze bevrijdingen van het spirituele deel in ons zijn beslissende treden van de spirituele evolutie in de Natuur.

Eén der tekenen van dit beslissend naar voren komen van de ziel is de staat of werking in ons van een inherent, intrinsiek, op zichzelf bestaand bewustzijn, dat zichzelf kent door het loutere feit van te zijn, dat alles wat het in zich bevat op dezelfde manier kent, namelijk door identificatie, en dat zelfs wat voor ons mentale uiterlijk schijnt op dezelfde manier begint te zien: door identificatie of door een innerlijk direct bewustzijn dat zijn object omvat, doordringt, zichzelf in het object ontdekt en bewust is van iets in het object dat noch het mentale noch het vitale noch het lichaam is. Er is dus klaarblijkelijk een spiritueel bewustzijn dat iets anders is dan het mentale en het getuigt van het bestaan van een spiritueel wezen in ons dat iets anders is dan onze mentale oppervlakte-persoonlijkheid. In het begin kan dit bewustzijn zich echter beperken tot een staat van zijn die zich afgescheiden houdt van onze onwetende oppervlakte-natuur, haar observerend en zich beperkend tot een kennis, een beschouwen van alles met een spiritueel begrip en een spirituele visie van het bestaan. Voor zijn werking kan het nog afhankelijk zijn van de mentale, vitale en lichamelijke instrumenten, of het kan ze toestaan volgens hun eigen aard te handelen en tevreden blijven met de ervaring en kennis van zichzelf, met een innerlijke bevrijding, een uiteindelijke vrijheid. Maar het kan ook – en het doet dat gewoonlijk – een zekere autoriteit, leiding of invloed uitoefenen op het denken, op de vitale bewustzijnsbewegingen en op het fysieke handelen, een zuiverende, verheffende beheersing die hen dwingt zich in hun eigen hogere waarheid te bewegen, te gehoorzamen aan of de instrumenten te zijn van het binnenstromen van een goddelijker Macht of van een verlichte leiding, die niet mentaal maar spiritueel is en waarin men een bepaalde goddelijke aard kan onderkennen – de inspiratie van een groter Zelf, of het bevel van de heerser van alle Zijn, de Ishwara¹⁸. Of de natuur kan de wenken van het psychische wezen⁴ gehoorzamen, zich in een innerlijk licht bewegen, een innerlijke leiding volgen. Dit is reeds een aanzienlijke evolutie en komt neer op ten minste een begin van een psychische en spirituele transformatie. Maar het is

mogelijk om nog verder te gaan, want het spirituele wezen kan, als het eenmaal in het innerlijk is bevrijd, in het mentale de hogere zijnstoestanden ontwikkelen die tot zijn eigen natuurlijke sfeer behoren en een supramentale energie en werking doen neerdalen, eigen aan het Waarheidsbewustzijn. Dan zouden de gewone mentale, vitale en zelfs fysieke instrumenten zo volledig getransformeerd kunnen worden dat zij niet langer meer deel zouden uitmaken van een onwetendheid – hoe verlicht ook – maar van een supramentale schepping, die de ware werking van een spiritueel waarheidsbewustzijn en spirituele kennis zou zijn.

Er moet nadrukkelijk op gewezen worden dat spiritualiteit geen verheven intellectualiteit is, geen idealisme, geen ethische gerichtheid van het mentale, of morele zuiverheid en soberheid, geen religiositeit of vurige en geëxalteerde emotionele ijver, zelfs geen mengsel van al deze uitnemende dingen; een mentaal geloof of overtuiging, een emotionele aspiratie, de bepaling van het gedrag door religie of ethiek, dit alles is geen spirituele verworvenheid en ervaring. Deze dingen hebben een aanzienlijke waarde voor het mentale en vitale; voor de spirituele evolutie hebben zij alleen waarde als voorbereidende bewustzijnsbewegingen die de natuur disciplineren, zuiveren of een geschikte vorm geven; zij behoren echter nog steeds tot de mentale evolutie, zij betekenen nog geen begin van een spirituele realisatie, ervaring of verandering. Spiritualiteit is essentieel een ontwaken tot de innerlijke werkelijkheid van ons wezen, tot de geest, het zelf, de ziel, die iets anders zijn dan ons mentale, ons vitale en ons lichaam, en een innerlijke aspiratie om hen te kennen, te ondergaan en te zijn, in contact te komen met de grotere Werkelijkheid die boven het universum uitgaat en het doordringt en ook in ons wezen woont, met die Werkelijkheid verbonden en verenigd te zijn met als resultaat van de aspiratie, het contact en de vereniging, een ommekeer, een transformatie van ons hele wezen, een groeien of ontwaken tot een nieuw worden of een nieuw zijn, een nieuw zelf, een nieuwe natuur.

L.D.II,24

*In haar poging om ons innerlijke wezen te openen,
heeft de natuur vier hoofdlijnen gevolgd: religie,*

occultisme, het spirituele denken en innerlijke spirituele realisatie en ervaring.

De Natuur heeft vier hoofdlijnen gevolgd in haar poging om het innerlijke wezen toegankelijk te maken: religie, occultisme, het spirituele denken en een innerlijke spirituele realisatie en ervaring. De eerste drie zijn benaderingen, de laatste is de beslissende toegangsweg. Deze vier machten hebben gelijktijdig gewerkt, min of meer onderling verbonden, soms in een steeds wisselende samenwerking, soms in onderlinge onenigheid, soms gescheiden en onafhankelijk van elkaar. De religie heeft een occult element toegelaten in haar ritueel, haar ceremoniën en sacramenten; zij heeft op het spirituele denken geleund en daaraan soms een geloofsbelijdenis of theologie ontleend en soms de haar ondersteunende spirituele filosofie – de eerste is gewoonlijk de westerse methode, de laatste de oosterse –, maar spirituele ervaring is het uiteindelijk doel en de voleinding van de religie, haar hemel en hoogtepunt.

Elk van deze middelen of benaderingen komt overeen met iets in ons wezen en is daarom noodzakelijk voor het algehele doel van de evolutie van de Natuur. Er zijn vier noodzakelijke voorwaarden tot de verruiming van de mens als hij niet dit in de onwetendheid van het oppervlakte-bewustzijn levende wezen wil blijven dat vaag de waarheid der dingen zoekt en fragmentarische, gedeeltelijke kennis verzamelt en systematiseert – het kleine, beperkte en maar half tot oordelen bevoegde schepsel van de kosmische kracht dat hij nu schijnt te zijn. Hij moet zichzelf kennen en ontdekken en al zijn mogelijkheden gebruiken. Wil hij zichzelf en de wereld volledig kennen, dan moet hij door zijn eigen uiterlijke wezen en dat van de wereld heen dringen, hij moet diep onder zijn eigen mentale oppervlakte en de fysieke oppervlakte van de Natuur duiken. Dat kan hij alleen doen door zijn innerlijk mentale, vitale, fysieke en psychische wezen⁶ en hun vermogens en bewegingen te kennen alsook de universele wetten en processen van het occult Mentale en Leven achter de materiële façade van het universum; dit is het terrein van het occultisme in de ruimste betekenis van het woord. De mens moet ook de geheime Macht of Machten kennen die de wereld beheersen; als er een kosmisch Zelf of een kosmische Geest of een Schepper is, dan moet hij met Dat of met Hem in verbinding kunnen komen, en

als contact mogelijk is met Dat of met Hem in verbinding kunnen blijven; hij moet een harmonie bereiken met de belangrijkste wezens van het universum of met het universele Wezen en zijn universele Wil, of met een hoogste Wezen en Zijn hoogste Wil, de wet die Het hem geeft gehoorzamen en zich richten op het hem toegewezen of geopenbaarde doel van zijn leven en gedrag, zich verheffen tot de hoogste hoogte die Het nu in dit leven of in zijn bestaan hierna van hem vraagt. En als er niet zulk een universele of hoogste Geest of Wezen is, dan moet hij weten wat er wel is en hoe hij zich uit zijn huidige onvolmaaktheid en onvermogen daartoe kan verheffen. Deze benadering is het doel van de religie; haar doel is het menselijke te verbinden met de Godheid en zo het denken, het leven en het lichaam te sublimeren opdat zij de heerschappij van de ziel en de geest zouden erkennen. Maar deze wetenschap moet iets meer zijn dan een geloofsbelijdenis of een mystieke openbaring; het denkende mentale moet haar kunnen aanvaarden en in verband kunnen brengen met het oerprincipe der dingen en met de geobserveerde waarheid van het universum; dit is het werk van de filosofie, en op het terrein van de spirituele waarheid kan dit alleen maar gedaan worden door een spirituele filosofie, hetzij intellectueel, hetzij intuïtief in haar methode. Maar alle kennis en streven kan alleen maar vrucht dragen als zij ervaring en deel geworden zijn van het bewustzijn en zijn normale werking; op het spirituele terrein moet al deze religieuze, occulte of filosofische kennis en deze aspiratie, willen zij vrucht dragen, leiden tot een zich openstellen van het spirituele bewustzijn, tot ervaringen die dit bewustzijn vestigen, voortdurend verheffen, uitbreiden en verrijken en tot een geleidelijk toewerken naar een leven en handelen die in overeenstemming zijn met de waarheid van de geest; dit is het werk van de spirituele realisatie en ervaring.

L.D.II,24

Alleen spirituele realisatie en ervaring kunnen een mentaal wezen veranderen in een spiritueel wezen.

Maar geen van deze eerste drie wijzen van benadering kan op zichzelf de meer verheven en verdere bedoelingen van de Natuur volledig verwezenlijken; zij kunnen in de mentale mens niet het

spirituele wezen creëren, tenzij en totdat zij de deur openen voor spirituele ervaring. Het spirituele wezen kan alleen maar naar voren komen door een innerlijke realisatie van wat deze drie benaderingen zoeken, door een overweldigende ervaring of door een aantal ervaringen die een innerlijke verandering tot gevolg hebben, door een transmutatie van het bewustzijn, door bevrijding van de geest uit zijn huidige sluiers van het mentale, het vitale en het lichaam. Dit is de laatste lijn waarlangs de vooruitgang van de ziel verloopt en waar de andere heen wijzen; als de ziel bereid is om zich los te maken van de voorafgaande benaderingen is het wezenlijke werk begonnen en is het keerpunt dat de verandering brengt niet ver meer. Tot zover heeft het menselijk mentale niet meer bereikt dan een vertrouwdheid met het idee dat er dingen zijn die de mens te boven gaan, met de mogelijkheid zich tot een andere wereld te wenden, met het ideaal van een ethische volmaaktheid; hij kan ook in contact gekomen zijn met grotere Machten of Werkelijkheden die zijn mentale wezen, zijn hart of zijn vitale helpen. Er kan zich misschien een verandering voltrekken, maar geen transmutatie van het mentale wezen in het spirituele wezen. De religie en haar denken, haar ethiek en occulte mystiek brachten in oude tijden de priester en magiër voort, de vrome mens, de rechtschape mens, de wijze mens, vele hoogtepunten van een mentale menselijke natuur; maar pas nadat de spirituele ervaring door het hart en het mentale begon, zien we de heilige verschijnen, de profeet, de Rishi¹³, de Yogi, de ziener, de spirituele wijze, de mysticus, en de religies waarin deze typen van een spirituele menselijke natuur ontstonden, zijn blijven bestaan, hebben zich over de aarde verbreid en de mensheid haar spirituele aspiratie en cultuur gegeven.

Het laatste en hoogste type dat naar voren komt is de bevrijde mens die het Zelf en de Geest in zich heeft verwezenlijkt, het kosmische bewustzijn is ingegaan, zich verenigd heeft met het Eeuwige en, voor zover hij het leven en het handelen nog aanvaardt, handelt door het licht en de energie van de Macht die in hem werkt door middel van zijn menselijke instrumenten van de Natuur. De grootste spirituele verandering en het hoogste dat hierdoor kan worden bereikt is de volledige bevrijding van de ziel, het mentale, het hart en het handelen, waardoor zij een zuiverder uitdrukking worden van het kosmische Zelf en de goddelijke Realiteit. Dan heeft de

spirituele evolutie van de enkeling haar weg gevonden tot in haar Himalaya-hoge verhevenheid, tot de hoogste toppen van de meest verheven natuur. Boven deze hoogte en wijdheid opent zich alleen nog het verschiep naar het supramentale of de onbeschrijflijke Transcendentie.

L.D.II,24

Mystiek en spiritualiteit zijn vanuit twee standpunten bekritiseerd. Alvorens verder te gaan, moeten we deze kritiek onderzoeken.

1. De mysticus keert zich van het leven af.

... Vanuit dit standpunt is de mysticus degene die zich afkeert naar het onwerkelijke, naar occulte regionen van een zelf geschapen land van hersenschimmen en daar verdwaalt... De mysticus maakt zich van het leven los als de asceet die op andere werelden is gericht, of als de ziener die zich van het leven distancieert en het daarom niet kan helpen, ofwel brengt hij geen betere oplossing of resultaat dan de praktische mens of de intellectuele mens.

Op dit soort kritiek kan men antwoorden dat de werkelijke taak van de spiritualiteit er niet in bestaat menselijke problemen op te lossen op basis van het mentale zoals dit zich in het heden of verleden heeft ontwikkeld, maar een nieuwe basis voor ons wezen, ons leven en onze kennis te scheppen. Het ascetisme van de mysticus of zijn neiging om zich op andere werelden te richten is een extreme bevestiging van zijn weigering om de begrenzingen die de materiële Natuur ons oplegt te aanvaarden, want boven haar uit te stijgen is zijn reden van bestaan en als hij haar niet kan transformeren, moet hij haar verlaten. Maar tegelijkertijd heeft de spirituele mens zich niet helemaal uit het leven van de mensheid teruggetrokken; het gevoel van eenheid met alle wezens, de nadruk op universele liefde en medelijden, de wil om de energieën voor het welzijn van alle schepselen te gebruiken*, staan immers centraal in de dynamische

* Bhagavad Gita¹⁴. Het feit dat het Boeddhisme universeel medelijden (karuna) en sympathie (vasudhavaï kutumbakam: de gehele aarde is mijn familie) tot het hoogste principe van het handelen verheft en dat het Christendom de nadruk legt op liefde, wijst op deze dynamische kant van het spirituele wezen.

ontplooiing van de geest. Hij heeft zich dan ook tot de wereld gekeerd om te helpen, hij heeft leiding gegeven zoals de oude Rishi's of de profeten deden, of hij heeft zich over haar gebogen om te scheppen, en overal waar hij dat gedaan heeft met iets van het directe vermogen van de Geest, waren de resultaten verbazingwekkend. Maar de oplossing van het probleem die door de spiritualiteit wordt geboden, is geen oplossing door uiterlijke middelen, hoewel die ook gebruikt moeten worden, maar door een innerlijke verandering, door een transformatie van het bewustzijn en de natuur.

Als het gevolg over het algemeen niet doorslaggevend was, maar slechts een bijdrage vormde, een toevoeging van een paar nieuwe, mooiere elementen aan de som van het bewustzijn, en als het het leven niet heeft getransformeerd, dan komt dat doordat de massamens altijd van de spirituele impuls afweek, doordat hij het spirituele ideaal afwees of alleen voor de vorm behield, maar de innerlijke verandering verwierp. Er kan van spiritualiteit niet worden verlangd dat zij zich volgens een onspirituele methode met het leven zou inlaten of zou proberen zijn kwalen te genezen met de wondermiddelen – de politieke, sociale of andere werktuiglijke middelen die het mentale altijd heeft beproefd en die altijd hebben gefaald en altijd zullen falen om ook maar iets op te lossen. De meest drastische veranderingen die door deze middelen zijn veroorzaakt veranderen niets, want de oude kwalen blijven voortbestaan in een nieuwe vorm; de uiterlijke omgeving is veranderd maar de mens blijft wat hij was: een onwetend mentaal wezen dat zijn kennis misbruikt of ondoelmattig gebruikt, gedreven door het ego en beheerst door vitale begeerten en hartstochten en de behoeften van het lichaam, onspiritueel en oppervlakkig in zijn levensopvattingen, onwetend omtrent zijn eigen zelf en de krachten die hem drijven en gebruiken. De vormen die hij het leven geeft, hebben waarde als uitdrukking van het stadium dat zijn individuele en collectieve wezen hebben bereikt, of als een apparaat voor het gemak en welzijn van zijn vitale en fysieke wezen en als terrein en middel voor zijn mentale groei, maar kunnen hem niet verder brengen dan zijn huidige zelf of als instrument dienen voor zijn transformatie; zijn en hun volmaaktheid kunnen alleen tot stand komen door zijn verdere evolutie. Alleen een spirituele verandering, een evolutie van zijn wezen die van het oppervlakkige mentale naar het diepere spirituele bewustzijn voert, kan een werke-

lijk en doeltreffend verschil teweegbrengen. Het spirituele wezen in zichzelf ontdekken is de belangrijkste taak van de spirituele mens en anderen helpen in dezelfde ontwikkeling is zijn wezenlijke dienst aan de mensheid; totdat dit is volbracht, kan uiterlijke hulp steun en verlichting geven, meer niet.

Het is waar dat spiritualiteit meer geneigd is geweest aan het leven voorbij te zien dan het leven zelf te beschouwen. Het is ook waar dat de spirituele verandering individueel en niet collectief is geweest; zij had een succesvol resultaat in de individuele mens, maar in de massa had zij geen succes of was alleen indirect werkzaam. De spirituele evolutie van de Natuur gaat nog steeds voort en is nog niet voltooid – we zouden bijna kunnen zeggen dat zij nog maar aan het begin staat; haar voornaamste werk was een basis van spiritueel bewustzijn en spirituele kennis te verzekeren en te ontwikkelen en meer en meer een fundament of vorming te creëren voor de visie van wat eeuwig is in de waarheid van de geest.

2. Mystieke kennis is zuiver subjectief.

Een ander bezwaar dat tegen de mysticus en zijn kennis wordt ingebracht, richt zich niet tegen de uitwerking ervan op het leven, maar tegen zijn methode om de Waarheid te ontdekken en tegen de Waarheid die hij ontdekt... Men voert aan dat het feitelijke resultaat van deze methode niet uit één waarheid bestaat die voor allen gelijk is, maar grote verschillen laat zien; hieruit meent men te kunnen concluderen dat deze kennis helemaal geen waarheid is, maar een subjectieve mentale constructie. Dit bezwaar is echter gebaseerd op onbegrip omtrent de aard van de spirituele kennis. Spirituele waarheid is een waarheid van de geest, geen waarheid van het intellect, geen wiskundige stelling of logische formule. Zij is een waarheid van het Oneindige, één in een oneindige verscheidenheid, en zij kan een oneindige variatie van aspecten en vormen aannemen; in de spirituele evolutie zijn er onvermijdelijk veel verschillende wegen naar de enige Waarheid; deze veelzijdigheid is het teken dat de ziel een levende realiteit benadert in plaats van een abstractie of een kunstmatig beeld dat kan verstenen tot een starre of dode formule. Het nuchtere, logische en intellectuele denkbeeld dat de waarheid één enkel idee is dat iedereen moet aanvaarden, één idee of

systeem van ideeën dat alle andere ideeën of systemen nietig verklaart, of één enkel beperkt feit of één enkel samenstelsel van feiten dat door iedereen moet worden erkend, betekent een ongeoorloofd toepassen van de beperkte waarheid van de wetten van het fysieke terrein op het veel ingewikkelder en meer plastische terrein van het vitale, het mentale en de geest.

Dit toepassen is verantwoordelijk geweest voor veel kwaad: het brengt een bekrompenheid en beperktheid in het denken, een onverdraagzaamheid ten opzichte van de noodzakelijke variatie en veelheid van standpunten zonder welke geen totale ontdekking van de waarheid mogelijk is, en door die bekrompenheid en beperking werd de dwaling zo hardnekkig gemaakt. Het herleidt de filosofie tot een eindeloze doolhof van onvruchtbare disputen; dit verhelen van de waarheid is ook de religie binnengedrongen en heeft haar besmet met sektarisch dogmatisme, kwezelarij en onverdraagzaamheid. De waarheid van de geest is een waarheid van zijn en bewustzijn en geen waarheid van het denken: mentale denkbeelden kunnen alleen een of ander facet van de waarheid, een of ander vertaald principe of vermogen weergeven of formuleren, of haar aspecten opsommen, maar om de waarheid te kennen moet men in haar groeien en haar zijn, anders kan er geen sprake zijn van spirituele kennis. De fundamentele waarheid van de spirituele ervaring is één, haar bewustzijn is één; overal volgt zij dezelfde algemene lijnen en neigingen om te ontwaken en te groeien tot een spiritueel wezen, want dit zijn de imperatieven van het spirituele bewustzijn. Maar op deze imperatieven zijn ook een ontelbaar aantal mogelijkheden aan variatie van ervaring en uitdrukking gebaseerd: de centralisatie en harmonisatie van die mogelijkheden, maar ook het intensief volgen van één enkele lijn van ervaringen zijn beide noodzakelijke bewegingen van de spirituele Bewustzijnskracht in ons. Bovendien moet de aanpassing van het mentale en vitale aan de spirituele waarheid, haar uitdrukking in hen, variëren al naar gelang van de mentaliteit van de zoekers, zolang hij niet boven elke noodzakelijkheid tot een dergelijke aanpassing of beperkende uitdrukking is uitgerezen. Dit mentale en vitale element hebben de tegenstellingen geschapen die de spirituele zoekers nog steeds verdeeld houden of veroorzaken de onderling afwijkende bevestigingen van de waarheid die ze ervaren. Deze verschillen en variaties zijn noodzakelijk voor de vrijheid van het

spirituele zoeken en groeien; boven de verschillen uitstijgen is heel goed mogelijk, maar gebeurt het gemakkelijkst in de zuivere ervaring; in de mentale formules moet het verschil blijven bestaan totdat men het mentale volkomen kan overstijgen en de veelzijdige waarheid van de Geest in een hoogste bewustzijn kan integreren, één maken en in harmonie brengen.

Het hoogste Zelf is één, maar de zielen van het Zelf zijn vele en de spirituele Zelfexpressie van de ziel wordt bepaald door haar natuur. Verscheidenheid in eenheid is de wet van de manifestatie van de Geest. De supramentale éénwording en integratie moet die verscheidenheid in harmonie brengen; haar opheffen is niet de bedoeling van de Geest in de Natuur.

L.D.II,24

Hoofdstuk VI

DE DRIEVOUDIGE TRANSFORMATIE

Als het einddoel van de aardse evolutie er alleen in zou bestaan de mens te doen ontwaken tot de hoogste Realiteit en hem te bevrijden uit onwetendheid en slavernij, zodat de bevrijde ziel ergens anders een hogere staat van zijn zou kunnen vinden of in die hoogste Realiteit zou kunnen opgaan, dan zou de taak vervuld zijn met de komst van de spirituele mens. Er is echter ook een streven in ons naar meesterschap over de Natuur en naar haar transformatie, naar een grotere volmaaktheid van het aardse bestaan zelf.

Als de enige bedoeling van de Natuur in de evolutie van de spirituele mens erin bestaat hem te doen ontwaken tot de hoogste Realiteit en hem te bevrijden van haarzelf of van de Onwetendheid waaronder zij, die het Vermogen van de Eeuwige is, zich heeft gemaskeerd, door hem naar een hogere staat van zijn elders te laten gaan, en als deze trede in de evolutie een beëindiging en uittocht betekent, dan is haar werk in wezen reeds voltooid en valt er niets meer te doen. De wegen zijn aangelegd, de capaciteit om die te gaan is ontwikkeld, het doel of laatste hoogtepunt van de schepping is duidelijk; rest alleen voor iedere ziel het juiste stadium en keerpunt van haar individuele ontwikkeling te bereiken, de spirituele weg in te slaan en langs haar zelfverkozen pad uit dit minderwaardige bestaan te vertrekken. Maar we hebben aangenomen dat er een verdere bedoeling is – niet alleen een openbaring van de Geest, maar een radicale en integrale transformatie van de Natuur. Zij heeft de wil om een ware manifestatie van het belichaamde leven van de Geest te bewerkstelligen, om te voltooien wat zij begon met een doortocht vanuit de Onwetendheid naar de Kennis, om haar masker af te werpen en zich te openbaren als de stralende Bewustzijnskracht¹⁸, die de eeuwige Existentie en de universele verrukking van het Zijn in zich draagt. Dan wordt het duidelijk dat er nog iets meer tot stand

gebracht moet worden, dan krijgen we een helder inzicht in het vele dat nog moet worden gedaan... er is een hoogte die nog bereikt moet worden, de visie en de vleugels van de wil moeten zich nog breder onvouwen, in het materiële universum moet de zelfbevestiging van de geest tot stand komen. De evolutionaire Macht heeft enkele individuen bewust gemaakt van hun ziel, bewust van hun Zelf, bewust van het eeuwige wezen dat zij zijn en heeft hen in verbinding gebracht met de Godheid of de werkelijkheid die achter haar verschijningsvormen verborgen is: deze verlichting wordt voorbereid door een bepaalde verandering van de natuur of gaat daarmee gepaard of volgt daarop, zij is echter niet de volledige en radicale verandering die een stevig gevestigd nieuw principe, een nieuwe schepping, een blijvende nieuwe zijnsorde in de aardse Natuur tot stand brengt. De spirituele mens heeft zich ontwikkeld, maar nog niet het supramentale wezen dat na hem de leider van de Natuur zal zijn.

L.D.II, 25

Wil zij blijvend gevestigd zijn, dan vereist deze nieuwe zijnsorde een radicale verandering van de hele menselijke natuur. Deze transformatie heeft drie fasen.

Het supramentale moet de normale natuur van een nieuw type wezen worden; zoals het mentale hier gevestigd is op een basis van Onwetendheid die naar Kennis zoekt en in Kennis toeneemt, zo moet het supramentale hier gevestigd worden op een basis van Kennis die naar haar eigen grotere Licht toe groeit. Maar dat kan zich niet voltrekken zolang het spiritueel-mentale wezen niet volledig tot het supramentale is opgeklommen en de vermogens ervan naar beneden heeft gebracht in het aardse bestaan, want de kloof tussen het mentale en het supramentale moet worden overbrugd, de afgesloten doorgangen geopend en wegen voor het stijgen en dalen aangelegd waar nu niets dan leegte en stilte is... Eerst moet de psychische verandering komen, de omschakeling waardoor onze hele tegenwoordige natuur een instrument van de ziel wordt; daarna of tegelijk daarmee moet de spirituele verandering beginnen, het neerdalen van een hoger Licht, een hogere Kennis, Macht, Kracht, Gelukzaligheid en Zuiverheid in het hele wezen, zelfs in de verste schuilhoeken van

het vitale en het lichaam, zelfs in de duisternis van ons onderbewuste. Ten slotte moet de supramentale transmutatie intreden en moet als bekronende beweging het opklimmen naar het supramentale plaatsvinden en het transformerend neerdalen van het supramentale bewustzijn in ons hele wezen en onze hele natuur.

L.D.II, 25

De eerste fase van deze transformatie kan psychisch worden genoemd: de ziel of het psychische wezen moet naar voren komen en de leiding nemen over het hele wezen.

In het begin is de ziel in de Natuur, de psychische entiteit¹, wier ontplooiing de eerste stap naar een spirituele verandering is, een volledig versluierd deel van ons, hoewel we juist door haar als individuele wezens in de Natuur bestaan en blijven voortduren. De andere delen waaruit onze natuur is samengesteld zijn niet alleen veranderlijk, maar ook vergankelijk; het psychische wezen in ons is echter duurzaam en altijd fundamenteel hetzelfde: het bevat alle essentiële mogelijkheden van onze manifestatie, maar wordt er niet door gevormd; het wordt niet beperkt door wat het manifesteert, niet ingesloten door de onvolledige vormen van zijn manifestatie, niet bezoedeld door de onvolmaaktheden en onzuiverheden, de fouten en tekortkomingen van het oppervlakte-wezen. Het is een altijd zuivere vlam van de godheid in de dingen en niets waardoor het wordt aangeraakt, niets dat binnen onze ervaring valt, kan zijn zuiverheid verontreinigen of de vlam uitdoven. Dit spirituele materiaal is smetteloos en stralend, en omdat het volmaakt verlicht is herkent het onmiddellijk, grondig en direct de waarheid van het zijn en de waarheid van de natuur; het is zich diep bewust van het ware, het goede en het schone, omdat het ware, het goede en het schone verwant zijn aan zijn eigen oorspronkelijke aard, omdat ze vormen zijn van iets dat inherent is aan zijn eigen substantie. Het is zich ook bewust van alles dat met deze dingen in tegenspraak is, van alles dat van zijn eigen oorspronkelijke aard afwijkt – van de leugen en het kwade, het lelijke en onbetamelijke; maar het wordt die dingen niet, het wordt ook niet beïnvloed of veranderd door die tegenstellingen van zichzelf die zijn uiterlijke instrumenten – het mentale, het vitale

en het lichaam – zo sterk aantasten, want de ziel, het permanente wezen in ons, gebruikt het mentale, het vitale en het lichaam wel als haar instrumenten en laat toe dat zij haar omhullen, maar is zelf anders en groter.

Als het psychische wezen vanaf het begin voor zijn ministers ongesluierd en door hen gekend was, in plaats van een afgezonderde koning in een verborgen kamer te zijn, dan was de menselijke evolutie een snelle ontplooiing van de ziel geweest en niet de moeizame, veelbewogen en misvormde ontwikkeling die zij nu is; maar de sluier is dik en we kennen het geheime Licht in ons niet, het Licht in de verborgen crypte in het binnenste heiligdom van ons hart. Wenken van het psychische wezen komen weliswaar naar boven, naar de oppervlakte van ons wezen, maar het mentale bespeurt hun bron niet; het houdt hen voor zijn eigen werking omdat ze in een mentale substantie worden gehuld voordat ze aan de oppervlakte komen; het mentale volgt hen al of niet, naar gelang het er op een bepaald ogenblik toe geneigd is, want het weet niet waar zij vandaan komen. Als het mentale de drang van het vitale ego gehoorzaamt, dan is er helemààl weinig kans dat het psychische wezen de natuur kan beheersen of iets van zijn verborgen spirituele materiaal en oorspronkelijke beweging in ons kan manifesteren. Of, als het mentale al te zeer vertrouwt op zijn eigen kleine licht en al te zeer gehecht is aan zijn eigen oordeel, zijn eigen wil en de werking van zijn eigen kennis, dan zal de ziel eveneens versluierd blijven en rustig de verdere ontwikkeling van het mentale afwachten. Het psychische wezen is immers in ons aanwezig om de natuurlijke evolutie te ondersteunen en de eerste natuurlijke evolutie moet bestaan in de ontwikkeling van achtereenvolgens het lichaam, het vitale en het mentale, en die moeten ieder naar hun eigen aard, of samen als slecht bij elkaar passende deelgenoten werken om te groeien, ervaring op te doen en te evolueren. De ziel verzamelt de essentie van al onze mentale, vitale en lichamelijke ervaringen en verwerkt die voor de verdere evolutie van ons bestaan in de Natuur; maar deze werking is occult en dringt zich niet naar de oppervlakte. In de vroege materiële en vitale fasen van de evolutie van ons wezen zijn we ons niet van de ziel bewust; het psychische wezen is wel actief, maar drukt zich uit door het vitale en fysieke – of door het mentale indien dit werkzaam is. Maar zelfs het mentale herkent de diepere aard van

deze werkzaamheid niet zolang het nog primitief is, of wel ontwikkeld, maar nog te uiterlijk gericht.

De mens is in zijn wezenlijke Zelf een unieke Persoon, maar in de manifestatie van zijn Zelf is hij tevens een veelvoudige persoon; hij zal er nooit in slagen meester over zichzelf te worden zolang de Persoon zichzelf niet aan zijn veelvoudige persoonlijkheid oplegt en haar beheerst; de mentale wil en de rede van ons oppervlakte-wezen kunnen dit slechts onvolkomen doen, het kan alleen worden gedaan als de mens zich naar binnen keert en er het centrale wezen ontdekt, dat door zijn invloed alles wat hij doet en tot uitdrukking brengt beheerst. In diepste waarheid is zijn ziel dit centrale wezen, maar in feite is het dikwijls een of andere van zijn afzonderlijke persoonlijkheden die het bewind voert, en hij kan deze vertegenwoordiger van de ziel, deze afgevaardigde van het Zelf, ten onrechte voor het innerlijke zielsbeginsel houden.

L.D.II,25

Om met goed gevolg openlijk te verschijnen en het wezen op de hoogste Realiteit te richten, gebruikt de ziel in de loop van haar evolutie drie dynamische voorstellingen van die hoogste Realiteit: Waarheid, Schoonheid en het Goede. Zo liggen er dus drie wegen open voor de zoeker.

De eerste voorwaarde tot het volledig naar voren komen van de ziel is een direct contact in het oppervlakte-wezen met de spirituele Realiteit. Omdat het psychische element in ons daaruit voortkomt, keert het zich altijd tot wat in de waarneembare Natuur tot een hogere Realiteit lijkt te behoren en aanvaard kan worden als haar aard en merkteken. Het psychische element zoekt die Realiteit eerst door het goede, het ware en het schone, door alles wat zuiver en verfijnd, hoogstaand en edel is; maar hoewel dit contact de natuur van de mens door uiterlijke tekenen en kenmerken kan wijzigen en voorbereiden, kan het haar niet volledig of innerlijk en grondig veranderen. Voor een dergelijke innerlijke verandering is het directe contact met de Realiteit zelf onontbeerlijk, aangezien niets anders ons wezen zodanig tot in de diepste grond kan beroeren en in beweging brengen, of de natuur zodanig kan doen gisten dat een

transmutatie mogelijk wordt. Mentale voorstellingen, emotionele en dynamische symbolen hebben hun nut en waarde; de Waarheid, de Schoonheid en het Goede zijn op zichzelf oorspronkelijke en machtige voorstellingen van de Realiteit en kunnen zelfs in de vormen waarin het mentale hen ziet, het hart hen voelt en het vitale hen verwerkelijkt, wegen zijn die omhoog voeren. Maar Dat wat de Waarheid, het Goede en de Schoonheid vertegenwoordigen, moet zowel in zijn eigen spirituele substantie en wezen als in die van de Waarheid, het Goede en de Schoonheid binnen het bereik van onze ervaring komen.

L.D.II, 25

1. De weg van het intellect of van de kennis.

De ziel kan proberen dit contact [met de Realiteit] hoofdzakelijk te bereiken door het denkende mentale als bemiddelaar en instrument; zij drukt een psychisch stempel van inzicht en intuïtieve intelligentie op het intellect en op het ruimere mentale en wendt hen in die richting. Op zijn hoogste niveau wordt het denkende mentale altijd aangetrokken tot het onpersoonlijke; het wordt zich in zijn zoeken bewust van een spirituele essentie, een onpersoonlijke Realiteit, die zich in al die uiterlijke tekenen en kenmerken uitdrukt, maar meer is dan de vormen of beelden die haar manifesteren. Het voelt iets waarvan het zich innerlijk bewust wordt, hoewel het ongezien blijft: een hoogste Waarheid, een hoogste Goedheid, een hoogste Schoonheid, een hoogste Zuiverheid en een hoogste Gelukzaligheid; het ondergaat in toenemende mate de aanraking – die steeds minder ontastbaar en abstract, steeds meer spiritueel werkelijk en concreet wordt –, de aanraking en druk van een Eeuwigheid en Oneindigheid die alles is wat er is en meer. Deze Onpersoonlijkheid oefent een druk uit waardoor ze probeert het hele mentale in een vorm van zichzelf te modelleren; tegelijkertijd worden de onpersoonlijke wet en verborgenheden der dingen meer en meer zichtbaar. Het mentale ontwikkelt zich tot het mentale van de wijze – eerst tot de mentale denker van hoog niveau, dan tot de spirituele wijze die boven de abstracties van het denken is uitgestegen tot een begin van directe ervaring. Als gevolg daarvan wordt het mentale zuiver, ruim, rustig en onpersoonlijk; de vitale delen ondergaan een soortgelijke rust-

gevende invloed, maar verder kan het resultaat misschien onvolledig blijven, want de mentale verandering leidt wel op een natuurlijke manier tot een innerlijke stabiliteit en uiterlijke kalmte, maar dringt niet aan op een volledige dynamische invloed op de natuur, daar zij evenwichtig in deze zuiverende kalmte blijft en niet zoals de vitale delen van het wezen wordt aangetrokken tot het ontdekken van nieuwe levensenergieën.

Een hoger gericht streven van het mentale verandert dit evenwicht niet, want het vergeestelijkte mentale heeft de neiging zich nog hoger te verheffen, en daar het zijn greep op de vormen verliest zodra het boven zichzelf uitstijgt, gaat het een ruime onpersoonlijkheid zonder vormen of eigenschappen binnen. Het wordt het onveranderlijke Zelf gewaar, de zuivere Geest, de pure naaktheid van een essentiële Existentie, het vormenloze Oneindige en het Onnoembare Absolute. Dit hoogtepunt kan directer worden bereikt door meteen boven alle vormen en beelden, boven alle denkbeelden van goed en kwaad, waar of vals, mooi of niet mooi, uit te reiken naar Datgene dat alle dualiteit te boven gaat, naar de ervaring van een hoogste eenheid, oneindigheid, eeuwigheid, of naar enig andere onbeschrijflijke sublimering van de hoogste, opperste voorstelling die het mentale zich van het zelf of van de geest kan maken. Dan wordt een vergeestelijkt bewustzijn bereikt en komt het vitale tot rust; het lichaam heeft geen behoeften en eisen meer, de ziel zelf gaat op in de spirituele stilte. Maar deze transformatie door het mentale brengt ons niet de integrale transformatie; de psychische transmutatie is vervangen door een spirituele verandering die naar zeldzame en hoge toppunten voert, maar dit is niet de volledige, goddelijke dynamisering van de Natuur.

L.D.II,25

2. De weg van het hart of van de emoties.

Een andere benadering van de ziel tot het directe contact [met de hoogste Realiteit] is via het hart: dit is de haar eigen en snellere weg omdat haar occulte zetel juist achter het hart ligt in het hartcentrum, nauw verbonden met ons emotionele wezen; daardoor kan zij in het begin het best met haar natuurlijke vermogens en haar levende kracht van concrete ervaring door middel van de emoties werken. De benadering voltrekt zich door liefde en aanbidding van de Al-Schone

en Al-Gelukzalige, de Al-Goede, de Ware, van de spirituele Realiteit van de Liefde; de zin voor schoonheid, het esthetische en het emotionele deel van ons wezen verenigen zich om de ziel, het vitale en de hele natuur te offeren aan wat zij aanbidden. Deze benadering door aanbidding kan alleen maar haar volledige macht en elan verkrijgen als het mentale boven het onpersoonlijke uitstijgt tot de gewaarwording van een hoogste persoonlijk Wezen, dan wordt alles intens, levend en concreet; de emoties, de gevoelens en het vergeestelijkte bewustzijn van het hart bereiken het voor hen absolute; het wordt mogelijk, zelfs gebiedend zich volledig te geven. In de emotionele natuur verschijnt de ontluikende spirituele mens als de aanbidder van God, de bhakta¹⁹; en als hij bovendien rechtstreeks zijn ziel gewaar wordt en wat zij van hem verlangt, zijn emotionele persoonlijkheid verenigt met zijn psychische wezen en door zuiverheid, extase in God, de liefde voor God en voor de mensen en voor alle schepselen zijn leven en vitale delen verandert zodat zij een spirituele schoonheid krijgen, vol van goddelijk licht en goedheid, dan ontwikkelt hij zich tot de heilige en bereikt de hoogste innerlijke ervaring en de aanzienlijkste verandering van de natuur die door deze benaderingswijze tot het Goddelijk Wezen mogelijk wordt gemaakt. Maar voor het doel van een integrale transformatie is ook dit niet genoeg; er moet een transmutatie teweeggebracht worden van de aard van het denkende mentale en van alle vitale en fysieke delen van het bewustzijn.

3. De weg van de wil of van het handelen.

Deze grotere verandering kan ten dele worden bereikt door aan de ervaringen van het hart de toewijding te voegen van de pragmatische wil, die – want anders kan het niet doeltreffend zijn – erin moet slagen de instemming te krijgen van het dynamische, vitale deel van het wezen dat de mentale dynamiek ondersteunt en ons belangrijkste instrument voor het uiterlijke handelen is. Deze toewijding van de wil in ons werk groeit door een geleidelijk uitschakelen van de wil van het ego en zijn stuwende kracht van de begeerte; het ego onderwerpt zich aan een hogere wet en wist ten slotte zichzelf uit, lijkt niet meer te bestaan of bestaat alleen nog om een hogere Macht of een hogere Waarheid te dienen, of om zijn wil en handelen als

instrument te offeren aan het Goddelijk Wezen. De wet van het zijn en van het handelen of het licht van de Waarheid dat de zoeker dan leidt, kan een klaarheid, of vermogen, of principe zijn dat hij ontwaart op de hoogste hoogte waartoe zijn mentale in staat is; of het kan een waarheid zijn van de Goddelijke Wil die hij in zich aanwezig voelt en die hij in zich werkzaam voelt worden of die hem leidt door een Licht of een Stem of een Kracht, of een goddelijke Persoon of een Tegenwoordigheid. Ten slotte komt men langs deze weg tot een bewustzijn waarin men voelt hoe de Kracht of de Tegenwoordigheid van binnen werkt en alle handelen beweegt of leidt. De persoonlijke wil is dan volledig overgegeven of vereenzelvigd met de grotere Wil van de Waarheid, Macht van de Waarheid of Tegenwoordigheid van de Waarheid.

L.D.II,25

De sterkste uitwerking wordt bereikt door deze drie wegen te combineren en gelijktijdig te volgen.

De combinatie van deze drie benaderingswijzen – de benadering via het mentale, de benadering via de wil en de benadering via het hart – scheidt een spirituele of psychische toestand van het oppervlakte-wezen en de natuur, die een grotere en veelzijdiger openheid meebrengt voor het psychische licht in ons en voor het spirituele Zelf of de Ishwara,¹⁸ voor de Realiteit die men nu boven en om zich heen voelt en die ons doordringt. Er voltrekt zich dan een machtiger en veelzijdiger verandering in de natuur, een spirituele opbouw en zelfcreatie; er ontstaat een volmaaktheid met als componenten de volmaaktheid van de heilige, van de onzelfzuchtige werker en van de mens die de spirituele kennis bezit.

L.D.II,25

In dit stadium wordt een verschuiving van het bewustzijn noodzakelijk, een terugtrekking naar binnen ten einde het centrale wezen, de werkelijke Ziel, te bereiken en haar de leidster en heerseres over de natuur te laten worden.

Maar wil deze verandering haar ruimste totaliteit en meest grondige

volledigheid bereiken, dan moet het bewustzijn zijn centrum en statische en dynamische positie van de oppervlakte naar het innerlijke wezen verleggen; daar moeten we de basis vinden voor ons denken, leven en handelen. Aan de buitenkant, in ons oppervlakte-wezen blijven, en daar de wenken van het innerlijke wezen ontvangen en volgen, is geen voldoende transformatie; men moet niet langer de oppervlakte-persoonlijkheid zijn, maar de innerlijke Persoon, de Poeroesha⁸ worden... Dan wordt het mogelijk de diepten van ons wezen binnen te dringen en dan kan vanuit de zo bereikte diepten een nieuw bewustzijn worden gevormd, zowel achter als in het uiterlijke zelf, dat de diepten verbindt met de oppervlakte. Er moet een bewustzijn in ons groeien of manifest worden dat meer en meer open staat voor het diepere en hogere, dat meer en meer direct ontvankelijk wordt voor het kosmische Zelf en de kosmische Macht en voor wat uit het transcendente neerdaalt, en dat gericht is op een hogere vrede en doordringen kan worden van een groter licht, een grotere kracht en extase, een bewustzijn dat de kleine persoonlijkheid overstijgt en zowel het beperkte licht en de beperkte ervaringen van het oppervlakte-mentale als de beperkte kracht en aspiratie van het normale vitale bewustzijn en de duistere en beperkte reacties van het lichaam overtreft.

Wil men in deze stralende crypte van de ziel doordringen, dan moet men door het hele tussenliggende vitale heen naar het psychische centrum in ons, hoe lang, hoe vervelend of moeilijk het proces ook moge zijn. Zich methodisch losmaken van de aandrang van alle mentale, vitale en fysieke eisen en impulsen, concentratie in het hart, soberheid, zuivering en verwerping van de oude bewegingen van het mentale en vitale, verwerping van het ego der begeerten, verwerping van verkeerde behoeften en gewoonten – dat zijn allemaal nuttige hulpmiddelen bij deze moeilijke doortocht; maar het meest probate middel is al deze en andere methoden te baseren op het offeren en overgeven van onszelf en alle delen van onze natuur aan het Goddelijk Wezen, de Ishwara. Een strikte gehoorzaamheid aan de wijze en intuïtieve leiding van een Gids is eveneens gebruikelijk en noodzakelijk voor allen, behalve voor enkele zeer begaafde zoekers.

L.D.II,25

Het openlijk verschijnen van de ziel heeft twee belangrijke resultaten – ten eerst: een doeltreffende leiding en heerschappij die al het verkeerde en duistere of alles dat zich tegen de goddelijke realisatie verzet, ontmaskert en verwerpt, en verder een spontane toevloed van allerlei spirituele ervaringen.

Als de schaal van de uiterlijke natuur breekt, als de muren die het innerlijk scheiden van de uiterlijke natuur afbrokkelen, het innerlijke licht zich een weg baant, het innerlijke vuur in het hart brandt, de substantie van de natuur en haar bewustzijnsmateriaal zich verfijnt tot een grotere subtieliteit en zuiverheid, dan worden de diepere psychische ervaringen – de ervaringen die niet alleen van innerlijk mentale of innerlijk vitale aard zijn – in deze subtielere, verfijnder en zuiverder substantie mogelijk: de ziel begint zich te ontsluiëren, de psychische persoonlijkheid bereikt haar volle formaat. Dan manifesteert de ziel, het psychische wezen zich als het centrale wezen dat het mentale, het vitale en het lichaam schraagt en alle andere vermogens en functies van de Geest ondersteunt; zij neemt haar verhevener functie op als gids en heerseres over de natuur. Van binnen uit begint een bestuur, een leiding, die iedere beweging blootstelt aan het licht van de Waarheid en alles afstoot wat verkeerd en duister is en zich verzet tegen de goddelijke realisatie; ieder gebied van het wezen, ieder kleinste hoekje, iedere beweging, formatie, richting, neiging van het denken, de wil, de emoties en gevoelens, iedere actie en reactie, iedere motivering, aanleg, neiging, begeerte en gewoonte van het bewuste of onderbewuste fysieke, zelfs wat het meest verborgen, gecamoufleerd, tot zwijgen gebracht en duister is, wordt door het feilloze psychische licht verlicht, hun verwarring wordt verdreven, hun warnet ontknoopt, hun duisternis, bedrog en zelfbedrog precies aangegeven en verwijderd; alles wordt gezuiverd en hersteld, de hele natuur wordt geharmoniseerd, in de psychische toonaard getransponeerd, in spirituele orde gebracht.

Dit is het eerste resultaat; het tweede is een vrij binnenstromen van allerlei spirituele ervaringen: de ervaring van het Zelf, de ervaring van de Ishwara en de goddelijke Shakti¹⁸, de ervaring van het kosmische bewustzijn, van het directe contact met kosmische krachten en met de occulte stromingen van de universele Natuur, een psychische

sympathie en eenheid en innerlijke gemeenschap en allerlei uitwisseling met andere wezens en met de Natuur, verlichting van het mentale door kennis, verlichting van het hart door liefde en devotie en spirituele vreugde en extase, verlichting van de zinnen en het lichaam door hogere ervaring, verlichting van het dynamisch handelen in de waarheid en weidsheid van een gezuiverd mentaal wezen, hart en ziel, de zekerheid van het goddelijk licht en de goddelijke leiding, de vreugde en het vermogen van de goddelijke kracht die in onze wil en in ons gedrag werkzaam is. Deze ervaringen zijn het resultaat van het zich naar buiten toe openstellen van het diepste innerlijke wezen en de innerlijke natuur, want dan komt het vermogen van de ziel in het spel: haar feilloos innerlijk bewustzijn, haar visie, haar contact met de dingen dat iedere mentale kennis overtreft. Door de aard van de zuivere werking van het psychische bewustzijn is er een onmiddellijk begrip van de wereld en haar wezens en een direct innerlijk contact met hen, een direct contact met het Zelf en met de Godheid – een directe kennis, een directe visie van de Waarheid en van alle waarheden, directe, indringende spirituele emoties en gevoelens, een directe intuïtie van de juiste wil en het juiste handelen, het vermogen tot leiding geven en orde in het wezen scheppen, niet door het tastend zoeken van het oppervlakkige zelf, maar van binnen uit, vanuit de innerlijke waarheid van het zelf en de dingen en de occulte werkelijkheden van de Natuur.

L.D.II,25

De tweede fase van de transformatie kunnen we spiritueel noemen: het zich openstellen voor een Oneindigheid boven ons, voor een eeuwige Tegenwoordigheid, een grenzeloos Zelf, een oneindig Zijn, een oneindigheid van Bewustzijn, een oneindigheid van Gelukzaligheid, een Almacht.

Maar al deze veranderingen en ervaringen, hoewel van psychische en spirituele aard, beperken zich in hun uitwerking op het leven nog steeds tot het mentale, vitale en fysieke niveau... Behalve de psychische en psychisch-spirituele verandering moet zich een hoogste spirituele transformatie voltrekken: de psychische beweging naar binnen, naar ons innerlijk wezen, naar het Zelf of de godheid in ons,

moet worden voleindigd door een opening naar boven, naar een hoogste spirituele staat of een hogere existentie. Dit kunnen we bereiken door ons open te stellen voor wat hoger is dan wij, door een stijgen van het bewustzijn naar de gebieden van het Bovenmentale²⁰ en van de Supramentale natuur, waarin het besef van het Zelf en de geest voor altijd ontsluitend en blijvend is, en waarin de spontaan verlichte instrumentatie van het Zelf en de geest niet beperkt of verdeeld is zoals in onze mentale, vitale en fysieke natuur. De psychische verandering maakt ook dit mogelijk, want zoals zij ons opent voor het kosmische bewustzijn, dat nu voor ons verborgen is door de vele muren van een beperkende individualiteit, opent zij ons ook voor wat nu voor ons gewoonlijk bovenbewust is, omdat het voor ons is verborgen door het sterke, harde en schitterende scherm van het mentale – het beperkende, verdelende en scheidende mentale. Het scherm wordt dunner, slijt, breekt of opent zich en verdwijnt onder de druk van de psychisch-spirituele verandering en de natuurlijke drang van het nieuwe, vergeestelijkt bewustzijn naar datgene waarvan het hier op aarde een uitdrukking is.

Als de scheur in het mentale scherm is ontstaan, opent onze visie zich voor iets boven ons, of we verheffen ons daartoe, of de vermogens ervan dalen in ons neer. Wat we zien als onze visie zich ontvouwt, is een Oneindigheid boven ons, een eeuwige Tegenwoordigheid of een oneindige Existentie, een oneindigheid van bewustzijn, een oneindigheid van gelukzaligheid, een grenzeloos Zelf, een grenzeloos Licht, een grenzeloos Vermogen, een grenzeloze Extase. Het is mogelijk dat alles wat we verwerven geruime tijd slechts de sporadische of veelvuldige of constante visie van dit alles is en dat we een groot verlangen en een sterke aspiratie hebben, zonder dat er echter iets gebeurt, omdat, hoewel iets in het mentale, het hart of een ander deel van het wezen zich voor onze ervaring heeft opengesteld, de lagere natuur in haar geheel tot nog toe te log en te duister is om meer te kunnen ontvangen. Maar in plaats van deze eerste weidse gewaarwording die men van beneden af ervaart, of volgend op die ervaring, kan het mentale zich naar grotere hoogten verheffen; misschien kennen we de aard van deze hoogten niet, of kunnen we die niet duidelijk onderscheiden, maar toch voelen we een gevolg van de stijging; er is ook dikwijls een gewaarwording van eindeloos stijgen en terugkeren, maar zonder dat er een registratie of weergave

van deze hogere staat achterblijft.

L.D.II,25

De spirituele verandering bereikt haar hoogtepunt in een duurzaam opklimmen van het lagere bewustzijn naar het hogere, gevolgd door een doeltreffende duurzame neerdaling van de hogere natuur in de lagere.

Mettertijd kunnen we opklimmen naar verkiezing en kan het bewustzijn iets van wat het gedurende zijn tijdelijk verblijf in deze hogere regionen van de geest gewonnen had, mee terugbrengen. Voor velen voltrekt zich dit opklimmen in trance, maar het is ook heel goed mogelijk in een geconcentreerde toestand van het wakende bewustzijn, of het kan, als het bewustzijn voldoende psychisch is geworden, ieder ogenblik en zonder enige concentratie plaatsvinden doordat we tot de hoogten worden aangetrokken of er een bepaalde affiniteit mee hebben. Maar deze twee verschillende soorten van contact met het bovenbewuste zijn, hoewel zij een indrukwekkend verlichtende, extatische of bevrijdende uitwerking kunnen hebben, op zichzelf niet doeltreffend genoeg; voor de volledige spirituele transformatie is méér nodig, en wel een duurzaam opklimmen van het lagere bewustzijn naar het hogere en een doeltreffend duurzaam neerdalen van de hogere natuur in de lagere.

L.D.II,25

Er begint zich een nieuw bewustzijn te vormen met nieuwe denkkrachten en vermogens tot waarnemen, en wat meer is, met een vermogen tot directe spirituele realisatie.

Deze ervaring van het neerdalen kan plaatshebben als resultaat van de andere twee bewustzijnsbewegingen, of zij kan spontaan komen, voordat een van beide zich heeft voltrokken, namelijk door een plotselinge scheur in het scherm of een doorsijpelen, een neerstromen of een toevloed. Er daalt een licht neer dat het lagere wezen,

het mentale, het vitale, of het lichaam aanraakt of omgeeft of doordringt; of er storten zich golven of stromen uit van een tegenwoordigheid of een macht of een kennis, of er breekt een vloed van gelukzaligheid los, of een plotselinge extase; dan is het contact met het bovenbewuste tot stand gebracht. Zulke ervaringen herhalen zich tot ze normaal, bekend en goed begrepen zijn en hun inhoud en betekenis openbaren die misschien eerst door de vorm van de ervaring was verborgen en in geheimzinnigheid gehuld. Er begint een kennis van boven neer te dalen, veelvuldig, voortdurend en ononderbroken, en zich te manifesteren in de rust of de stilte van het mentale; intuïties, inspiraties en openbaringen, geboren uit een grotere visie, uit een hogere waarheid en wijsheid, dalen in het wezen neer; er werkt een verlicht, intuïtief onderscheidingsvermogen dat alle duisternis of verbijsterende verwarring in ons wezen verdrijft en alles ordent; er begint zich een nieuw bewustzijn te vormen; het mentale wordt een instrument van een verheven, ruim, op zichzelf bestaand denkend weten, of van een verlicht, of intuïtief of bovenmentaal bewustzijn met nieuwe denkkrachten en vermogens tot waarnemen en een groter vermogen tot directe spirituele realisatie – wat meer is dan denken of waarnemen – en met een groter vermogen tot worden in de spirituele substantie van ons huidige wezen. Het hart en de zintuigen worden verfijnd, intens, ruim genoeg om het hele bestaan te omvatten, om God te zien, de Eeuwige te voelen en te horen en te beroeren, om door een transcendente realisatie een diepere en intiemere eenheid tussen het zelf en de wereld te bereiken. Andere beslissende ervaringen, andere bewustzijnsveranderingen die het gevolg en de uitwerking van deze fundamentele verandering zijn, krijgen vorm. Er kan geen grens worden gesteld aan deze revolutie, want zij is naar haar aard een invasie door het Oneindige.

Dit nieuwe bewustzijn heeft zelf de natuur van het oneindige; het brengt ons de duurzame, blijvende spirituele gewaarwording en ervaring van het oneindige en het eeuwige met een grote weidsheid van de natuur en een afbraak van haar beperkingen; onsterfelijkheid is niet langer een geloof of een ervaring, maar een normale zelfgewaarwording. De intieme tegenwoordigheid van het goddelijk Wezen, zijn heerschappij over de wereld en ons zelf en alle delen van onze natuur, zijn kracht die in ons en overal werkt, de vrede van het oneindige en de vreugde van het oneindige zijn nu in het wezen

concreet en constant. In alles wat we zien, zien we het Eeuwige, de Werkelijkheid; we horen haar in alle geluiden, we voelen haar in alle contacten; er bestaat niets anders dan haar vormen en persoonlijkheden en manifestaties; de vreugde of aanbidding van het hart, het omarmen van alle bestaan en de eenheid van de geest zijn blijvende werkelijkheden geworden. Het bewustzijn van het mentale schepsel verandert of is reeds volledig veranderd in het bewustzijn van het spirituele wezen. Dit is de tweede van de drie transformaties; zij verenigt het gemanifesteerde bestaan met wat erboven is, zij is de middelste van de drie treden, de beslissende overgang van de spirituele evoluerende natuur.

L.D.II,25

Om deze nieuwe schepping blijvend en volmaakt te maken, moet de grondslag zelf van onze onwetende natuur herschapen worden en moet een groter vermogen, een supramentale Kracht ingrijpen om deze herschepping tot stand te brengen. Dit is de derde fase: de supramentale transformatie.

Zoals de psychische verandering de spirituele moet inroepen om haar volledig te maken, zo moet de spirituele verandering de supramentale transformatie inroepen om volledig te worden, want al deze stadia in de vooruitgang zijn, zoals alle vorige, overgangsstadia; de totale, radicale verandering in de evolutie van een basis die uit Onwetendheid bestaat in een basis die uit Kennis bestaat, kan zich alleen voltrekken door tussenkomst van het supramentale Vermogen en zijn directe werking in het aardse bestaan.

Dit moet dus de aard zijn van de derde en laatste transformatie, die de doortocht van de ziel door de Onwetendheid beëindigt en haar bewustzijn, haar leven en vermogen en de vorm van haar manifestatie baseert op een totale en volledig doeltreffende zelfkennis. Als het Waarheidsbewustzijn de evolutionaire Natuur bereid vindt, dan moet het in haar neerdalen en haar in staat stellen het supramentale principe in zich vrij te maken; zo moet het supramentale en spirituele wezen gecreeërd worden als de eerste onverhulde manifestatie van de waarheid van het Zelf en de Geest in het materiële universum.

L.D.II,2

Hoofdstuk VII

DE OPWAARTSE WEG NAAR HET SUPRAMENTALE

Het verstand kan moeilijk begrijpen wat het supramentale is; om het te beschrijven zou een andere taal nodig zijn dan de armzalige abstracte gemeenplaatsen van het mentale.

De psychische transformatie en de eerste stadia van de spirituele transformatie kunnen we nog wel begrijpen; hun volmaaktheid zou de volmaaktheid, gaafheid en volkomen eenheid zijn van een kennis en ervaring die reeds behoren tot wat verwezenlijk is, zij het slechts door een klein aantal mensen. Maar de supramentale verandering voert ons in haar proces mee naar regionen die minder verkend zijn; zij openbaart ons bewustzijnshoogten waarvan men wel een glimp heeft opgevangen en die men bezocht heeft, maar die men niet volledig heeft ontdekt en die nog in kaart gebracht moeten worden. De hoogste van deze pieken of verheven bewustzijnsniveaus, het supramentale, gaat de mogelijkheden van enig bevredigend mentaal schema of een kaart ver te boven: het ontsnapt aan iedere mentale visie of beschrijving. Het zou voor het gewone onverlichte of onge-transformeerde mentale bevattingsvermogen moeilijk zijn iets uit te drukken of te bevatten dat gebaseerd is op zo'n totaal verschillend bewustzijn met een radicaal andere gewaarwording van de dingen. Zelfs als we deze bewustzijnsniveaus door een verlichting of door een verruiming van de visie zouden zien, of als we er ons een denkbeeld van zouden kunnen vormen, zou een andere taal dan de armzalige abstracte gemeenplaatsen waarvan het mentale zich bedient, nodig zijn om hen te vertalen in begrippen die hun realiteit voor ons begrijpelijk zouden kunnen maken. Zoals de toppunten van het menselijk mentale het gewaarwordingsvermogen van het dier te boven gaan, zo gaan de bewustzijnsbewegingen van het supramentale het gewone, mentale begripsvermogen te boven. Alleen wanneer we reeds een hoger tussenliggend bewustzijn hebben ervaren, zouden we begrippen kunnen vinden die proberen het supramentale te beschrijven en een ware betekenis aan onze intelligentie over te brengen;

aangezien we dan iets hebben ervaren dat verwant is aan wat beschreven wordt, zouden we een ontoereikende taal kunnen omzetten in een beeld van wat we kennen. Al kan het mentale niet doordringen tot de natuur van het supramentale, het kan langs deze verheven en lichtende benaderingen naar het supramentale opzien en een weerkaatste indruk opvangen van de Waarheid, het Goede en de Onmetelijkheid die het natuurlijk koninkrijk zijn van de vrije Geest.

L.D.II,26

De overgang van het mentale naar het Supramentale is een doortocht van de Natuur naar de Bovennatuur. Juist daarom kan dit niet door alleen maar een inspanning van ons mentale wezen of door niets anders dan onze persoonlijke aspiratie worden bereikt. Het Bovenmentale en het Supramentale zijn in de natuur van de aarde geïnvolueerd en verborgen, maar om in ons naar voren te komen is er een pressie nodig van deze zelfde vermogens die op hun eigen bovenbewuste niveaus reeds in hun volle natuurlijke kracht zijn geformuleerd. De vermogens van het supramentale moeten in ons neerdalen, een veredelende invloed op ons uitoefenen en ons wezen transformeren.

De overgang naar het Supramentale via het Bovenmentale is een doortocht vanuit de Natuur zoals wij haar kennen, naar de Bovennatuur⁸. Door dit feit op zichzelf kan het al onmogelijk worden bereikt door enigerlei poging van het loutere Mentale; onze persoonlijke inspanning en aspiratie kunnen het niet zonder hulp bereiken, want ons pogen behoort tot het lagere vermogen van de Natuur, en een vermogen van de Onwetendheid kan niet door eigen kracht, of door karakteristieke of beschikbare methoden bereiken wat boven zijn natuurlijke domein ligt. Ieder opklimmen van het bewustzijn dat eerder heeft plaats gehad, werd bewerkstelligd door een verborgen Bewustzijnskracht², die eerst in het Onbewuste en dan in de Onwetendheid werkzaam was. Deze Bewustzijnskracht heeft gewerkt door het aan de oppervlakte brengen van haar geïnvolueerde vermogens die achter de sluier verborgen waren en van een hogere orde zijn dan die welke de Natuur tot dusver had geformuleerd; maar zelfs dan is er een druk nodig van die zelfde hogere vermogens die

reeds op hun eigen niveau in hun volledige natuurlijke kracht geformuleerd zijn. Die hogere niveaus scheppen hun eigen basis in onze subliminale delen⁶ en zijn in staat van daaruit het evolutionaire proces aan de oppervlakte te beïnvloeden. Het Bovenmentale en het Supramentale zijn eveneens geïnvolueerd en occult aanwezig in de natuur van de aarde, maar zijn niet geformuleerd op de voor ons toegankelijke niveaus van ons subliminale innerlijke bewustzijn. Er is tot nog toe geen bovenmentaal wezen of georganiseerde Bovenmentale natuur, geen supramentaal wezen of georganiseerde supramentale natuur aan onze oppervlakte of in onze subliminale delen werkzaam, want deze grotere bewustzijnsvermogens zijn voor het niveau van onze onwetendheid bovenbewust. Opdat de geïnvolueerde principes van het Bovenmentale en het Supramentale vanuit hun versluisde verborgenheid zouden kunnen verschijnen, moeten het wezen en de vermogens van het bovenbewuste in ons neerdalen, een veredelende invloed op ons uitoefenen en zichzelf in ons wezen en onze vermogens uitdrukken; deze neerdaling is een noodzakelijk te vervullen voorwaarde tot de overgang en de transformatie.

Voor een werkelijke transformatie moet er een direct en onverhuld ingrijpen van boven af plaatsvinden; er zou ook een totale onderwerping en overgave van het lagere bewustzijn vereist zijn, het zou geen druk meer moeten uitoefenen, het zou moeten willen dat zijn eigen afzonderlijke wet van het handelen volledig door de transformatie wordt opgeheven en alle rechten over ons wezen verliest. Als aan deze twee voorwaarden nu al kan worden voldaan, kan de evolutie, de transformatie, door een bewuste roep en wil in de geest en door het deelnemen van ons hele wezen, zowel innerlijk als uiterlijk, in zijn verandering en verheffing, door een relatief snelle bewuste verandering plaatsvinden; de supramentale Bewustzijnskracht van boven en de evoluerende bewustzijnskracht, die van achter de sluier inwerkt op de ontwaakte gewaarwordingen en wil van het mentale menselijke wezen, zouden deze kapitale overgang door hun verenigd vermogen tot stand kunnen brengen. Dan zou er geen langzame evolutie meer nodig zijn die voor elke stap duizenden jaren vergt – de weifelende en moeizame evolutie zoals de Natuur haar in het verleden heeft uitgewerkt in de onbewuste schepselen van de Onwetendheid.

L.D.II,26

Welke voorbereiding tot de supramentale transformatie zou er moeten zijn? Ten eerste een toenemende beheersing van de persoon over zijn eigen natuur en ten tweede een steeds bewustere deelname in de werking van de Bovennatuur.

De eerste voorwaarde tot deze verandering is dat de mentale mens die we nu zijn, zich innerlijk bewust moet worden van de eigen diepere wet van zijn wezen en de processen ervan en dat hij die beheerst; hij moet het psychische en innerlijk mentale wezen worden dat meester is over zijn energieën, niet langer een slaaf van de bewegingen van de lagere Prakriti⁸, maar hen beheersend, stevig verankerd in een vrije harmonie met een hogere wet van de Natuur.

In het menselijk mentale verschijnen voor het eerst een observerende intelligentie die bekijkt wat er wordt gedaan, en een bewust geworden wil en vermogen tot keuze, maar het bewustzijn is nog beperkt en oppervlakkig; de kennis is eveneens beperkt en onvolkomen – een gedeeltelijk weten, een maar half begrijpen dat voor het merendeel tastend of empirisch te werk gaat, of dat, indien het rationeel is, alleen maar door constructies, theorieën en formules werkt. Er is nog geen verlicht schouwen dat de dingen kent door een direct begrijpen en hen met een spontane precisie volgens dit schouwen ordent naar het schema van hun inherente waarheid; hoewel er een bepaald element van instinct, intuïtie en inzicht is dat een eerste begin van dit vermogen heeft, is de normale aard van de menselijke intelligentie een onderzoekende rede of een bespiegelend denken dat observeert, veronderstelt, afleidt, concludeert en met veel moeite tot een geconstrueerde waarheid, een geconstrueerd kennisschema en een weloverwogen geordende werking van eigen maaksel komt.

Alleen een vrij en volledig intuïtief bewustzijn zou de dingen kunnen zien en begrijpen door een direct contact en een indringende visie, of door een spontaan besef van de waarheid dat voortkomt uit een eenheid of identiteit die er aan ten grondslag ligt, en zou een werking van de Natuur kunnen ordenen in overeenstemming met de waarheid van de Natuur. Dat zou een werkelijke deelname van het individu betekenen in de werking van de universele Bewustzijnskracht; de individuele Poeroesha⁸ zou dan meester worden over

zijn eigen uitvoerende energie en tegelijk een bewuste partner, het bewuste middel en instrument van de Kosmische Geest in de werking van de universele Energie: de universele Energie zou door hem werken, maar hij zou ook door haar werken, en de harmonie van de intuïtieve waarheid zou deze dubbele werking tot één enkele werking maken. Een toenemend bewuste deelname van deze hogere en meer intieme aard, moet een begeleidend verschijnsel zijn van de overgang vanuit onze huidige staat van zijn naar een Bovennatuurlijke staat.

Zo zou de individualiteit, naarmate zij zich zou verwerkelijken als een centrum en formatie van het Universele en Transcendente, steeds machtiger en doeltreffender worden, want naar gelang de verandering zich verder zou doorzetten, zou de energie van het bevrijde individu niet langer meer de beperkte energie van het mentale, het vitale en het lichaam zijn waarmee hij is begonnen; zijn wezen zou overgaan in een groter Bewustzijnslicht en een grotere werking van de Kracht en die aannemen, zoals deze Kracht en dit Bewustzijn ook in hemzelf zouden overgaan en in hem neerdalen en in zich opnemen. Zijn natuurlijke bestaan zou het instrument worden van een hoger Vermogen, van een Bovenmentale en Supramentale Bewustzijnskracht, het vermogen van de oorspronkelijke Goddelijke Shakti¹⁸. Alle evolutieprocessen zouden worden ervaren als de werking van een verheven en universeel Bewustzijn, van een verheven en universele Kracht, die naar vrije verkiezing werkt op welk niveau dan ook en binnen de door haarzelf bepaalde beperkingen, een bewuste werking van het transcendente en kosmische Wezen, de werking van de almachtige en alwetende Moeder der Wereld, die het wezen naar zich opheft in haar Bovennatuur. In plaats van de Natuur van de Onwetendheid met de enkeling als haar besloten terrein en onbewust of halfbewust instrument, zou er de Bovennatuur van de goddelijke Gnosis⁹ zijn, en de individuele ziel zou haar bewuste, open en vrije terrein en instrument zijn, deelnemend in haar werking, bewust van haar doel en processen, en eveneens bewust van haar eigen grotere Zelf, van de universele, transcendente Realiteit, en van haar eigen Persoon als onbeperkt hiermee één en toch een individueel wezen van haar Wezen, een instrument en een spiritueel centrum.

Een begin van het zich openstellen voor dit deelnemen in een werking van de Bovennatuur is een voorwaarde voor de overgang

naar de laatste, de supramentale transformatie, want die transformatie voltooit de weg vanuit de duistere harmonie van een blind automatisme waarmee de Natuur begint, naar de stralende authentieke spontaneïteit, de onfeilbare beweging van de uit zichzelf bestaande waarheid van de Geest. De evolutie begint met het automatisme van de Materie en een lager leven waarin alles onvoorwaardelijk de drang van de Natuur gehoorzaamt, mechanisch de eigen wet van het wezen vervult en er daardoor in slaagt een harmonie van haar beperkte zijns-type en werkzaamheid te handhaven; zij vervolgt haar weg via de vruchtbare verwarring van het mentale en vitale van een mensheid die door deze lagere Natuur wordt voortgedreven, maar worstelt om aan haar beperkingen te ontkomen, om haar te beheersen, te leiden en te gebruiken; ten slotte komt de evolutie uit in een grotere, spontane harmonie en een werktuiglijk zichzelf vervulende werking, gebaseerd op de spirituele Waarheid der dingen. In die hogere staat zal het bewustzijn die Waarheid zien en de lijn die door haar energieën wordt aangegeven, volgen met een volledige kennis, met een energieke deelname in haar werk en een beheersing over haar instrumenten, met een volmaakte vreugde in het handelen en bestaan. Het bewustzijn zal zich verheugen in een stralende, volmaakte eenheid met alles in plaats van een blinde onderwerping van de enkeling aan het universele te moeten dulden, en op elk moment zal de werking van het universele in de enkeling en van de enkeling in het universele verlicht en geleid worden door de heerschappij van de transcendente Bovennatuur.

L.D.II,26

De tweede voorwaarde bestaat in een bewuste gehoorzaamheid, een overgave van ons hele wezen aan het licht, de waarheid en de kracht van boven.

Maar die belangrijke voorwaarde is moeilijk en vergt klaarblijkelijk veel tijd om te worden vervuld, want de deelname en toestemming van de Poeroesha in de overgang is niet voldoende, ook de Prakriti moet erin toestemmen en deelnemen. Niet alleen het centrale denken en de centrale wil moeten zich daarin schikken, maar alle delen van ons wezen moeten ermee instemmen en zich onderwerpen aan de wet van de spirituele Waarheid; alles moet leren

gehoorzamen aan de leiding van de bewuste goddelijke Macht in alle delen van ons wezen. We hebben hardnekkige moeilijkheden in ons die voortkomen uit onze evolutionaire constitutie en die deze instemming tegenwerken, want sommige delen van ons wezen zijn nog steeds onderworpen aan het onbewuste en onderbewuste en aan het lagere, automatische van de gewoonten of van de zogenaamde wet van de natuur – de werktuiglijke gewoonten van het mentale en vitale, van de instincten, de persoonlijkheid en het karakter, van de ingewortelde mentale, vitale en fysieke behoeften, impulsen en begeerten van de natuurlijke mens, het oude functioneren op allerlei manieren die zo diep in het onbewuste en onderbewuste geworteld zijn dat het lijkt of we onpeilbaar diep liggende fundamenten moeten opgraven om ze naar de oppervlakte te brengen... Bij iedere stap in de overgang is de toestemming van de Poeroesha nodig en ook ieder deel van de natuur moet erin toestemmen dat het hogere vermogen zijn verandering bewerkt. Ons mentale wezen moet zich dus bewust bewegen in de richting van deze verandering, van deze vervanging van de oude natuur door de Bovennatuur, van deze transcendentie. Een bewuste gehoorzaamheid aan de hogere waarheid van de Geest, de overgave van het hele wezen aan het licht en de macht van de Bovennatuur, is een tweede voorwaarde die langzaam en met moeite door het wezen zelf moet worden vervuld voordat de supramentale transformatie ook maar enigszins mogelijk wordt.

Hieruit volgt dat de psychische en de spirituele transformatie al ver gevorderd en eigenlijk zo volledig mogelijk moeten zijn voordat een begin kan worden gemaakt met de derde en bekronende supramentale verandering; want de eigenzinnigheid van de Onwetendheid kan alleen door deze dubbele transmutatie volledig worden veranderd in een spirituele gehoorzaamheid aan de herscheppende waarheid en wil van het grotere Bewustzijn van het Oneindige. We moeten gewoonlijk door een lange, moeilijke periode van voortdurende inspanning, een niet aflatende energieke inzet en een strenge soberheid van de persoonlijke wil, tapasya¹², heen voordat een beslissender stadium kan worden bereikt waarin de overgave van het hele wezen aan het Hoogste Wezen en de Hoogste Natuur volledig en definitief kan worden.

L.D.II,26

*De derde voorwaarde is de éénwording van het hele
wezen rond het ware zelf en het zich openstellen van
het individu voor het kosmische bewustzijn.*

Een andere noodzakelijke voorwaarde voor de supramentale verandering is: éénwording van het hele wezen door het afbreken van de muur tussen de innerlijke en uiterlijke natuur – het verleggen van de positie en de centrale gerichtheid van het bewustzijn van het uiterlijke naar het innerlijke zelf, een stevige fundering op deze nieuwe basis en de werking van het innerlijke zelf en zijn wil en visie tot een gewoonte doen worden, en het zich openstellen van het individuele bewustzijn voor het kosmische bewustzijn. Hopen dat het hoogste Waarheidsbewustzijn⁹ zich binnen de enge vormen van ons oppervlakkige mentale en hart en vitale kan vestigen, hoezeer die ook spiritueel gericht zijn, is een hersenschim. Alle innerlijke centra moeten eerst opengebrouwen zijn en hun vermogens vrij kunnen laten werken; het psychische wezen moet ontsluitend zijn en het hele wezen beheersen. Als deze eerste verandering, die het wezen vestigt in een innerlijk en ruimer bewustzijn, in een yogisch in plaats van een gewoon bewustzijn, niet tot stand is gebracht, is de grotere transmutatie onmogelijk. Bovendien moet het individu voldoende universeel geworden zijn; het moet zijn individueel-mentale hebben omgevormd tot de grenzeloosheid van een kosmische mentaliteit, het moet zijn individuele leven hebben verruimd en bezielend tot de directe gewaarwording en directe ervaring van het dynamisch bewegen van het universele leven, het moet de verbindingen tussen zijn lichaam en de krachten van de universele Natuur geopend hebben voordat het in staat kan zijn tot een verandering die de huidige kosmische formule te boven gaat en die het boven de lagere hemisfeer van de universaliteit uitheft naar een bewustzijn dat tot de hogere spirituele hemisfeer behoort. Behalve dat moet het reeds bewust geworden zijn van wat nu voor hem bovenbewust is: het moet reeds een wezen zijn dat bewust is van het hogere spirituele Licht, de hogere spirituele Macht, Kennis en Ananda², doordrongen van de invloeden die eruit neerdalen, herboren door een spirituele verandering.

De spirituele evolutie gehoorzaamt aan de logica van een achtereenvolgende ontwikkeling; zij kan alleen een nieuwe beslissende belangrijke stap nemen als ze de vorige voldoende meester is;

zelfs als het bewustzijn door een snelle en bruuske stijging in hoog tempo de minder belangrijke stadia in zich kan opnemen of hen kan overslaan, moet het terugkeren om zich ervan te overtuigen dat het terrein dat is overgeslagen veilig in de nieuwe toestand is opgenomen. Het is waar dat de verovering van de geest veronderstelt dat we in één of in een paar levens door een proces heen gaan dat zich in de gewone ontwikkelingsgang van de Natuur langzaam en onzeker door eeuwen en zelfs millennia zou voltrekken; maar dat is een kwestie van de snelheid waarmee de verschillende stadia worden doorlopen; een grotere of meer geconcentreerde snelheid schakelt de stadia op zichzelf niet uit, noch de noodzaak hen achtereenvolgens te beheersen. De grotere snelheid is alleen mogelijk omdat het innerlijke wezen bewust meewerkt en het vermogen van de Bovennatuur reeds in de gedeeltelijk getransformeerde lagere Natuur werkzaam is, zodat we de stadia die we anders tastend en zoekend in de nacht van Onbewustheid of Onwetendheid zouden moeten doorkruisen, nu kunnen doorlopen in het toenemende licht en vermogen van de Kennis.

L.D.II,26

Vier trappen leiden van de menselijke intelligentie omhoog naar het Supramentale:

- 1. Het Hogere Mentale.*
- 2. Het Verlichte Mentale.*
- 3. Het Intuïtieve Mentale.*
- 4. Het Bovenmentale.*

1. Het Hogere Mentale.

De eerste beslissende stap die ons verder brengt dan onze menselijke intelligentie, onze normale mentaliteit, is het opklimmen naar een hoger Mentale dat geen mengsel van licht en duisternis, geen schemering meer is, maar een ruime klaarheid van de geest. Zijn fundamentele substantie is het besef van de eenheid van het wezen met een machtige, veelzijdige dynamisering waardoor het een veelheid van aspecten van kennis, wijzen van werkzaamheid, vormen en betekenissen van het worden, vorm kan geven en van al deze

dingen een spontane, inherente kennis heeft. Het is een verlicht denkend mentale met een begripsmatige kennis die voortkomt uit de geest. De aard van dit grotere, denkende mentale is een al-bewustzijn, voortkomend uit de oorspronkelijke identiteit en dat de waarheden in zich draagt die de identiteit in zichzelf besloten hield; het formuleert zijn begrippen snel, triomfantelijk, veelzijdig en verwezenlijkt hen doeltreffend door de aan de Idee²⁴ inherente kracht.

In dit grotere Denken is een zoeken en zelf-kritisch redeneren niet meer nodig, noch de logische beweging die stap voor stap tot een conclusie komt, noch het mechanisme van opzettelijke of impliciete afleidingen en gevolgtrekkingen, noch het construeren of een logisch, weloverwogen verband leggen tussen de ene idee en de andere om tot een geordend geheel of resultaat te komen...

Dit hogere bewustzijn is een Kennis die zich formuleert op de basis van een in zichzelf bestaand al-gewaar-zijn en dat in gedachten een deel van zijn integraliteit manifesteert, een bepaalde harmonie van betekenissen uitdrukt. Het kan zich vrij uitdrukken in afzonderlijke ideeën, maar zijn meest karakteristieke beweging bestaat uit grote complexen van ideeën, of een weids stelsel of geheel dat in één enkele blik de waarheid omvat; de betrekkingen tussen de ene idee en de andere, tussen de ene waarheid en de andere worden niet door de logica gelegd, maar bestaan reeds en verschijnen spontaan in het integrale geheel. Hier is het begin van de manifestatie van een altijd aanwezige, maar tot nog toe niet werkzame kennis, die niet bestaat uit een systeem van conclusies die uitgaan van premissen of gegeven feiten; dit denken is een zelf-openbaring van een eeuwige Wijsheid, geen verworven kennis.

Dit is het Hogere Mentale in zijn kennisaspect; het heeft echter ook een wilsaspect, namelijk het dynamisch uitvoeren van de Waarheid. Hier zien we dat dit grotere, meer briljante mentale altijd door het vermogen van de gedachten, door de kracht van de ideeën inwerkt op de rest van het wezen: op de mentale wil, op het hart en zijn gevoelens, op het vitale en op het lichaam. Het probeert te zuiveren door kennis, te bevrijden door kennis en te scheppen door het aan de kennis inherente vermogen. De idee wordt in het hart of in het vitale gelegd als een kracht die aanvaard en uitgewerkt moet worden; het hart en het vitale worden zich dan bewust van de idee en reageren op haar dynamiek waardoor hun substantie zich wijzigt in

de zin van de idee, zodat de gevoelens en handelingen vibraties worden van deze hogere wijsheid, door haar bezielend en vervuld van haar emoties en betekenis. De wil en de levensimpulsen worden evenzo geladen met haar kracht en drang tot zelfverwerkelijking. De idee werkt zelfs in het lichaam, zodat bijvoorbeeld een sterk denken aan en de wil tot gezondheid zijn geloof in ziekte en zijn toestemming in ziekte vervangt, ofwel roept de idee* van kracht de essentie van kracht op, het vermogen, de beweging en de vibratie van kracht. De idee verwekt de kracht en de vormen die haar eigen zijn en legt hen op aan de substantie van het mentale, het vitale of de materie. Op deze manier voltrekt zich de eerste werking van het Hogere Mentale; het hele wezen wordt vervuld van een nieuw en hoger bewustzijn; dit legt een basis voor verandering en bereidt het wezen voor op een hogere waarheid van het bestaan.

L.D.II,26

2. *Het Verlichte Mentale.*

Deze grotere Kracht is die van het Verlichte Mentale, een Mentale dat niet langer meer een hoger Denken is, maar een spiritueel licht. Hier maakt de klaarheid van de spirituele intelligentie, haar rustig daglicht plaats voor een intense luister, een pracht en stralende verlichting van de geest, of maakt zich daaraan ondergeschikt; een flitsend spel van spirituele waarheid en vermogen breekt van boven af los, dringt het bewustzijn binnen en voegt aan de kalme en ruime verlichting en het weidse neerdalen van vrede die de werking van het ruimere conceptioneel-spirituele principe karakteriseert of vergezelt, een vurige gloed van realisatie en een verrukte extase van kennis toe. Deze werking is gewoonlijk gehuld in een neerdalend innerlijk zichtbaar Licht; men moet wel begrijpen dat, in tegenstelling tot onze normale opvattingen, licht niet oorspronkelijk een materiële schepping is en dat de gewaarwording of het zien van licht dat de innerlijke verlichting vergezelt, niet zomaar eenvoudig een subjectief visueel beeld of een symbolisch verschijnsel is; licht is oorspronkelijk een spirituele manifestatie van de verlichtende en scheppende Goddelijke realiteit; het materiële licht is een later volgende representatie of

* Het woord dat de idee uitdrukt heeft hetzelfde vermogen indien het geladen is met de spirituele kracht.

omzetting hiervan in de Materie voor de doeleinden van de materiële Energie. Dit neerdalen van het Licht brengt ook een grotere dynamiek, een gouden drijfkracht, een lichtend 'enthousiasmos' van innerlijke kracht en vermogen, die het betrekkelijk langzame en bedaarde proces van het Hogere Mentale vervangt door een snelle, soms intensieve, bijna hevige drang tot een snelle transformatie.

Het Verlichte Mentale werkt niet in de eerste plaats door het denken, maar door schouwen; denken is hier slechts een ondergeschikte beweging die een uitdrukking is van het schouwen. Het menselijk mentale, dat voornamelijk op het denken vertrouwt, gelooft dat dit het hoogste of belangrijkste kennisproces is, maar in de spirituele orde der dingen komt het denken op de tweede plaats en is het geen onontbeerlijk proces.

Een bewustzijn dat te werk gaat door schouwen, het bewustzijn van de ziener, heeft een groter kennisvermogen dan het bewustzijn van de denker. Het waarnemingsvermogen van het innerlijk schouwen is groter en directer dan dat van het denken: het is een spiritueel begripsvermogen dat iets van de substantie van de Waarheid en niet alleen van haar weergave begrijpt; maar het geeft ook de omtrekken van de weergave aan, begrijpt haar betekenis en kan die in verfijnder en gedurfter onthullende contouren belichamen met een ruimer begrip en vermogen tot totaliteit dan het begripsmatige denken vermag.

L.D.II,26

3. Het Intuïtieve Mentale.

Die twee stadia van het opklimmen kunnen echter alleen hun gezag uitoefenen en hun eigen verenigde volheid bereiken door te verwijzen naar een derde niveau; want zij ontlenen de kennis die zij in denken en schouwen omzetten en voor de transmutatie van het mentale voor ons van de hogere toppen naar beneden brengen, van daar waar het intuïtieve wezen woont. Intuïtie is een bewustzijnsvermogen dat dichter bij de oorspronkelijke kennis door identiteit staat en een intiemere relatie daarmee heeft, want zij ontspringt altijd aan een verborgen identiteit...

Deze directe gewaarwording is meer dan schouwen, meer dan begrijpen: zij is het resultaat van een indringend en openbarend

contact dat schouwen en begrijpen inhoudt of als natuurlijk gevolg heeft. Een verborgen of sluimerende identiteit die zichzelf nog niet heeft ontdekt, herinnert zich door de intuïtie haar eigen inhoud, de intimiteit van de eigen zelfervaring en het spontane schouwen van de dingen, haar licht van de waarheid, haar overweldigende en vanzelfsprekende zekerheid, of brengt dit alles over.

In het menselijk mentale is intuïtie een dergelijke herinnering aan de waarheid of een doorgeven van de waarheid, of een openbarende flits of vlam die uitslaat in een grote massa van onwetendheid of die door een sluier van niet-weten heen schiet; maar we hebben gezien dat zij in het mentale onderworpen is aan een verwarring die haar doordringt, of dat ze door het mentale kan worden overdekt, of onderschept en vervangen; een veelheid van mogelijkheden tot verkeerde interpretatie staat haar zuiverheid en volledige werking eveneens in de weg. Bovendien zijn er op alle niveaus van het wezen schijnbare intuïties die eerder mededelingen dan intuïties zijn en die een zeer verschillende herkomst, waarde en aard hebben.

De infrarationele zogenaamde 'mysticus' – want om werkelijk mysticus te zijn is het niet voldoende de rede af te wijzen en te vertrouwen op bronnen van het denken en handelen waarvan men niets begrijpt – wordt vaak geïnspireerd door zulke mededelingen uit het vitale niveau die uit een duistere en gevaarlijke bron komen. Daardoor worden we ertoe gebracht voornamelijk op de rede te vertrouwen en zijn we geneigd om zelfs de suggesties van de intuïtie – of pseudo-intuïtie, wat een vaker voorkomend verschijnsel is – te controleren door de observerende en scherpzinnige intelligentie; het intellectuele deel in ons voelt immers dat we er anders niet zeker van kunnen zijn wat het ware is en wat een vermenging of een vervalsing is, of een verkeerd surrogaat. Maar dit doet allemaal veel afbreuk aan het nut van de intuïtie, want de rede is op dit terrein geen betrouwbare scheidsrechter omdat haar methoden anders zijn, tastend, onzeker, een intellectueel zoeken; zelfs al vertrouwt zij in feite voor haar conclusies op gecamoufleerde intuïties – want zonder deze hulp zou zij haar richting niet kunnen bepalen of tot enige vaststaande conclusies kunnen komen – toch verbergt zij deze afhankelijkheid voor zichzelf onder het proces van beredeneerde conclusies of beuzen hypothesen. Een intuïtie die wordt onderworpen aan het gerechtelijk onderzoek van de rede houdt op een intuïtie te zijn en

kan alleen nog het gezag van de rede hebben waarvoor geen innerlijke bron van directe zekerheid bestaat. Maar zelfs indien het mentale overwegend intuïtief werd, vertrouwend op zijn deel van het hogere vermogen, zouden de coördinatie van wat het kent en zijn afzonderlijke activiteiten – want in het mentale zouden dezen altijd een reeks onvoldoende onderling verbonden flitsen lijken – moeilijk blijven zolang deze nieuwe wijze van zijn van het mentale geen bewuste verbinding heeft met haar suprarationele bron, of geen verheffende toegang tot een hoger bewustzijnsniveau waar het intuïtieve handelen zuiver en oorspronkelijk is.

Intuïtie is altijd een soort steekvlam of straal of flits van een hoger licht; zij is een messcherpe projectie of een aanwijzing in ons van een ver verwijderd supramentaal licht; zij dringt eerst een tussenliggende substantie van het waarheidsbewustzijn boven ons binnen waar zij wordt gewijzigd en zo, in deze gewijzigde vorm, dringt zij onze normale, onwetende mentale substantie binnen die haar aanzienlijk verduistert. Maar op dat hogere, haar eigen niveau is haar licht onvermengd en daarom volledig en zuiver waarachtig; haar stralen zijn daar niet gescheiden, maar verbonden of verzameld in een golvenspel dat bijna, volgens het poëtische Sanskriet beeld, een zee of massa van 'stabiele schichten' genoemd kan worden. Als deze oorspronkelijke of natuurlijke Intuïtie in ons begint neer te dalen als antwoord op een opklimmen van ons bewustzijn naar haar niveau, of als resultaat van het feit dat wij een rechtstreekse verbinding met haar hebben gevonden, kan zij af en toe, of constant werkzaam blijven doorkomen als een spel van lichtflitsen. In dit stadium is het oordeel van onze rede helemaal niet meer van toepassing; de rede kan alleen nog optreden als toeschouwer of griffier, die de lichtende aanwijzingen, oordelen en scherpzinnigheden van het hogere vermogen begrijpt of optekent. Wil men een geïsoleerde intuïtie volledig maken of verifiëren, of haar aard, toepasbaarheid en beperkingen onderscheiden, dan moet het ontvangende bewustzijn vertrouwen op een andere intuïtie die haar aanvult, of het moet in staat zijn een globale intuïtie neer te doen dalen die alles op zijn plaats stelt, want als het veranderingsproces eenmaal is begonnen, dan wordt de volledige transmutatie van de mentale substantie en van de activiteiten van het mentale in de substantie, de vorm en het vermogen van de intuïtie gebiedend. Zolang dat niet is gebeurd, zolang het

bewustzijnsproces afhankelijk blijft van de lagere intelligentie om de intuïtie te dienen, te helpen of haar te gebruiken, kan het resultaat alleen een voortbestaan van de vermenging van Kennis en Onwetendheid zijn, veredeld of geholpen door een hoger licht en een hogere kracht die werkzaam zijn in de Kennis-elementen.

Intuïtie heeft een viervoudig vermogen. Ze heeft het vermogen tot het openbarende schouwen van de waarheid, het vermogen tot inspiratie of het horen van de waarheid, het vermogen om met de waarheid in contact te komen of om haar betekenis direct te begrijpen – hetgeen verwant is aan de gewone aard van haar tussenkomst in onze mentale intelligentie – en het vermogen tot zuiver en automatisch onderscheid van de geordende en juiste relaties tussen waarheid en waarheid. Dit zijn de vier potenties van de Intuïtie. Daarom kan de Intuïtie alle taken van de rede uitvoeren – de functie van de logische intelligentie inbegrepen, die de juiste verbindingen tussen de dingen onderling en tussen de ideeën moet uitwerken – de intuïtie doet dit echter door haar eigen superieure proces en zonder falen of weifelen.

L.D.II,26

4. Het Bovenmentale.

De volgende trap van het opklimmen brengt ons naar het Bovenmentale; de verandering die door de Intuïtie werd veroorzaakt, kan alleen maar een inleiding tot deze hogere spirituele opening zijn. Maar we hebben gezien dat het Bovenmentale, zelfs als het in zijn werkzaamheid selectief en niet totaal is, nog steeds een vermogen van het kosmische bewustzijn uitmaakt, een principe van globale kennis dat een afgevaardigd licht van de supramentale Gnosis⁹ in zich draagt. Daarom kan het opklimmen naar en het neerdalen van het Bovenmentale alleen maar volledig mogelijk worden als we ons openstellen voor het kosmische bewustzijn; een verheven, intense, opwaarts gerichte individuele opening is niet voldoende – aan deze verticale stijging naar het Licht helemaal bovenaan moet een ruime horizontale uitbreiding van het bewustzijn in een totaliteit van de Geest worden toegevoegd.

Wanneer het Bovenmentale neerdaalt, wordt de overheersing door het ego-gevoel, dat zich altijd centraal stelt, volledig ondergeschikt

gemaakt, het gaat verloren in de weidsheid van het zijn en wordt ten slotte opgeheven; zijn plaats wordt ingenomen door een weidse kosmische visie en het gevoel van een grenzeloos universeel Zelf en van een universele beweging; veel bewustzijnsbewegingen die voordien egocentrisch waren, kunnen nog blijven voortduren, maar zij verschijnen in de kosmische weidsheid slechts als stromingen of rimpelingen. Het denken schijnt voor het merendeel niet langer meer individueel in het lichaam of in de persoon te ontstaan, maar manifesteert zich van boven af, of komt het wezen binnen met de kosmische mentale golven; alle individueel innerlijk schouwen of begrijpen is nu een openbaring of verlichting van wat geschouwd of begrepen wordt; de bron van de openbaring ligt echter niet in het eigen afzonderlijke zelf, maar in de universele kennis; de gevoelens, emoties en gewaarwordingen worden eveneens gevoeld als golven van dezelfde kosmische oneindigheid die tegen het fijnstoffelijke en materiële lichaam breken en waar het individuele centrum van de universaliteit in dezelfde vibratie op reageert; want het lichaam is slechts een geringe ondersteuning of zelfs minder: het is alleen maar een verbindingspunt voor de werking van een ruime, kosmische instrumentatie. In deze grenzeloze weidsheid kan niet alleen het afzonderlijke ego, maar alle gevoel van individualiteit – zelfs van een ondergeschikte of als instrument dienende individualiteit – volledig verdwijnen; dan blijft er alleen het kosmische bestaan, het kosmische bewustzijn, de kosmische verrukking en het spel van kosmische krachten over. Als de verrukking of het centrum van de Kracht wordt ervaren in wat het persoonlijke mentale, vitale of lichaam was, dan niet meer als iets persoonlijks, maar als een terrein voor de manifestatie; en dit gevoel van verrukking of van de werking van de Kracht is niet beperkt tot de persoon of het lichaam, maar kan op alle punten worden ervaren in een onbegrensd eenheidsbewustzijn dat alles doordringt.

Maar er kunnen veel formuleringen van het bovenmentale bewustzijn en de bovenmentale ervaringen voorkomen, want het bovenmentale heeft een grote plasticiteit en is een terrein van veelvuldige mogelijkheden. In plaats van het gevoel te hebben zonder centrum te zijn en nergens gesitueerd, kunnen we het universum in onszelf en als onszelf voelen; maar ook hier is dit zelf niet het ego: het is een uitbreiding van een vrij en zuiver essentieel zelfbewustzijn, of het is een vereenzelviging met het Al – de uitbreiding of vereenzelviging

die een kosmisch wezen, een universele persoon vormt... In de overgang naar het supramentale leidt deze centraliserende werking tot de ontdekking van een ware persoon die de plaats van het dode ego inneemt, een wezen dat in zijn essentie één is met het allerhoogste Zelf, in zijn uitbreiding één met het universum en toch een kosmisch centrum en terrein van de gespecialiseerde werking van het Oneindige. De Bovenmentale verandering is de laatste, bekronende beweging van de dynamische spirituele transformatie; zij is de hoogst mogelijke dynamische toestand van de Geest op het mentaal-spirituele niveau. Zij neemt alles van de drie lagere trappen op, verheft hun karakteristieke werkzaamheid tot hun hoogste en ruimste vermogen en voegt daar een universele weidsheid van bewustzijn en kracht aan toe, een harmonische kennis, een veelvuldiger verrukking van het zijn. Maar bepaalde oorzaken die voortkomen uit haar eigen kenmerkende staat en vermogen, verhinderen haar de laatste mogelijkheid van de spirituele evolutie te zijn. Het Bovenmentale is een vermogen – hoewel het hoogste vermogen – uit de lagere hemisfeer²⁰; hoewel zijn basis een kosmische eenheid is, is zijn werking toch een werking van scheiding en interactie, een werking die gebaseerd is op het spel van de menigvuldigheid. Dit spel van het Bovenmentale is, zoals dat van het hele Mentale, een spel van mogelijkheden; hoewel het Bovenmentale niet in de Onwetendheid werkt, maar met de kennis van de waarheid van die mogelijkheden, werkt het hen toch uit via hun eigen onafhankelijke evolutie van hun vermogens.

L.D.II,26

Het neerdalen van het Bovenmentale is niet voldoende om het Onbewuste volledig te transformeren; alleen de Supramentale Kracht is in staat om dat te bereiken.

In de aardse evolutie zou het neerdalen van het Bovenmentale niet in staat zijn om het Onbewuste volledig te transformeren; alles wat het zou kunnen doen zou erin bestaan in ieder mens die het zou aanraken het hele bewuste wezen, zowel innerlijk als uiterlijk, zowel persoonlijk als universeel onpersoonlijk, in zijn eigen materiaal te

veranderen, dit de Onwetendheid op te leggen en haar te verlichten tot een kosmische waarheid en kennis. Maar dan zou er toch nog een basis van Niet-Weten overblijven; het zou net zijn alsof een zon met haar zonnestelsel in een oorspronkelijke duisternis van de Ruimte zou schijnen en alles verlichten wat binnen het bereik van haar stralen zou vallen, zodat alles wat in het licht zou verblijven het gevoel zou hebben dat er helemaal geen duisternis bestaat. Maar buiten deze sfeer of verruiming van de ervaring zou de oorspronkelijke duisternis nog steeds bestaan en zij zou – daar in een bovenmentale structuur alles mogelijk is – het lichteiland dat binnen haar rijk was geschapen, weer kunnen binnenvallen...

Verder zouden we in dit stadium van de evolutie niet beschermd zijn tegen de omlaag trekkende zwaartekracht van het Onbewuste dat alle formaties die het vitale en mentale erin opbouwen, ontbindt, alles wat eruit naar boven komt of dat het wordt opgelegd, verzwelgt en in zijn oorspronkelijke bestanddelen uit elkaar doet vallen. De bevrijding van deze aantrekkingskracht van het Onbewuste en een veilige basis voor een ononderbroken goddelijke of gnostische evolutie zou alleen bereikt kunnen worden door het neerdalen van het Supramentale op aarde, dat haar de hoogste wet, het hoogste licht en de hoogste dynamiek van de geest zou brengen en daarmee het onbewuste van de materiële basis zou doordringen en transformeren. Daarom moet zich in dit stadium van de evolutie van de Natuur een laatste overgang van het Bovenmentale naar het Supramentale en een neerdaling van het Supramentale voltrekken.

De transformatie van de menselijke natuur kan alleen worden bereikt als de substantie van het wezen zodanig is doordrenkt van het spirituele beginsel dat al zijn bewegingen een spontane dynamiek en een harmonisch proces van de geest zijn. Maar zelfs als de hogere vermogens en hun intensiteiten de substantie van het Onbewuste binnendringen, ontmoeten zij die tegenstand biedende, blinde Noodzaak en worden zij onderworpen aan de beperkende en verzwakende wet van de niet-wetende substantie. Het Onbewuste stelt zich tegen hen te weer met de machtige aanspraken van een gevestigde en onverbiddelijke Wet, beantwoordt de eisen van het leven altijd met de wet van de dood, de eisen van het Licht met de behoefte aan contrasterende schaduw en een achtergrond van duisternis, en de soevereiniteit en vrijheid en dynamiek van de geest met zijn eigen

aanpassingskracht door beperking, afbakening uit onvermogen en fundering van energie op de rust van een oorspronkelijke Inertie. Achter zijn ontkenningen schuilt een occulte waarheid die alleen het Supramentale met zijn verzoening van tegenstellingen in de oorspronkelijke Realiteit kan opnemen en zo de pragmatische oplossing van het raadsel ontdekken. Alleen de supramentale Kracht kan deze moeilijkheid van het fundamentele Niet-Weten volledig overwinnen, want met het Supramentale komt er een tegenovergestelde en stralend gebiedende Noodzaak in het spel die aan alles ten grondslag ligt en de oorspronkelijke en uiteindelijk beslissende, zelfbepalende Waarheidskracht van het op zichzelf bestaande Oneindige is. Alleen deze grotere, stralende spirituele Noodzaak en haar soevereine imperatief kunnen de blinde Ananke* van het Onbewuste verdringen of volledig doordringen, haar transformeren tot zichzelf en aldus vervangen.

L.D.II,26

* Ananke: noodzaak-lot; Griekse personificatie van het Noodlot.

Hoofdstuk VIII

HET GNOSTISCHE WEZEN

De moeilijkheid om de Supramentale natuur te begrijpen en te beschrijven ligt in het feit dat zij in wezen bewustzijn en vermogen van het Oneindige is.

Als we in ons denken de grenslijn bereiken waar de evolutie vanuit het mentale naar het Bovenmentale overgaat in de evolutie van het Bovenmentale naar het Supramentale, worden we geconfronteerd met een moeilijkheid die bijna een onmogelijkheid betekent. We zouden immers een nauwkeurig idee, een duidelijke mentale beschrijving willen vinden van het supramentale of gnostische bestaan dat de evolutionaire Natuur moeizaam in de Onwetendheid voortbrengt; maar door deze uiterste lijn van het gesublimeerde mentale te overschrijden, verlaat het bewustzijn de mentale sfeer, stijgt boven de karakteristieke mentale werkzaamheid uit en ontsnapt aan de greep van de mentale gewaarwording en kennis... Onze normale gewaarwording, of voorstelling, of formulering van spirituele en wereldse dingen is mentaal, maar in de gnostische verandering overschrijdt de evolutie een lijn waarbuiten een allerhoogste en radicale ommekeer van het bewustzijn plaatsvindt en de normen en vormen van het mentale kennen niet meer toereikend zijn; het mentale denken kan de Supramentale Natuur moeilijk begrijpen of beschrijven.

De mentale natuur en het mentale denken zijn gebaseerd op een bewustzijn van het eindige; de Supramentale Natuur daarentegen is essentieel een bewustzijn en vermogen van het Oneindige. De Supramentale Natuur ziet alles vanuit het standpunt van de eenheid en beschouwt alles, zelfs de grootste menigvuldigheid en verscheidenheid, zelfs wat voor het mentale de scherpste tegenstellingen zijn, in het licht van die eenheid; de substantie van haar wil, ideeën, gevoelens en gewaarwordingen bestaat uit eenheid, haar hele werking gaat van deze basis uit. De mentale Natuur daarentegen gaat in haar denken, zien, willen, voelen en gewaarworden van verdeeldheid uit

en heeft alleen maar een geconstrueerd begrip van eenheid; zelfs als ze eenheid ervaart, moet zij vanuit die eenheid handelen op een basis van beperking en verschil. Maar het supramentale, het goddelijke leven, is een leven van essentiële, spontane en inherente eenheid. Het mentale kan onmogelijk in bijzonderheden voorspellen hoe de supramentale verandering in het leven zal werken, hoe haar uiterlijke expressie zal zijn, noch kan het voor het Supramentale bepalen welke vormen het moet scheppen voor het individuele of collectieve bestaan.

L.D.II,27

We kunnen echter de overgang van het Bovenmentale naar het Supramentale in grote trekken beschrijven en ons een denkbeeld vormen van het beginstadium van het supramentale bestaan.

Deze overgang is het stadium waarin de supramentale Gnosis⁹ de leiding over de evolutie van het Bovenmentale kan overnemen en de eerste grondslagen kan leggen voor haar eigen karakteristieke manifestatie en onverhulde activiteiten; daarom moet dit stadium gekenmerkt worden door een beslissende, maar lang voorbereide overgang van de evolutie zoals zij zich in de Onwetendheid voltrekt naar een voortdurend progressieve evolutie binnen het kader van de Kennis. Er zal geen plotselinge openbaring en realisatie van het absoluut Supramentale en van het supramentale wezen zoals zij op hun eigen niveau bestaan plaatsvinden, de snelle openbaring van een waarheidsbewust bestaan dat altijd in zichzelf vervuld is en een volledige zelfkennis heeft. Het supramentale zal neerdalen in een wereld van evolutionaire wording, zichzelf daar vormen en in de aardse natuur de gnostische vermogens ontplooiën.

Deze openbaring kan de vorm aannemen van een waarheidsbewust bestaan dat is gebaseerd op een inherente zelfkennis, maar dat tegelijk de mentale natuur, de vitale natuur en het fysieke lichaam in zich opneemt. Want omdat het het Waarheidsbewustzijn van het Oneindige is, heeft het Supramentale in zijn dynamisch principe het oneindig vermogen van een vrije zelf-beschikking. Het kan alle kennis in zichzelf bevatten en toch slechts formuleren wat in ieder stadium van een evolutie nodig is; het formuleert wat in overeen-

stemming is met de Goddelijke Wil die zich manifesteert en met de waarheid van datgene wat gemanifesteerd moet worden. Door dit vermogen is het in staat zijn kennis terug te houden, zijn eigen aard en de wet van zijn werking te verbergen, en het Bovenmentale te manifesteren met onder het Bovenmentale een wereld van onwetendheid waarin het wezen aan zijn oppervlakte niet wil weten en zich zelfs onder de beheersing van een alles doordringend Niet-Weten stelt. Maar in dit nieuwe stadium zal de sluier waarmee het Supramentale zich heeft bekleed, worden weggenomen.

L.D.II,26

Het supramentale of gnostische wezen zal de volmaakte voltooiing van de spirituele mens zijn.

Wij zijn in de eerste plaats in de wereld van de Onwetendheid om te groeien, te kennen en te doen, of nauwkeuriger gezegd, om tot iets op te groeien, iets te bereiken door kennis, iets gedaan te krijgen. We hebben geen voldoening in ons wezen omdat we onvolmaakt zijn en we moeten ons noodgedwongen met veel werk en moeite inspannen om te groeien tot iets wat we nog niet zijn. Onwetend en belast met het bewustzijn van onze onwetendheid, moeten we iets bereiken waardoor we het gevoel krijgen dat we weten. Beperkt door onze onbekwaamheid, moeten we kracht en vermogen najagen. Gekweld door ons bewust zijn van lijden, moeten we proberen iets gedaan te krijgen waardoor we wat genoeg kunnen bemachtigen of de hand kunnen leggen op een of andere voldoening schenkende realiteit van het leven. Ons bestaan instandhouden is inderdaad onze belangrijkste bezigheid en noodzaak, maar dat is slechts een uitgangspunt, want louter en alleen een onvolmaakt bestaan instandhouden dat bezocht wordt door lijden, kan geen bevredigend doel van ons wezen zijn. De instinctieve wil tot bestaan, tot de vreugde van het bestaan, wat alles is wat de Onwetendheid uit de verborgen, aan het bestaan ten grondslag liggende Macht en Ananda kan halen, moet worden aangevuld met de noodzaak tot doen en worden; maar wat we moeten doen en wat we moeten worden is ons niet duidelijk; we verzamelen zoveel kennis als we maar kunnen, zoveel vermogen, kracht, zuiverheid, vrede en vreugde als we maar kunnen en worden wat we kunnen.

Maar onze doeleinden en onze pogingen om die te bereiken en het weinige dat we als winst kunnen overhouden, veranderen in een net waarin we gevangen zijn; het zijn deze dingen die voor ons het doel van ons leven worden. Onze ziel kennen en onszelf zijn, wat de basis van onze ware manier van zijn moet uitmaken, is een geheim dat ons ontgaat in onze geabsorbeerdheid in een uiterlijk leren, een uiterlijk construeren van kennis, uiterlijke prestaties, uiterlijke vreugden en genoegens. De spirituele mens is de mens die zijn ziel heeft ontdekt; hij heeft zijn zelf gevonden en leeft daarin, hij is zich bewust van zijn zelf en heeft er de vreugde van; hij heeft niets uiterlijks nodig voor de volledigheid van zijn bestaan. Het gnostische wezen dat van deze nieuwe basis uitgaat, verheft ons onwetende worden en verandert het in een verlicht groeien in Kennis en een verwerkelijkt vermogen van ons wezen. Het gnostische wezen zal alles wat wij in de Onwetendheid proberen te zijn, in de Kennis vervullen. Alle kennis zal in hem de manifestatie van de zelfkennis van het wezen worden, alle vermogen en handelen een vermogen en handelen van de zelfkracht van het wezen, alle verrukking een universele verrukking van het zelf-bestaan. Gehechtheid en gebondenheid zullen wegvallen omdat er bij iedere stap en in ieder ding de volledige voldoening van het zelf-bestaan zal zijn, het licht van het bewustzijn dat zichzelf vervult en de extase van de verrukking van het bestaan dat zichzelf vindt. Ieder stadium van de evolutie in de Kennis zal een ontplooiing zijn van dit vermogen en deze wil van het wezen en van deze vreugde om te zijn – een vrije wording die wordt gedragen door het besef van de Oneindigheid, de gelukzaligheid van het Brahman²², de stralende sanctie van het Transcendente.

De gnosis is het doeltreffende principe van de Geest, een hoogste dynamiek van de spirituele existentie. Het gnostische individu zou de vervulling van de spirituele mens zijn; zijn hele wijze van zijn, denken, leven en handelen zou beheerst worden door het vermogen van een weidse universele spiritualiteit. Alle drieënheden van de Geest²³ zouden voor zijn zelfbewustwording werkelijk zijn en in zijn innerlijk leven worden verwezenlijkt. Zijn hele bestaan zou versmelten in eenheid met het transcendente en universele Zelf en met de transcendente en universele Geest; zijn hele handelen zou ontspringen aan het hoogste Zelf en gehoorzamen aan de goddelijke leiding van het Zelf en de Geest over de Natuur. Het hele leven zou voor

hem de uitdrukking in de Natuur van het Bewuste Wezen, de Poeroesha⁸ in het innerlijk betekenen. Zijn leven, zijn hele denken, voelen en handelen zou met deze betekenis zijn vervuld en op basis van deze realiteit zijn opgebouwd. Hij zou de aanwezigheid van de Godheid in ieder centrum van zijn bewustzijn voelen, in iedere vibratie van zijn levenskracht, in iedere cel van zijn lichaam. In alle werkingen van zijn Natuurkracht zou hij de werkingen van de hoogste Wereld-Moeder,¹⁰ van de Bovennatuur ervaren; hij zou zijn natuurlijke wezen zien als de wording en de manifestatie van het vermogen van de Wereld-Moeder. In dit bewustzijn zou hij leven en handelen in een volledige transcendente vrijheid, in een volledige spirituele vreugde, in een volledige identiteit met het kosmische Zelf en in een spontane sympathie voor alles in het universum. Alle wezens zouden voor hem zijn eigen zelf zijn, alle bewustzijnswijzen en -vermogens zou hij voelen als de bewustzijnswijzen en -vermogens van zijn eigen universaliteit. Maar in deze alles omvattende universaliteit zou er geen slavernij aan lagere krachten bestaan, geen afwijking van zijn eigen hoogste waarheid, want die waarheid zou alle waarheid van de dingen omvatten en elk op zijn eigen plaats laten in een onderlinge relatie van wisselende harmonie – zij zou geen enkele verwarring, botsing of schending van grenzen toelaten, geen enkele verstoring van de verscheidene harmonieën die de totale harmonie vormen. Zijn eigen leven en het leven van de wereld zou een volmaakt kunstwerk voor hem zijn, de schepping van een kosmisch en spontaan genie, feilloos in zijn uitwerking van een veelzijdige orde. Het gnostische individu zou in de wereld en van de wereld zijn, maar zou haar in zijn bewustzijn tevens overstijgen en in zijn transcendente Zelf boven haar leven; het zou universeel zijn, maar vrij in het universum, een individu, maar niet beperkt door een afscheidende individualiteit. De Ware Persoon is geen geïsoleerde entiteit; zijn individualiteit is universeel, want het universum individualiseert zich in hem en tegelijk verschijnt hij goddelijk in een spirituele sfeer van transcendente oneindigheid, als een hoge bergtop ver boven de wolken uit, want hij is het goddelijk Transcendente in het individu.

L.D.II,27

De wet van het Supramentale is eenheid tot vervulling

gebracht in verscheidenheid; eenheid wil niet zeggen uniformiteit.

Een supramentaal of gnostisch ras zou geen ras zijn dat uit één enkel type bestaat, gevormd volgens één enkel vastgelegd patroon; want de wet van het supramentale is eenheid tot vervulling gebracht in verscheidenheid, en daarom zou er in de manifestatie van het gnostische bewustzijn een oneindige verscheidenheid bestaan, hoewel dat bewustzijn fundamenteel één zou zijn, één in zijn constitutie en in zijn alles openbarende en alles verenigende orde... In het supramentale ras zouden de individuen in de verscheidenheid van zijn gradaties niet volgens één enkel individualiteitstype worden gevormd; ieder zou verschillend zijn van de ander, een unieke formatie van het Wezen, hoewel één met alle anderen in de basis van het Zelf en het besef van eenheid en in het grondbeginsel van zijn wezen.

In de lagere gradaties van het gnostische zijn zou er een beperking van de zelfexpressie bestaan overeenkomstig de verscheidenheid van de natuur van de enkeling; er zou een beperkte perfectie zijn om een bepaald aspect, element of harmonie van gecombineerde elementen van een Goddelijke Totaliteit te formuleren, een beperkte keuze uit de vermogens van de kosmische persoonlijkheid van de Ene, die eindeloos menigvuldig is. Maar in het supramentale wezen zou deze noodzaak tot beperking van de perfectie verdwijnen; de verscheidenheid zou niet worden gewaarborgd door beperking, maar door een verscheidenheid in het vermogen en de schakering van de Bovennatuur; dezelfde totaliteit van het zijn en dezelfde totaliteit van de Natuur zouden zich op een oneindig gevarieerde manier uitdrukken, want ieder wezen zou een nieuwe totaliteit, een nieuwe harmonie van het Ene Wezen zijn en daaraan gelijk. Wat op een gegeven ogenblik als expressie naar voren zou worden gebracht of zou worden ingehouden, zou niet afhankelijk zijn van vermogen of onvermogen, maar van de dynamische eigen keuze van de Geest, van zijn vreugde in zijn zelfexpressie, van de waarheid van de Wil van de Godheid en zijn vreugde over zichzelf in het individu en, op een ondergeschikte manier, van de waarheid van de taak die in de harmonie van de totaliteit door het individu moet worden volbracht. Want het volledige individu is het kosmische individu, daar onze individualiteit

alleen maar volledig kan zijn als we het universum in onszelf hebben opgenomen en erbovenuit gestegen zijn.

L.D.II,27

Het supramentale wezen zal de harmonie van zijn individuele zelf met het kosmische Zelf, van zijn individuele wil en handelen met de kosmische Wil en het kosmische Handelen verwerkelijken.

Het supramentale wezen, dat in zijn kosmische bewustzijn alles als zichzelf zou zien en voelen, zou daar ook naar handelen; het zou handelen in een universeel bewustzijn en in een harmonie van zijn individuele zelf met het totale Zelf, van zijn individuele wil met de totale Wil, van zijn individuele handelen met het totale Handelen. In ons uiterlijke leven en in onze reacties op ons innerlijke leven lijden we immers het meest onder de onvolkomenheid van onze relaties met de wereld, onder onze onwetendheid omtrent anderen, onze disharmonie met het geheel der dingen, ons onvermogen om onze eisen aan de wereld te verevenen met de eisen die de wereld aan ons stelt. Er is een conflict – een conflict waaruit ten slotte geen andere uitweg mogelijk lijkt dan te ontsnappen aan zowel de wereld als aan onszelf – een conflict tussen onze zelfhandhaving en een wereld waaraan we die moeten opleggen, een wereld die te groot voor ons lijkt te zijn en die op weg naar haar doel onverschillig over onze ziel, ons mentale, ons vitale en ons lichaam heen jaagt. De relatie tussen onze weg en ons doel en de weg en het doel van de wereld is ons onduidelijk, en om onze harmonie daarmee te vinden, moeten we ofwel ons aan de wereld opleggen en haar aan ons ondergeschikt maken, ofwel onszelf onderdrukken en aan haar ondergeschikt worden, ofwel een moeilijk evenwicht zien te bereiken tussen die twee noodzakelijkheden van de relatie tussen de individuele persoonlijke bestemming en de kosmische totaliteit en haar verborgen doel. Maar voor het supramentale wezen, dat in een kosmisch bewustzijn leeft, zou deze moeilijkheid niet bestaan omdat hij geen ego heeft; zijn kosmische individualiteit zou de kosmische krachten en hun beweging en betekenis kennen als deel van zichzelf, en het waarheidsbewustzijn in hem zou bij iedere stap de juiste relatie zien en de juiste dynamische uitdrukking van deze relatie vinden.

Want in feite zijn zowel het individu als het universum gelijktijdige en onderling verbonden uitdrukkingen van hetzelfde Transcendente Wezen...

Het supramentale wezen dat in zijn zelf één is met allen, zal de verrukking van de zelf-manifestatie van de Geest in zichzelf zoeken, maar eveneens de verrukking van de Godheid in allen; het zal de kosmische vreugde bezitten en een macht zijn die anderen de gelukzaligheid van de Geest en de vreugde van het zijn brengt, want hun vreugde zal deel uitmaken van zijn eigen existentiële vreugde. Zich bezig houden met het welzijn van alle wezens, de vreugde en smart van anderen tot de zijne maken, gold als een kenmerk van de bevrijde en volledig spirituele mens. Het supramentale wezen zou dit altruïstisch uitschakelen van zichzelf niet nodig hebben, daar het zich bezighouden met het welzijn van alle wezens nauw verbonden is met zijn zelfvervulling, de vervulling van de Ene in allen, en er zal geen tegenstelling of conflict bestaan tussen het welzijn van hemzelf en het welzijn van anderen; om een universeel medeleven te voelen, zal hij zich niet aan de vreugde en het verdriet van schepselen in de Onwetendheid behoeven te onderwerpen; zijn kosmisch medeleven zal deel uitmaken van de ingeboren waarheid van zijn wezen en niet afhankelijk zijn van een persoonlijke deelname aan de lagere vreugden en het lijden – het gaat uit boven wat het omvat en in deze transcendentie zal zijn macht liggen. Het gevoel van universaliteit van het gnostische wezen en de universaliteit van zijn handelen zullen altijd een spontane toestand en een natuurlijke bewustzijnsbeweging zijn, een werktuiglijke expressie van de Waarheid, een daad van de vreugde der zelf-existentie van de Geest. Hier zou geen plaats kunnen zijn voor een beperkt zelf, of voor begeerte, of voor bevrediging of frustratie van het beperkte zelf, of voor de bevrediging of frustratie van begeerten, geen plaats voor het betrekkelijke, van omstandigheden afhankelijke geluk en verdriet waardoor onze beperkte natuur wordt bezocht en gekweld, want dat alles behoort tot het ego en de Onwetendheid, niet tot de vrijheid en waarheid van de Geest... Het gnostische bestaan en de gnostische verrukking van het bestaan zijn universeel en totaal, en deze totaliteit en universaliteit zouden in elke afzonderlijke bewustzijnsbeweging aanwezig zijn; in elk zal er niet alleen een gedeeltelijke ervaring van het zelf of een fractie van de vreugde van het zelf zijn, maar het gevoel van de totale

beweging van een integraal wezen en zijn algehele en integrale gelukzaligheid, van Ananda.²

L.D.II,27

Het transcendente aspect van het spirituele leven is onontbeerlijk voor de vrijheid van de Geest, maar zal in harmonie zijn met het gemanifesteerde bestaan en het een onwankelbare basis geven. Voor het gnostische wezen betekent handelen in de wereld geen afdwaling van de eenheid.

Het gnostische leven zal een innerlijk leven zijn waarin de tegenstrijdigheden tussen het innerlijke en uiterlijke, tussen het zelf en de wereld, genezen zullen zijn en te boven gekomen. Het gnostische wezen zal een diep innerlijk leven hebben waarin het alleen is met God, één met de Eeuwige, ondergedoken in de diepten van het Oneindige, in verbinding met zijn hoogten en de stralende afgronden van zijn geheimenissen; niets zal deze diepten kunnen verstoren of binnendringen, of hem van de toppen af doen dalen, het wereldgebeuren niet, noch zijn eigen handelen, noch alles wat hem omringt. Dit is het transcendente aspect van het spirituele leven en het is noodzakelijk voor de vrijheid van de geest, want anders zou de identiteit in de Natuur met de wereld een bindende beperking zijn en geen vrije identiteit. Maar tegelijkertijd zal het hart deze innerlijke verbinding en eenheid uitdrukken door de liefde van God en de verrukking van God en deze verrukking en liefde zullen zo ruim worden dat zij het hele bestaan omvatten. In de gnostische ervaring van het universum zal de vrede van God in het innerlijk zich uitbreiden tot een universele, kalme gelijkmoedigheid die niet louter passief maar dynamisch is – de kalmte van een vrijheid in eenheid die alles binnen haar bereik domineert, alles dat haar binnenkomt tot rust brengt en haar wet van vrede oplegt aan alle relaties van het supramentale wezen met de wereld waarin het leeft. Die innerlijke eenheid, die innerlijke verbinding zal hem helpen in zijn hele handelen en zijn relaties met anderen doordringen, die voor hem geen anderen zullen zijn, maar zelve van hemzelf in het ene Bestaan, zijn eigen universele existentie. Dit evenwicht en deze vrijheid in de geest zullen hem in staat stellen alle leven in zichzelf op te nemen, terwijl

hij toch het spirituele zelf blijft, en zelfs de wereld van de Onwetendheid te omvatten zonder zelf deel uit te maken van de Onwetendheid.

Het gnostische wezen heeft de wil tot handelen, maar ook de kennis om te weten wat het moet willen en het vermogen om deze kennis te verwezenlijken; het zal niet door onwetendheid gedreven worden iets te doen wat niet gedaan moet worden. Bovendien zal het niet handelen ter wille van de vruchten of het resultaat; zijn vreugde ligt in het zijn en het doen, in het zuivere zijn van de geest, in de zuivere werkzaamheid van de geest, in de zuivere gelukzaligheid van de geest... Als zij zich in het handelen verwezenlijkt, zal de kennis van het gnostische wezen geen begripsmatige kennis zijn, maar de Reële-Idee²⁴ van het Supramentale, de instrumentatie van een essentieel Bewustzijnslicht; zij zal het eigen licht van de totale realiteit van het Zijn en het Worden zijn, dat zich onophoudelijk uitstort en iedere afzonderlijke daad en handeling vervult met de zuivere en totale verrukking van haar zelfbestaan... Voor een oneindig bewustzijn met zijn kennis door identiteit, is er in iedere differentiatie de vreugde en ervaring van het identieke; in alles wat eindig is, wordt het Oneindige gevoeld.

L.D.II,27

Het gnostische bewustzijn zal voortgaan op de weg naar een integrale kennis. En die zal geen openbaring zijn, of een licht dat wordt geboren uit duisternis, maar een licht dat voortkomt uit licht.

Het mentale zoekt licht en kennis – kennis van de ene waarheid die aan alles ten grondslag ligt, de essentiële waarheid van het zelf en de dingen, maar ook van alle waarheid van de verscheidenheid in die eenheid, van al haar details, omstandigheden en veelvuldige werkwijzen en vormen, van de wetten van haar bewegingen en gebeurtenissen, van de verscheidenheid van haar manifestaties en creaties. Voor het denkend mentale bestaat de vreugde van het bestaan uit de met kennis gepaard gaande ontdekking en het doorgronden van het mysterie van de schepping. Die vreugde zal de gnostische verandering ruimschoots vervullen, zij zal haar echter een nieuw karakter geven. Zij zal niet werken door ontdekking van het onbekende, maar

door een aan het licht brengen van het gekende; alles zal de ontdekking zijn 'van het zelf door het zelf in het zelf'.

De vervanging van het intellectuele zoeken door supramentale identiteit en gnostische intuïtie van wat die identiteit inhoudt, een alomtegenwoordigheid van de geest die met zijn hele licht het kennisproces en het hele gebruik ervan doordringt zodat er een integratie ontstaat tussen de kenner, de kennis en wat gekend wordt, tussen het werkende bewustzijn, de instrumentatie van het bewustzijn en wat wordt gedaan, terwijl het unieke Zelf de hele geïntegreerde beweging overziet, zichzelf daarin direct vervult en er een smetteloos element van zijn zelfverwerkelijking van maakt, zal de aard van iedere gnostische beweging van de kennis en de werking van de kennis zijn. Het Mentale dat beschouwt en beredeneert, heeft grote moeite om afstand te nemen en objectief en zuiver te zien wat het moet kennen: het probeert dat te kennen als een niet tot het zelf behorende onafhankelijke en andere realiteit die niet wordt beïnvloed door het proces van het persoonlijke denken of door enige aanwezigheid van het zelf. Het gnostische bewustzijn daarentegen zal zijn onderwerp direct grondig en precies kennen door een omvattende en indringende vereenzelviging. Het zal wat het moet kennen te boven gaan, maar het in zichzelf opnemen; het zal het onderwerp kennen als deel van zichzelf, zoals het elke beweging of elk deel van zichzelf kent, zonder door de vereenzelviging te worden beperkt, of zonder dat het denken erin verstrikt raakt of in zijn kennis wordt gebonden of begrensd. Het gnostische wezen zal de grondigheid, precisie en volledigheid van een directe innerlijke kennis bezitten, het zal niet meer dwalen zoals wij dat voortdurend doen, misleid door het persoonlijk mentale – omdat zijn bewustzijn dat van een universele en niet van een beperkte en ego-gebonden persoon zal zijn. Hij zal op zijn weg naar de totale kennis voortgaan, niet door de ene waarheid tegenover de andere te stellen om te zien welke van kracht kan blijven en kan blijven voortbestaan, maar door waarheid aan te vullen met waarheid in het licht van de ene Waarheid waarvan alle andere waarheden aspecten zijn; er zal een ontluiting plaatsvinden, niet als van licht dat uit duisternis voortkomt, maar van een licht dat uit zichzelf voortkomt; immers, als een evoluerend Supramentaal Bewustzijn een deel van de inhoud van zijn zelf-gewaarwording in zichzelf achterhoudt, dan doet het dat niet als een stap of een daad

van Onwetendheid, maar als de beweging van een weloverwogen tot uitdrukking brengen van zijn tijdeloze kennis in een Tijd-gebonden manifestatieproces.

L.D.II,27

De vreugde van een intieme zelfopenbaring van de Ene in zijn verscheidenheid, de veelvuldige vereniging en gelukkige wisselwerking binnen de Ene, zullen het gnostische leven zijn volledige, vervolmaakte zin geven.

Zoals het mentale naar inzicht zoekt, naar de ontdekking van kennis en naar meesterschap door kennis, zoekt het vitale de ontwikkeling van zijn eigen kracht en meesterschap door kracht; het zoekt groei, macht, verovering, bezit, bevrediging, schepping, vreugde, liefde en schoonheid; zijn vreugde in het leven ligt in een voortdurend uitdrukken en ontwikkelen van zichzelf en in een verscheiden en veelvuldige werking, in schepping en blijdschap, in een volle en sterke intensiteit van zichzelf en zijn macht. De gnostische evolutie zal dit tot zijn hoogste en meest volledige uitdrukking opvoeren, maar niet ter wille van de macht, de bevrediging of het genoegen van het mentale of vitale ego, noch ter wille van zijn kleinzielige egocentriciteit en begerige ambitieuze greep op mensen en dingen, noch ter wille van zijn grotere zelfhandhaving en eigen verheerlijking, want op die manier kan de spirituele volheid en volmaaktheid niet worden bereikt. Het gnostische leven zal bestaan en handelen voor het Goddelijke in zichzelf en in de wereld, voor het Goddelijke in alles; een toenemend in bezit genomen worden van het individuele wezen en de wereld door de goddelijke Tegenwoordigheid, door het goddelijk Licht, de goddelijke Macht, Liefde, Verrukking en Schoonheid, zal voor het gnostische wezen de zin van het leven zijn. De bevrediging van het individu zal in de steeds volmaakter bevrediging van deze progressieve manifestatie liggen; zijn macht zal de instrumentatie van de Macht van de Bovennatuur zijn om dat grotere leven en die grotere natuur in de wereld te brengen en te verspreiden; alle verovering en avontuur die dit meebrengt, zullen alleen dit doel dienen en niet de heerschappij van enig individueel of collectief ego. Liefde zal voor het gnostische wezen het contact, de ontmoeting, de

vereniging van het zelf met het zelf, van de geest met de geest betekenen, een eenwording van het wezen, een macht en vreugde en intimiteit en nauwe verbondenheid van ziel met ziel, van de Ene met de Ene, een vreugde door identiteit en het uitwerken van de verscheidenheid in de identiteit. Die vreugde van de intieme, zichzelf openbarende verscheidenheid van de Ene, de veelvuldige vereniging van de Ene en een gelukkige wisselwerking binnen de identiteit, zullen voor hem de volledige, geopenbaarde zin van het leven zijn. Esthetische of dynamische schepping, mentale, vitale of fysieke schepping zullen voor het gnostische wezen dezelfde betekenis hebben. Het zal de schepping zijn van zinvolle vormen van de eeuwige Kracht, het eeuwige Licht, de eeuwige Schoonheid en Werkelijkheid, – de schoonheid en waarheid van haar vormen en lichamen, de schoonheid en waarheid van haar vermogens en eigenschappen, de schoonheid en waarheid van haar geest en haar vormenloze schoonheid van het zelf en het wezenlijke.

Als gevolg van de totale verandering en ommekeer van het bewustzijn, die een nieuwe relatie tussen de geest en het mentale, het vitale en de materie vestigt en een nieuwe betekenis en volmaaktheid in de relatie brengt, zal er ook een ommekeer komen van de relaties tussen de geest en het lichaam dat hij bewoont; zij zullen volmaakter worden en een nieuwe betekenis krijgen.

L.D.II,27

De Materie zal zich openbaren als een instrument van de manifestatie van de Geest; dan zal een nieuwe bevrijde en soevereine aanvaarding van de materiële Natuur mogelijk zijn.

Die nieuwe relatie tussen de geest en het lichaam maakt een vrije aanvaarding van de hele materiële Natuur mogelijk in plaats van haar te verwerpen; zich eruit terugtrekken, iedere vereenzelviging of aanvaarding weigeren, wat in het begin een normale noodzakelijkheid is voor de bevrijding van het spirituele bewustzijn, is niet langer meer gebiedend. Zich niet meer met het lichaam vereenzelvigen en zich afscheiden van het lichaamsbewustzijn is een erkende en noodzakelijke stap tot spirituele bevrijding, of tot spirituele volmaaktheid en beheersing over de Natuur. Maar is deze verlossing

eenmaal teweeggebracht, dan kan de neerdaling van het spirituele licht en de spirituele kracht ook het lichaam binnendringen en het integreren en kan er een nieuwe, bevrijde en soevereine aanvaarding van de materiële Natuur ontstaan. Dit is echter alleen maar mogelijk als de verbinding tussen de Geest en de Materie veranderd is en er een beheersing, een ommekeer tot stand is gebracht van het huidige evenwicht in hun wisselwerking dat de fysieke Natuur nu toestaat om de Geest te versluieren en haar eigen heerschappij te vestigen. In het licht van een ruimere kennis kan ook de Materie worden gezien als het Brahman²², als een energie van het Zelf die door het Brahman wordt uitgezonden, als vorm en substantie van het Brahman; zich bewust van het verborgen bewustzijn in de materiële substantie en sterk door deze ruimere wetenschap, kunnen het gnostische licht en vermogen zich met de Materie zoals zij dan wordt gezien, verenigen en haar aanvaarden als instrument van een spirituele manifestatie. Dan wordt het zelfs mogelijk een zekere eerbied voor haar te hebben en haar als gewijd te beschouwen...

Het gnostische wezen dat de Materie gebruikt, maar zonder materiële of vitale gehechtheid of begeerte, zal voelen dat het de Geest in deze vorm van zichzelf gebruikt voor de doeleinden van de Geest en met diens instemming. Het zal een zeker respect voor fysieke dingen hebben, het zal het occulte bewustzijn in hen gewaar worden en hun stille wil nuttig en dienstbaar te zijn, het zal het Goddelijke, het Brahman vereren in wat het gebruikt; het zal zorgen voor een perfect en feilloos gebruik van zijn goddelijk materiaal, voor een zuiver ritme, voor een geordende harmonie en schoonheid in het leven van de Materie en in het gebruik van de Materie.

L.D.II,27

Het lichaam zal een trouw en bekwaam instrument worden, volmaakt reagerend op de Geest.

Het lichaam wordt door het onderbewuste of het onbewuste de wet voorgeschreven, maar in het gnostische wezen zal het onderbewuste bewust geworden zijn en onderworpen aan de supramentale heerschappij, doordrongen van zijn licht en werking; de basis die uit Onwetendheid bestaat, met al zijn duisternis en dubbelzinnigheid, zijn obstructie of trage reacties, zal door het verschijnen van het

supramentale getransformeerd worden in een lager of ondersteunend bovenbewustzijn. Zelfs in het gerealiseerde hogere mentale wezen en in het intuïtieve en bovenmentale wezen zal het lichaam reeds voldoende bewust geworden zijn om te reageren op de invloed van de Idee²⁴ en de Wil en Kracht, zodat de inwerking van het mentale op de fysieke delen, die nu nog rudimentair, chaotisch en voor het merendeel willekeurig is, dan een aanzienlijke kracht zal hebben ontwikkeld; maar in het supramentale wezen zal het bewustzijn dat de Reële-Idee²⁴ bevat, alles regeren. Deze Reële-Idee is een waarneming van de Waarheid die het vermogen tot haar eigen realisatie in zich draagt, want zij is de idee en de direct werkzame wil van de Geest en doet een beweging in de substantie van het wezen ontstaan die zich onvermijdelijk in zijn bewustzijnstoestand en zijn handelen moet uitwerken. Dat dynamische, onweerstaanbare spirituele realisme van het Waarheidsbewustzijn in zijn hoogste graad zal hier in het geëvolueerde gnostische wezen bewust en bewust competent geworden zijn; die dynamiek zal niet, zoals nu, versluierd werken in een ogenschijnlijke onbewustheid en zichzelf beperken door mechanische wetten, maar zij zal werken als de soevereine Realiteit in haar zichzelf voltrekkende werking. Dit zal het bestaan regeren met een absolute kennis en vermogen die ook het functioneren en de werking van het lichaam zullen omvatten. Het lichaam zal door het vermogen van het spirituele bewustzijn een zuiver en bekwaam instrument worden dat volmaakt op de Geest reageert.

L.D.II,27

Gezondheid, kracht, duur, lichamelijk geluk en welzijn en bevrijding van het lijden behoren tot de fysieke volmaaktheid die door de gnostische evolutie gerealiseerd zal worden.

Als resultaat van die nieuwe relatie tussen de Geest en het lichaam zal de gnostische evolutie de vergeestelijking, vervolmaking en vervulling van het fysieke wezen teweegbrengen; zij zal voor het lichaam hetzelfde doen als wat zij voor het mentale en vitale heeft gedaan. Afgezien van zijn duisternis, zwakheden en beperkingen – die door deze verandering overwonnen zullen worden – is het lichaamsbewustzijn een geduldige dienaar, die door zijn ruime voor-

raad mogelijkheden een machtig instrument van het individuele leven kan zijn en die voor zichzelf weinig eisen stelt; waar het naar hunkert is duur, gezondheid, kracht, fysieke volmaaktheid, lichamelijk geluk, bevrijding van lijden, welzijn. Deze eisen zijn op zichzelf niet onaanvaardbaar, verachtelijk of ongeoorloofd, want zij vertalen in termen van de Materie de volmaaktheid van vorm en substantie en het vermogen en geluk die het natuurlijke uitvloeisel, de expressieve manifestatie van de Geest moeten zijn. Als de gnostische Kracht in het lichaam kan werken, kunnen al deze dingen worden gevestigd; hun tegendeel ontstaat door een druk van externe krachten op het fysiek-mentale, op het materiële leven, op het zenuwstelsel en op het organisme van het lichaam, alsmede door de druk van een onwetendheid die niet begrijpt hoe ze deze krachten tegemoet kan komen of die hen niet op de juiste manier of met voldoende macht kan hanteren, en door een duisternis die de substantie van het fysieke bewustzijn doordrenkt, zijn reacties vervormt en op een verkeerde manier op deze krachten reageert.

De oorzaak van pijn en lijden ligt in de onvolkomenheid en zwakheid van de Bewustzijnskracht zoals zij zich in het mentale, het vitale en het fysieke wezen manifesteert, haar onvermogen om naar verkiezing te ontvangen of te verwerpen, of, indien zij ontvangt, de contacten waar de universele Energie haar aan blootstelt, te assimileren of in harmonie te brengen. In het rijk van de Materie begint de Natuur met een volstrekte ongevoeligheid en het is een opmerkelijk feit dat bij het begin van het leven, in het dier, in de primitieve of de minder ontwikkelde mens, hetzij een betrekkelijke ongevoeligheid of een gebrekkige gevoeligheid wordt vastgesteld, hetzij – wat vaker voorkomt – een groter uithoudingsvermogen en een grotere gehardheid tegen lijden; naarmate het menselijk wezen zich in de evolutie ontwikkelt, neemt zijn gevoeligheid toe en lijdt het intenser in het mentale, het vitale en het lichaam. Dat komt doordat de ontwikkeling van het bewustzijn niet voldoende ondersteund wordt door een ontwikkeling in kracht; het lichaam wordt verfijnder en ontvankelijker, maar in zijn uiterlijke energie minder degelijk efficiënt; de mens moet een beroep doen op zijn wil, op zijn mentale vermogen om zijn zenuwstelsel te dynamiseren, te corrigeren en te beheersen en het te dwingen tot de inspannende taken die hij van zijn instrumenten vraagt en het te stalen tegen lijden en rampen. In de

loop van de spirituele opklimming neemt die macht van het bewustzijn en de wilskracht waarmee het de instrumenten hanteert, enorm toe evenals de beheersing van de geest en het innerlijk mentale over de uiterlijke mentaliteit, het zenuwstelsel en het lichaam. Er ontstaat een rustige, ruime gelijkmoedigheid onder alle schokken en contacten en dat wordt het normale evenwicht; dit kan van het mentale overgaan op de vitale delen en daar eveneens een enorme en duurzame kracht en vrede vestigen; zelfs in het lichaam kan deze toestand ontstaan, waardoor het innerlijk de schokken van verdriet en pijn en allerlei lijden het hoofd kan bieden. Er kan zelfs het vermogen tot een willekeurige fysieke ongevoeligheid verworven worden of het vermogen om zich mentaal van alle schokken en kwetsuren af te scheiden, waaruit blijkt dat de normale reacties van het lichamelijke zelf en zijn krachteloze onderwerping aan de normale reactiegewoonten van de materiële Natuur niet bindend of onveranderlijk zijn. Van nog veel grotere betekenis is het vermogen dat op het spiritueel-mentale of op het Bovenmentale niveau verschijnt, namelijk om de vibraties van pijn te veranderen in vibraties van Ananda²; zelfs als dit alleen maar tot een zeker punt zou gaan, wijst het op de mogelijkheid van een algehele ommekeer van de normale regels volgens welke het bewustzijn reageert; hier kan ook nog het vermogen tot zelfbescherming bij komen, dat de schokken die moeilijker om te zetten of te verdragen zijn afwendt. De gnostische evolutie moet in een bepaald stadium deze ommekeer en dit vermogen tot zelfbescherming vervolmaken en aldus de behoeften van het lichaam aan immuniteit, kalmte, serene rust en bevrijding van lijden bevredigen en een vermogen erin opbouwen om de volledige gelukzaligheid van het bestaan te verdragen. Dan kan een spirituele Ananda het lichaam binnenvloeden en de cellen en weefsels doorstromen; een verlichte materialisering van deze hogere Ananda zou op zichzelf een totale transformatie teweeg kunnen brengen van de ontoereikende of nadelige gevoeligheden van de fysieke Natuur.

L.D.II,27

De onmetelijke kalmte en diepe verrukking van het gnostische bestaan verheffen zich tezamen in een toenemende intensiteit en culminereren in een eeuwige extase. In het verschijnsel universum wordt de

eeuwige gelukzaligheid, Ananda, geopenbaard.

Een aspiratie, een verlangen naar de hoogste en totale verrukking van het bestaan, is verborgen aanwezig in de hele structuur van ons wezen, maar het is gemaskeerd door de scheiding tussen de delen van onze natuur met hun tegenstrijdige impulsen, en verduisterd door hun onvermogen zich iets meer dan oppervlakkig genoeg voor te stellen of te bemachtigen. In het lichamenlijk bewustzijn scheidt dit verlangen de behoefte aan lichamenlijk welzijn, in onze vitale delen een hunkering naar vitaal geluk, een intens vibrerend reageren op velerlei vreugden en vervoering en op allerlei verrassende bevrediging; in het mentale scheidt het een bereidwillige ontvankelijkheid voor alle soorten van mentale vreugden; op een hoger niveau verschijnt het als de roep van het spiritueel-mentale om vrede en goddelijke extase. Deze tendens is gebaseerd op de waarheid van het wezen, want Ananda² is de ware essentie van het Brahman, het is de hoogste natuur van de alomtegenwoordige Realiteit. Het Supramentale verschijnt zelf uit de Ananda in de neerdalende trappen van de manifestatie en gaat via de evolutionaire opklimming weer op in de Ananda. Het gaat niet op in de Ananda in de zin dat het zou worden uitgedoofd of tenietgedaan; het is inherent aan de Ananda, niet te onderscheiden van het bewuste Zelf en de zichzelf realiserende kracht van de Gelukzaligheid van het Zijn. Zowel in de evolutionaire neerdaling als in de evolutionaire weg terug omhoog wordt het Supramentale ondersteund door de oorspronkelijke verrukking van het Bestaan en is dit de in-stand-houdende essentie van zijn hele werking; want we zouden kunnen zeggen dat Bewustzijn de kracht in de Geest is waardoor het Supramentale wordt geschapen, terwijl Ananda de spirituele schoot is waardoor het manifest wordt en de voedende bron waarheen het de ziel terugbrengt bij haar terugkeer naar de staat van de Geest. Een supramentale manifestatie zou als volgende sequens van haar opklimming en als natuurlijke bekroning een manifestatie van de Gelukzaligheid van het Brahman hebben; de evolutie van het gnostische wezen zou worden gevolgd door een evolutie van het wezen der Gelukzaligheid; een belichaming van het gnostische bestaan zou een belichaming van het gelukzalige bestaan tot gevolg hebben.

Bij de bevrijding van de ziel uit de Onwetendheid is vrede, kalmte,

stilte en rust van het Eeuwige en Oneindige haar eerste grondslag; daarna wordt die vrede van de bevrijding door een volkomen vermogen en een grotere formatie van de spirituele opklimming geïntegreerd in de gelukzaligheid van een volmaakte ervaring en realisatie van de eeuwige zaligheid, in de gelukzaligheid van het Eeuwige en Oneindige...

Vrede en extase verschillen niet langer meer en worden één. Het Supramentale, dat zowel alle verscheidenheid als alle tegenstellingen verzoent en versmelt, brengt deze eenheid tot uitdrukking; een weidse kalmte en een diepe verrukking van het al-bestaan behoren tot de eerste schreden van zijn zelfrealisatie, maar dan verheffen deze kalmte en verrukking zich tezamen als één bewustzijnstoestand in een toenemende intensiteit en culminereren in een eeuwige extase, in de gelukzaligheid die de Oneindigheid is. In het gnostische bewustzijn zou deze fundamentele, bewuste gelukzaligheid altijd in ieder stadium in zekere mate in de hele diepte van het wezen aanwezig zijn; maar ook alle bewegingen van de Natuur zouden ervan doordrongen worden, en alle acties en reacties van het vitale en het lichaam; niets zou aan de wet van de Ananda ontsnappen. Zelfs vóór de gnostische verandering kan er een begin van deze fundamentele extase van het wezen ontstaan, die zich vertaalt in de ervaring van een veelzijdige schoonheid en verrukking. In het mentale vertaalt zich dat in een kalme, intense verrukking van de spirituele perceptie, visie en kennis, in het hart als de weidse, of diepe, of hartstochtelijke verrukking van de universele eenheid, liefde en sympathie en in de vreugde van de wezens en de dingen. In de wil en de vitale wezensdelen wordt zij gevoeld als de energie van de verrukking van een goddelijke levenskracht in actie, of als een gelukzaligheid van de zintuigen die de Ene overal gewaarworden en ontmoeten en zich bewust worden van een universele schoonheid en geheime harmonie van de schepping, waarvan ons mentale slechts een glimp of een zeldzaam supranormaal begrip kan opvangen. In het lichaam onthult de gelukzaligheid zich als een extase die erin wordt uitgestort van de hoogten van de geest en als de vrede en gelukzaligheid van een zuiver en vergeestelijkt fysiek bestaan. Er begint zich een universele schoonheid en glorie van het zijn te manifesteren; alle objecten openbaren verborgen lijnen, vibraties, vermogens en harmonische betekenissen die voor het normale mentale en de fysieke zintuigen

verborgen blijven. In het fenomenale universum wordt de eeuwige Ananda geopenbaard.

L.D.II,27

Er blijven nog twee vragen te onderzoeken die belangrijk zijn voor de menselijke opvatting van het leven.

1. Wat is de plaats van de persoonlijkheid in het gnostische wezen?

Gewoonlijk is het afscheidende ego naar de algemene opvatting ons zelf, en als het ego moet verdwijnen in een transcendent of universeel Bewustzijn, moeten het persoonlijk leven en handelen ophouden; want als het individu verdwijnt, kan er slechts een onpersoonlijk bewustzijn, een kosmisch zelf overblijven; maar als het individu volledig wordt uitgedoofd kan er geen sprake meer zijn van persoonlijkheid, of verantwoordelijkheid, of ethische volmaaktheid. Volgens een andere gedachtengang blijft de spirituele persoon bestaan, maar bevrijd, gelouterd, met een volmaakte natuur en in een soort hemelse existentie. Maar wij zijn hier nog op de aarde en toch wordt er aangenomen dat de ego-persoonlijkheid wordt uitgeblust en vervangen door een universeel geworden spirituele persoonlijkheid, die een centrum en vermogen van het transcendente Wezen is. Hieruit zou kunnen worden afgeleid dat deze gnostische of supra-mentale persoon een zelf is zonder persoonlijkheid, een onpersoonlijke Poeroesha.⁸ Er zouden wel veel gnostische personen kunnen zijn, maar geen persoonlijkheid; allen zouden in wezen en natuur eender zijn.

L.D.II,27

In het gnostische bewustzijn zijn persoonlijkheid en onpersoonlijkheid geen tegenstrijdige beginselen; zij zijn onafscheidelijke aspecten van één en dezelfde werkelijkheid.

Die werkelijkheid is niet het ego, maar het wezen dat in de stof van zijn natuur onpersoonlijk en universeel is, maar daaruit een persoon-

lijkheid vormt als uitdrukking van zijn vorm van het zelf in de vele veranderende vormen van de Natuur... De Godheid, de Eeuwige, drukt zichzelf uit als zijn, bewustzijn, gelukzaligheid, wijsheid, kennis, liefde en schoonheid en we kunnen aan Hem denken als aan deze onpersoonlijke en universele vermogens van Hemzelf en die beschouwen als de aard van de Godheid, de Eeuwige. We kunnen zeggen dat God Liefde is, dat God Wijsheid is, dat God Waarheid of Rechtvaardigheid is; maar Hij is zelf geen onpersoonlijke toestand of een samenvatting van bewustzijnstoestanden of eigenschappen: Hij is het Wezen, tegelijk absoluut, universeel en individueel. Als we het probleem vanuit dit standpunt bekijken, is er heel duidelijk geen tegenstelling, geen onverenigbaarheid, dan is het niet onmogelijk dat het Onpersoonlijke en de Persoon tezamen bestaan of één zijn; zij zijn elkaar, leven in elkaar, versmelten in elkaar en kunnen toch op een bepaalde manier verschillende uitersten, verschillende kanten, de voor-en-keerzijde van dezelfde Werkelijkheid lijken. Het gnostische wezen heeft de natuur van de Godheid en herhaalt daarom in zichzelf dit natuurlijke mysterie van het bestaan.

L.D.II,27

Wat zal de aard van de gnostische persoon zijn?

Men kan de gewone beperkte persoonlijkheid begrijpen door een beschrijving van de kenmerken die hun stempel drukken op haar leven, denken en handelen, door de duidelijke contouren van haar uiterlijke structuur en de manier waarop zij zich uitdrukt... Maar zo'n beschrijving zou jammerlijk te kort schieten om de Persoon uit te drukken wanneer zijn innerlijke Macht van het Zelf zich ruimer manifesteert en zijn verborgen innerlijke kracht ontplooit aan de oppervlakte van de structuur en het leven. Dan voelen wij ons in de aanwezigheid van een bewustzijnslicht, een macht, een zee van energie en kunnen we wel de vrije golfbewegingen van zijn werking en eigenschappen onderscheiden en beschrijven, de Persoon echter niet bepalen; en toch hebben we een indruk van een persoonlijkheid, van de tegenwoordigheid van een machtig wezen, een sterk, verheven, of schoon en herkenbaar Iemand, een Persoon, niet een beperkt schepsel van de Natuur, maar een Zelf of Ziel, een Poeroesha⁸. Het gnostische individu zou zo'n onverhulde innerlijke

Persoon zijn die de diepten – die zich niet langer meer zouden verbergen – met de oppervlakte verbindt in een verenigd zelfbewust-zijn; het zou geen oppervlakte-persoonlijkheid zijn die slechts ten dele een groter, verborgen wezen uitdrukt, het zou niet de golf zijn, maar de oceaan; het zou de Poeroesha⁸ zijn, de innerlijk bewuste, zelfgeopenbaarde Existentie, en geen expressief masker of *persona* meer nodig hebben.

Dat zou dus de aard van de gnostische Persoon zijn: een oneindig en universeel wezen dat zijn eeuwige Zelf openbaart of aan onze mentale onwetendheid suggereert door de karakteristieke vorm en het expressieve vermogen van een individuele en tijdelijke zelf-manifestatie. Maar de manifestatie van een individuele natuur – hetzij sterk en duidelijk omlijnd, hetzij veelvoudig en wisselend, maar toch harmonisch, zou slechts een indicatie van het wezen zijn, niet het hele wezen; dit zou men daarachter voelen, herkenbaar, maar ondefinieerbaar en oneindig. Het bewustzijn van de gnostische Persoon zou ook een oneindig bewustzijn zijn dat zijn zelfexpressie projecteert in vormen, maar zich altijd van zijn onbegrensde oneindigheid en universaliteit bewust blijft en de macht en het gevoel van zijn oneindigheid en universaliteit zelfs in de eindigheid van zijn expressie overbrengt, waardoor de gnostische Persoon bovendien niet gebonden zou zijn in de volgende bewustzijnsbeweging van zijn verdere zelfopenbaring. Deze bewegingen zouden echter geen ongeordende, onherkenbare stroom zijn, maar een proces van zelfopenbaring dat de inherente waarheid van zijn bestaansvermogens zichtbaar maakt, in overeenstemming met de wet van de Harmonie die alle manifestatie van het Oneindige eigen is.

L.D.II,27

2. Als er een gnostische persoonlijkheid bestaat en als die op een bepaalde manier verantwoordelijk is voor haar handelingen, wat is dan de plaats van het ethische element in de gnostische natuur, wat is zijn volmaaktheid en vervulling?

We hebben het nu nog steeds nodig dat ons wetten en normen worden opgelegd, omdat er in ons natuurlijke wezen een tegengestelde kracht tot afscheiding is, een mogelijkheid tot tegenstand, een

kracht tot disharmonie, kwade wil en tweedracht. Alle ethiek is een constructie van het goede in een Natuur die getroffen is door het kwaad, door de machten der duisternis die uit de Onwetendheid werden geboren, zoals de oude legende uit de Vedanta²⁵ het al weergeeft. Maar waar alles zelfbepaald is door de waarheid van het bewustzijn en de waarheid van het zijn, kunnen er geen normen bestaan of een strijd om zich daaraan te houden, geen deugd of verdienste, geen zonden of gebreken van de natuur. De Macht van de liefde, van de waarheid en het goede zullen er wel zijn, echter niet meer als een mentaal geconstrueerde wet, maar als de essentiële substantie en constitutie van de natuur, en zij zullen door de integratie van het wezen noodzakelijkerwijze ook het eigenlijke materiaal en de essentiële aard van het handelen vormen. Zich ontwikkelen tot deze natuur van ons ware wezen, een natuur van spirituele waarheid en eenheid, is de bevrijding die wordt bereikt door de evolutie van het spirituele wezen; de gnostische evolutie schenkt ons de volledige dynamiek van deze terugkeer naar ons Zelf. Heeft zich dit eenmaal voltrokken, dan verdwijnt de behoefte aan normen van het goede, dharma¹⁰, dan heerst de wet en de eigen orde van de vrijheid van de Geest, daar kunnen geen opgelegde of geconstrueerde gedragsregels (dharma) meer bestaan. Alles wordt een spontane stroom van onze eigen spirituele natuur, de swadharna van de swabhava²⁶.

L.D.II,27

*Het gnostische leven zal orde en vrijheid verzoenen.
Er zal een algehele overeenstemming bestaan tussen
de vrije expressie van de enkeling en zijn gehoorzaamheid
aan de wet die inherent is aan de hoogste en universele
Waarheid der dingen.*

Een afzonderlijk, op zichzelf bestaand wezen zou in conflict kunnen zijn met andere afzonderlijke wezens, in strijd met het universele Al waarin zij tezamen bestaan en in een toestand verkeren van tegenstrijdigheid met iedere hoogste Waarheid die haar zelfexpressie in het universum zou wensen; dit gebeurt met de enkeling in de Onwetendheid omdat hij zich op het standpunt stelt van het bewustzijn van een afzonderlijke individualiteit. Er kan zich een soortgelijk conflict, verschil of disharmonie voordoen tussen de waarheden,

energieën, eigenschappen, vermogens en zijnswijzen die als afzonderlijke krachten in de enkeling en in het universum werken. Een wereld vol conflicten – conflicten in onszelf of conflicten van de enkeling met de wereld om hem heen – zijn de gewone en onvermijdelijke kenmerken van het afzonderlijke bewustzijn in de Onwetendheid en van ons onharmonische bestaan. Maar in het gnostische bewustzijn kan dit niet gebeuren omdat ieder daar zijn volledige zelf vindt en allen hun eigen waarheid en de harmonie van hun verschillende bewustzijnsbewegingen vinden in dat wat hen overtreft en waarvan zij de uitdrukking zijn. Daarom bestaat er in het gnostische leven een algehele overeenstemming tussen de vrije zelf-expressie van het wezen en zijn werktuiglijke gehoorzaamheid aan de wet die inherent is aan de hoogste en universele Waarheid der dingen. Vrije expressie en gehoorzaamheid zijn voor het gnostische wezen twee onderling verbonden kanten van de ene Waarheid: zijn eigen hoogste Waarheid van het Zijn, die zich uitwerkt in de totale verenigde waarheid van zichzelf en van de dingen in één Bovenna-tuur.

De twee principes van vrijheid en orde, die zich in het mentale en vitale altijd voordoen als tegengesteld of onverenigbaar – hoewel zij dat niet behoeven te zijn als vrijheid wordt behoed door kennis en orde is gebaseerd op de waarheid van het Zijn – zijn in het supramentale bewustzijn aan elkaar verwant en zelfs fundamenteel één. Dat komt doordat beide onafscheidelijke aspecten van de innerlijke spirituele waarheid zijn en daarom dezelfde richting volgen; zij zijn aan elkaar inherent want zij komen voort uit identiteit en stemmen dientengevolge in hun werking in een natuurlijke identiteit overeen. Het gnostische wezen voelt zich op geen enkele manier of in generlei mate in zijn vrijheid belemmerd door de dwingende orde van zijn gedachten of handelingen, omdat deze orde intrinsiek en spontaan is; het voelt zowel zijn vrijheid als de orde van zijn vrijheid als één en dezelfde waarheid van zijn wezen. Zijn vrijheid in kennis is geen vrijheid om leugen of dwaling te volgen, want het behoeft niet, zoals het mentale, door de mogelijkheid van dwaling heen te gaan om te kennen – integendeel, iedere dergelijke afwijking zou hem afbrengen van zijn volheid van het gnostische zelf, een vermindering van de waarheid van zijn zelf betekenen en vreemd en schadelijk voor zijn wezen zijn, want zijn vrijheid is een vrijheid van licht, niet van

duisternis. Zijn vrijheid van handelen betekent geen volmacht om volgens een verkeerde wil of de impulsen van de Onwetendheid te handelen, want dit zou evenzeer vreemd zijn aan zijn wezen, een beperking en vermindering, geen bevrijding. Het zou een impuls tot vervulling van leugen of kwade wil niet als een beweging van vrijheid voelen, maar als een geweldpleging tegen de vrijheid van de Geest, als een inbreuk, als een aantasting en misbruik van zijn bovennatuur, als een tirannie door een vreemde Natuur.

De wet van het collectieve leven zou eenzelfde onvermijdelijke eenheid van vrijheid en orde zijn; er zou een vrijheid bestaan van het veelzijdige spel van het Oneindige in goddelijke zielen en een orde van de bewuste eenheid van zielen die de wet van het supramentale Oneindige is. Ons mentale begrip van eenheid brengt de regel van uniformiteit met zich mee; een volledige eenheid die tot stand zou worden gebracht door de menselijke rede, stuurt aan op een diepgaande standaardisatie als het enig doeltreffende middel – alleen kleine nuanceverschillen zouden worden toegelaten; maar de wet van het gnostische leven zou bestaan in de grootste rijkdom aan verscheidenheid in zelfexpressie. In het gnostische bewustzijn zou verscheidenheid niet tot disharmonie leiden, maar tot een spontane, natuurlijke aanpassing, een gevoel van een elkaar aanvullende volheid, een rijke, veelzijdige uitvoering van wat collectief in het leven moet worden gekend, gedaan en uitgewerkt.

L.D.II,27

Alle mentale normen zouden verdwijnen omdat ze niet meer nodig zouden zijn; zij zouden vervangen worden door de authentieke wet van de identiteit met het Goddelijke Zelf.

De vrijheid van het gnostische wezen is gebaseerd op het feit dat de goddelijke Kennis en Kracht, de hoogste Bovennatuur door hem heen zouden werken met zijn volledige deelname; het is deze eenheid die hem zijn vrijheid geeft. Het vrij zijn van alle wetten – de morele wet inbegrepen – zo vaak kenmerkend voor het spirituele wezen, berust op deze eenheid van zijn wil met de Wil van de Eeuwige. Alle mentale normen zouden verdwijnen omdat ze niet meer nodig zouden zijn; zij zouden vervangen worden door de authentieke wet

van de identiteit met het Goddelijke Zelf en de identiteit met alle wezens. Er zou geen sprake meer kunnen zijn van zelfzucht of altruïsme, van zichzelf en anderen, daar allen als het ene Zelf zouden worden gezien en gevoeld en er zou alleen worden gedaan wat door de hoogste Waarheid en het hoogste Goede was besloten. Het handelen zou worden doordrongen van het gevoel van een op zichzelf bestaande universele liefde, sympathie en eenheid, en dit gevoel zou niet alleen overheersend en bepalend zijn, maar het hele handelen doortrekken, er kleur aan geven en het bezielen; het handelen zou niet op zichzelf staan tegenover de grotere waarheid der dingen of door persoonlijke drijfveren afdwalen van de door de Godheid gewilde ware beweging. Dit verzet en dit afdwalen kunnen voorkomen in de Onwetendheid waar liefde, of welk ander sterk beginsel van de natuur ook, gescheiden kan worden van wijsheid, zoals zij ook gescheiden kan worden van macht; maar in de supramentale gnosis zijn alle machten nauw met elkaar verbonden en handelen als één. In de gnostische persoon zou de Kennis van de Waarheid de leiding hebben en bepalend zijn en alle andere krachten van het wezen zouden in het handelen samenwerken; er zou onder de vermogens van de natuur geen plaats zijn voor disharmonie of conflicten.

L.D.II,27

Hoofdstuk IX

HET GODDELIJK LEVEN OP AARDE

Het volledig verschijnen van het individuele bewustzijn betekent een totaal en integraal bewust zijn van onszelf en van de hele waarheid van ons wezen en dat is de richting waarin de evolutie zich ontwikkelt. Al het zijnde is één, en volledig bewust zijn betekent geïntegreerd zijn in het bewustzijn van alles, in het universele Zelf en zijn universele kracht en werkzaamheid.

De essentie van bewustzijn is het vermogen om zich bewust te zijn van zichzelf en zijn objecten, en naar zijn ware aard moet dit vermogen direct en volledig zijn en zelfvervuld; als zijn werking indirect en onvolledig is en onvervuld en afhankelijk blijft van geconstrueerde instrumenten, dan komt dat doordat het bewustzijn hier op aarde uit een oorspronkelijk versluitend Onbewuste verschijnt en belast en omhuld is door het oorspronkelijke Niet-Weten dat aan het Onbewuste eigen is; maar het moet het vermogen hebben om volledig te verschijnen; evolueren tot zijn eigen volmaaktheid die zijn ware natuur is, moet de bestemming van het bewustzijn zijn. Zijn ware natuur is volledig bewust te zijn van zijn objecten en van deze objecten is het zelf, het wezen dat hier op aarde zijn bewustzijn evolueert, het belangrijkste en de rest zien we als niet-zelf – maar als existentie ondeelbaar is, dan moet dit in werkelijkheid ook het zelf zijn, dan moet de bestemming van het evoluerende bewustzijn een vervolmaking van zijn bewustwording zijn, een volledig bewust zijn van het zelf en van alles. Deze volmaakte en natuurlijke staat van bewustzijn is voor ons een hoger bewustzijn, een staat van bewustzijn die ons te boven gaat en waarin ons mentale, als het plotseling daarin zou worden overgeplaatst, niet meteen zou kunnen functioneren; toch moet ons bewuste wezen zich tot dat hogere bewustzijn ontwikkelen. Maar deze evolutie van ons bewustzijn naar een hoger bewustzijn, of hoogste vorm van zichzelf, is echter alleen mogelijk als het Onbewuste, dat hier op aarde ons fundament vormt, in werkelijkheid

zelf een geïnvolueerd Bovenbewustzijn is, want wat uit de wording der werkelijkheid in ons moet voortkomen, moet daarin reeds vanaf het begin geïnvolueerd of verborgen aanwezig zijn. We kunnen ons goed voorstellen dat het Onbewuste zo'n geïnvolueerd Wezen of Vermogen is, als we deze materiële schepping van een onbewuste Energie nauwkeurig bekijken en zien hoe zij door zeldzame constructies en oneindig kunstig het werk doet van een ontzaglijke, geïnvolueerde Intelligentie, en als we eveneens zien hoe wij zelf van deze Intelligentie deel uitmaken en uit haar involutie evolueren als een bewustzijn dat naar voren komt en welks verschijnen niet ophoudt zich te ontplooien voordat de Geïnvolueerde zich heeft geëvolueerd en zich heeft geopenbaard als een hoogste Intelligentie, volledig bewust van zichzelf en van alles. Aan deze Intelligentie hebben we de naam het Supramentale⁹ of de Gnosis gegeven, want dit moet kenmerkend het bewustzijn van de Realiteit, van het Wezen, van de Geest zijn, die in het verborgene in ons aanwezig is en zich langzaam hier manifesteert; van dat Wezen zijn wij de wording en wij moeten groeien naar zijn gelijkenis.

Zijn en volledig zijn is het doel van de Natuur in ons, maar volledig zijn is volledig bewust zijn van ons wezen; onbewust zijn, half-bewust zijn of onvolkomen bewust zijn is een staat van zijn waarin het bewustzijn niet meester over zichzelf is; het is bestaan, maar niet de volledigheid van het zijn. Totaal en integraal bewust zijn van onszelf en van de hele waarheid van ons wezen, is de noodzakelijke voorwaarde tot een waarlijke beheersing over het bestaan. Dit bewust zijn van onszelf is wat bedoeld wordt met spirituele kennis; de essentie van spirituele kennis is een intrinsiek en op zichzelf bestaand bewustzijn; de hele werking van zijn kennis – zoals in feite zijn hele werking, van welke soort ook – moet dit zichzelf formulerende bewustzijn zijn. Iedere andere kennis is bewustzijn dat zichzelf vergeet en probeert tot zijn eigen gewaarwording van zichzelf en zijn inhoud terug te keren; het is zelf-onwetendheid die moeizaam bezig is zich terug te transformeren tot zelfkennis.

Ons wezen volledig zichzelf laten worden, volledig bewust worden van ons wezen, volledig in het bezit komen van de kracht van ons wezen, van de verrukking van ons wezen, en in deze geïntegreerde volheid leven, is goddelijk leven.

Alle zijn is één, en volledig zijn betekent al het zijnde zijn. In het

wezen van alles zijn en alles in ons eigen wezen bevatten, bewust zijn van het bewustzijn van alles, onze kracht integreren in de universele kracht, alle werking en ervaring in onszelf dragen en voelen als onze eigen werking en ervaring, alle zelve voelen als ons eigen zelf, alle verrukking van het zijn voelen als onze eigen verrukking van het zijn, dat alles is een noodzakelijke voorwaarde tot een integraal goddelijk leven.

L.D.II,28

De volheid van dit bewustzijn kan slechts worden bereikt door de identiteit van het individuele zelf met het transcendente Zelf, met de hoogste Realiteit te verwezenlijken.

Om op een dergelijke manier universeel te zijn in de volledigheid en vrijheid van onze universaliteit, moeten we echter ook transcendent zijn. De spirituele volheid van het wezen is eeuwigheid; als we niet het bewustzijn van een tijdeloos, eeuwig zijn hebben, als we afhankelijk blijven van het lichaam, of van het belichaamde mentale, of het belichaamde vitale, of van deze of gene wereld of deze of gene zijnstoestand, leven we niet in de werkelijkheid van het Zelf noch in de volledigheid van ons spirituele bestaan. Uitsluitend als een lichamenlijk zelf leven of uitsluitend bestaan bij de gratie van het lichaam, betekent een kortstondig schepsel zijn, onderworpen aan dood en begeerte en pijn en lijden en aftakeling en verval. Het lichaamsbewustzijn te boven komen, het overstijgen, niet in of door het lichaam gevangen zijn, maar het alleen als een instrument beschouwen, als een minder belangrijke, uiterlijke formatie van het Zelf, is een eerste voorwaarde tot een goddelijk leven. Geen mentaal wezen zijn dat onderworpen is aan onwetendheid en een beperkt bewustzijn, het mentale overstijgen en het hanteren als een instrument, het beheersen als een oppervlakte-formatie van het Zelf, is een tweede voorwaarde. Zijn door het Zelf en de geest, niet afhankelijk zijn van het vitale, er niet mee geïdentificeerd zijn, maar het overstijgen en beheersen en gebruiken als een uitdrukking en instrument van het Zelf, is een derde voorwaarde.

Het individu moet ingaan in de hoogste Werkelijkheid, zijn eenheid met haar voelen, in haar leven, haar zelf-creatie zijn; zijn

hele mentale, vitale en fysieke wezen moet worden veranderd in uitdrukkingvormen van haar Bovennatuur; zijn hele denken, voelen en handelen moet door haar worden bepaald en haar zijn, haar zelf-formatie zijn. Dat kan allemaal pas volledig in hem worden als hij uit de Onwetendheid geëvolueerd is tot de Kennis en door de Kennis tot het hoogste Bewustzijn en zijn dynamiek en hoogste verrukking van het bestaan; iets wezenlijks van deze dingen en de toereikende instrumentatie ervan kunnen echter reeds verschijnen met de eerste spirituele verandering en culminereren in het leven van de gnostische Bovennatuur.⁸

L.D.II,28

Deze realisatie vraagt een inkeer van het bewustzijn. Het gewone menselijke bewustzijn is naar buiten gericht en ziet de dingen alleen oppervlakkig. Het schrikt ervoor terug om zich in de diepten van het innerlijk te begeven, die duister lijken en waar hij bang is verloren te gaan. Toch is het binnengaan in die duisternis, die leegte, die stilte, slechts de door-tocht naar een grootser bestaan.

Deze dingen zijn onmogelijk zonder een innerlijk leven; zij kunnen niet worden bereikt door in een uiterlijk bewustzijn te blijven dat altijd naar buiten is gericht en alleen of hoofdzakelijk actief is aan en vanuit de oppervlakte. Het individuele wezen moet zichzelf, zijn ware bestaan vinden; het kan dit alleen doen door zich naar binnen te keren, door in en vanuit het innerlijk te leven... Zich naar binnen keren en innerlijk leven is een moeilijke taak voor het gewone bewustzijn van de mens; toch is er geen andere manier om zichzelf te vinden. De materialistische denker die extrovert en introvert tegenover elkaar stelt, houdt de extroverte houding voor de enig veilige; zich naar binnen keren betekent voor hem de duisternis of de leegte binnengaan of het evenwicht verliezen en ziekelijk worden; een innerlijk leven laat zich van buiten af creëren voor zover men dit kan construeren, en volgens de extroverte mens houden we het alleen maar gezond als we ons strikt verlaten op zijn heilzame en stimulerende uiterlijke bronnen. Het evenwicht van het persoonlijk mentale en vitale kan alleen verzekerd worden als we stevig op de

uiterlijke werkelijkheid steunen, want de materiële wereld is de enige fundamentele realiteit. Dit kan waar zijn voor de fysieke mens, voor de geboren extrovert die zich een schepsel van de uiterlijke Natuur voelt; door haar gemaakt en van haar afhankelijk, zou hij verloren gaan als hij zich naar binnen keerde; voor hem is er geen innerlijk wezen, geen innerlijk leven. Maar in dit onderscheid tussen introvert en extrovert heeft ook de introverte mens geen innerlijk leven; hij ziet niet het ware innerlijke zelf en de innerlijke dingen, maar is de kleine mentale mens die van de oppervlakte naar binnen kijkt en daar niet zijn spirituele zelf ziet, maar zijn vitale ego en zijn mentale ego, en die op een ongezonde manier in beslag genomen raakt door de bewegingen van dat kleine, meelijwekkende, dwergachtige schepsel. Het idee of de ervaring van een innerlijke duisternis als we ons naar binnen keren, is de eerste reactie van een mentaal wezen dat altijd aan de oppervlakte heeft geleefd en nooit een innerlijk bestaan heeft gekend; het heeft alleen maar een geconstrueerde innerlijke ervaring waarvoor het afhankelijk is van het materiaal dat de buitenwereld biedt. Maar voor degenen die in hun structuur het vermogen hebben om een meer innerlijk leven te leiden, brengt het zich naar binnen keren en in het innerlijk leven geen duisternis of doffe leegte, maar een verruiming, een toevloed van nieuwe ervaring, een ruimere visie, een grotere capaciteit en een uitgebreider leven dat oneindig veel werkelijker en gevarieerder is dan het kleine leven dat de gewone fysieke mens aanvankelijk voor zich heeft opgebouwd. Hij ondergaat een vreugde van het zijn, groter en rijker dan welke vreugde van het bestaan ook, die de naar buiten gerichte vitale mens of de aan de oppervlakte levende mentale mens door hun respectievelijke dynamische kracht en activiteit, of door de verfijning en verruiming van het mentale leven, kunnen veroveren. Een stilte, een binnengaan in een weidse of zelfs immense of oneindige leegte, maakt deel uit van de innerlijke spirituele ervaring; het fysiek-mentale heeft een zekere angst voor deze stilte en leegte; het kleine oppervlakkige, actief denkende of vitaal-mentale deinst ervoor terug of voelt er zich onbehaaglijk over, want het verwacht de stilte met vitaal en mentaal onvermogen en de leegte met ophouden te bestaan of met het niet-bestaan. Maar die stilte is de stilte van de geest die de voorwaarde is tot een grotere kennis, een groter vermogen en een grotere gelukzaligheid en die leegte is het ledigen van de beker van

ons natuurlijke wezen, een bevrijding van zijn troebele inhoud zodat hij gevuld kan worden met de wijn Gods; zij betekent niet de doorgang naar een niet-bestaan, maar naar een groter bestaan. Zelfs wanneer het wezen ophouden van het bestaan zoekt, voert dat niet tot niet-bestaan, maar tot een oneindigheid van het onbeschrijflijke spirituele zijn of tot de sprong in het onmededeelbare bovenbewustzijn van het Absolute.

L.D.II,28

Deze naar binnen gerichte beweging is in werkelijkheid geen gevangenschap in het persoonlijke zelf, het is de eerste stap naar een ware universaliteit.

Deze naar binnen gerichte beweging is geen gevangenschap in het persoonlijke zelf, maar de eerste stap naar een ware universaliteit; zij brengt ons zowel de waarheid van onze uiterlijke als de waarheid van onze innerlijke existentie. Dit innerlijk leven kan zich uitbreiden en het universele leven omvatten, het kan met een veel grotere realiteit en dynamische kracht in contact komen met het leven van allen, het doorgronden en omvatten, dan ook maar enigszins mogelijk is in ons oppervlakkige bewustzijn. De uiterste universaliteit waartoe we in ons oppervlakkige bewustzijn in staat zijn, is een armzalige en mank gaande zaak, een constructie, iets wat men zichzelf wijs maakt en niet het werkelijke, want in ons oppervlakkige bewustzijn zijn we onvermijdelijk gescheiden van het bewustzijn van de anderen en dragen we de ketenen van het ego. Hier wordt onze onzelfzuchtigheid meer dan ooit een subtiele vorm van zelfzucht of verkeert in een grotere bevestiging van ons ego; voldaan over onze altruïstische houding, zien we niet dat die een sluier is om ons individuele zelf, onze ideeën, onze mentale en vitale persoonlijkheid en onze behoefte aan verruiming van het ego op te leggen aan anderen die we in onze uitgebreidere kringloop opnemen. Voor zover we er werkelijk in slagen voor anderen te leven, komt dat door een innerlijke spirituele kracht van liefde en sympathie; maar het vermogen en het terrein waarbinnen deze kracht in ons doeltreffend is, zijn klein, de psychische beweging die haar veroorzaakt is onvolledig en haar werking dikwijls onwetend, want er is wel een contact via het mentale en het hart, maar ons wezen omvat het wezen van de anderen niet als

onzelf. Een uiterlijke eenheid met anderen moet altijd een uiterlijk samengaan en een verbinding van uiterlijke levens zijn met een gering innerlijk resultaat; het mentale en het hart verbinden hun bewustzijnsbewegingen met dit gemeenschappelijk leven en de wezens die we daar ontmoeten, maar het gemeenschappelijke uiterlijke leven blijft de basis; de innerlijke geconstrueerde eenheid – of zoveel als ervan kan overblijven ondanks de onderlinge onwetendheid en allerlei niet overeenstemmend egoïsme, ondanks mentale conflicten, conflicten van het hart, conflicten van het vitale temperament, belangenconflicten – is een eenzijdige en onzekere bovenbouw. Het spirituele bewustzijn, het spirituele leven brengt een omkering van dit bouwprincipe: het baseert zijn werking in het collectieve leven op een innerlijke ervaring en het opnemen van anderen in ons eigen wezen, op een innerlijk gevoel en de innerlijke werkelijkheid van eenheid. Het spirituele individu handelt uit dit gevoel van eenheid dat hem de onmiddellijke en directe gewaarwording geeft van wat het ene zelf vraagt van andere zelden, van de behoeften van het leven, van het goede, van het werk van liefde en sympathie dat werkelijk gedaan kan worden. Alleen de realisatie van spirituele eenheid, het dynamisch worden van het intieme bewustzijn één wezen te zijn, één zelf in alle wezens, kan door zijn waarheid de werking van het goddelijk leven grondvesten en besturen.

L.D.II,28

Het goddelijk leven heeft als regel een actieve werkelijke universaliteit, georganiseerd door een alziende Wil en het besef van een ware eenheid van allen.

In het gnostische of goddelijke wezen, in het gnostische leven, zal men zich intiem en volledig bewust zijn van het zelf van anderen; men zal zich bewust zijn van hun mentale, vitale en fysieke wezen, die als het eigen wezen zullen worden gevoeld. Het gnostische wezen zal niet handelen uit een oppervlakkig gevoel van liefde en sympathie of iets dergelijks, maar uit dat innig wederkerige bewustzijn, uit die intieme eenheid. Zijn hele werken in de wereld zal verlicht worden door de ware visie van wat gedaan moet worden en door een besef van de wil van de Goddelijke Werkelijkheid in hem, die ook de

Goddelijke Werkelijkheid in de anderen is, en het werk zal gedaan worden voor de Godheid in anderen en de Godheid in allen en om de waarheid te dienen van het doel van het Al zoals dit gezien wordt in het licht van het hoogste Bewustzijn en het zal gedaan worden op de manier en volgens de stadia waardoor het zich door het vermogen van de Bovennatuur moet voltrekken. Het gnostische wezen vindt zichzelf niet alleen in zijn eigen vervulling, die de vervulling van het Goddelijk Wezen en de Goddelijke Wil in hem is, maar ook in de vervulling van anderen; zijn universele individualiteit vervult zich in de beweging van het Al in alle wezens naar een grotere wording. Het ziet overal een goddelijke werking; wat in het totaal van deze goddelijke werking van hem uitgaat aan innerlijk Licht, innerlijke Wil en Kracht die in hem werken, is zijn werking. Er is geen afgezonderd ego in hem dat ook maar iets op eigen initiatief begint; het Transcendente en Universele in de werking van het universum werken door zijn universeel geworden individualiteit. Zoals het niet voor een afgezonderd ego leeft, leeft het ook niet voor de doeleinden van enig collectief ego; het leeft in en voor het Goddelijke in hemzelf, in en voor het Goddelijke in de collectiviteit, in en voor het Goddelijke in alle wezens. Deze actief werkzame universaliteit, georganiseerd door de alziende Wil in het besef van de gerealiseerde eenheid van allen, is de wet van zijn goddelijk leven.

Als we over een goddelijk leven spreken, bedoelen we dus in de eerste plaats deze spirituele vervulling van de drang tot individuele volmaaktheid en innerlijke volledigheid van het wezen. Het is de eerste essentiële voorwaarde tot een vervolmaakt leven op aarde en dus hebben we gelijk als we ons de grootst mogelijke individuele volmaaktheid tot eerste en hoogste taak stellen. De volmaaktheid van de spirituele en pragmatische relaties van de enkeling met alles om hem heen, is onze tweede belangrijke bezigheid; de vervulling van deze tweede taak ligt in een volledige universaliteit en eenheid met alle leven op aarde, hetgeen een ander bijkomend resultaat is van de evolutie tot het gnostische bewustzijn en de gnostische natuur. Maar er rest nog een derde desideratum dat vervuld moet worden: een nieuwe wereld, een verandering in het totale leven van de mensheid of liever gezegd een nieuw vervolmaakt collectief leven in de natuur van de aarde. Dit vereist niet alleen het verschijnen van afzonderlijke geëvolueerde individuen die in de ongeëvolueerde

massa werken, maar van vele gnostische individuen die een nieuw soort wezens vormen en een nieuw gemeenschappelijk leven leiden dat superieur is aan het huidige individuele en gemeenschappelijke bestaan.

Een spiritueel of gnostisch wezen zou zijn harmonie met het ganse gnostische leven om zich heen voelen, wat ook zijn positie in het geheel zou zijn. Naar gelang van zijn plaats in het geheel zou hij weten hoe hij moet leiden of regeren, maar ook hoe hij zich ondergeschikt moet maken; beide zouden hem een even grote vreugde geven, want omdat de vrijheid van de geest eeuwig, op zichzelf bestaand en onvervreemdbaar is, kan zij evengoed ervaren worden in dienstbaarheid, gewillige ondergeschiktheid en aanpassing aan anderen, als in macht en heerschappij. Een innerlijke spirituele vrijheid kan zowel haar plaats in de waarheid van een innerlijke spirituele hiërarchie aanvaarden, als in de daarmee niet in strijd zijnde waarheid van een fundamentele spirituele gelijkheid. In een gemeenschappelijk leven waarin verschillende graden en stadia van het evoluerende gnostische wezen zouden samengaan, zou deze zelfrangschikking volgens de Waarheid een natuurlijke orde van de geest zijn. Eenheid is de basis van het gnostische bewustzijn, verbondenheid het natuurlijk resultaat van zijn direct ervaren van de eenheid in verscheidenheid, harmonie is het onvermijdelijk vermogen van de werking van zijn kracht. Daarom moeten eenheid, verbondenheid en harmonie de onontkoombare wet van een gemeenschappelijk of collectief gnostisch leven zijn. De vormen die dit zou kunnen aannemen, zouden afhankelijk zijn van de wil der evolutionaire manifestatie van de Bovennatuur, maar dit zou haar algemene karakter en grondbeginsel zijn.

L.D.II,28

In het gnostische wezen zullen zich nieuwe bewustzijnsvermogens en nieuwe eigenschappen ontwikkelen die het op een natuurlijke, normale en spontane manier zal gebruiken om zowel te kennen als te handelen.

Een evolutie van ingeboren en latente, maar tot nog toe onontwikkelde bewustzijnsvermogens wordt door het moderne denken niet als aannemelijk beschouwd, omdat die onze huidige vormen van de

Natuur zouden overtreffen en voor onze onwetende, vooropgezette meningen, die op een beperkte ervaring gebaseerd zijn, tot het bovennatuurlijke, het miraculeuze en occulte lijken te behoren; zij overtreffen immers de ons bekende werking van de materiële Energie die men tegenwoordig over het algemeen voor de enige oorzaak en zijnswijze der dingen en voor de enige instrumentatie van de Wereld-Kracht houdt. Een verrichten van wonderen door de mens, door het bewuste wezen, dank zij de ontdekking en ontwikkeling van een instrumentatie die uit materiële krachten bestaat en die alle wonderen die de Natuur zelf heeft georganiseerd te boven gaan, wordt als iets natuurlijks en als een bijna onbegrensd perspectief van het bestaan aangenomen. Het ontwaken, de ontdekking, het gebruik van bewustzijnsvermogens en spirituele, mentale en vitale krachten, die alles wat de mens of de Natuur tot nog toe heeft georganiseerd te boven gaan, wordt echter onnatuurlijk geacht. Maar er zou niets bovennatuurlijks of wonderbaarlijks in zo'n evolutie zijn, behalve in zoverre dat zij, vergeleken met onze natuur, een bovennatuur of een hogere natuur zou zijn, net zoals de menselijke natuur een bovennatuur of een hogere natuur is vergeleken met de natuur van de dieren, planten of materiële dingen. Ons mentale en zijn vermogen, ons gebruik van de rede, onze mentale intuïtie en ons mentaal inzicht, onze spraak, onze filosofieën, wetenschappen en esthetica, met de mogelijkheden die zij ons bieden om de waarheden en vermogens van ons wezen te ontdekken en zijn krachten te beheersen, dat alles is een evolutie die heeft plaatsgehad. Toch zou deze evolutie onmogelijk lijken als we ons op het standpunt konden stellen van het beperkte dierlijke bewustzijn en zijn capaciteiten, want bij het dier treft men niets aan dat zo'n wonderbaarlijke vooruitgang waarborgt. Maar toch zijn er in het dier vage, eerste uitingen, rudimentaire elementen of afgeremde mogelijkheden, waarbij vergeleken onze rede en intelligentie met hun buitengewone ontwikkelingen een onvoorstelbare reis lijken vanuit een armzalig en weinig belovend vertrekpunt. Op dezelfde manier zijn de spirituele vermogens die tot de gnostische Bovennatuur behoren rudimentair in ons aanwezig en zelfs werkzaam in onze normale constitutie, zij het slechts sporadisch en bij gelegenheid. Het is niet ongerijmd te veronderstellen dat een soortgelijke, maar grotere vooruitgang die van dit rudimentaire begin uitgaat, in dat veel hogere stadium van de evolutie tot een andere

immense ontwikkeling en een nieuw vertrekpunt zou kunnen leiden.

Het is bekend dat zich in de mystieke ervaring nieuwe bewustzijnsmogelijkheden ontwikkelen zodra de innerlijke centra²⁷ zich openen, of op andere manieren: spontaan, door de wil of door een bepaalde inspanning, of in de loop van het spirituele groeiproces; zij zijn het automatische gevolg van een innerlijke opening of komen als antwoord op een roep in ons wezen, zelfs zozeer dat men het nodig heeft geoordeeld de zoeker aan te bevelen niet achter deze vermogens aan te jagen, hen niet te aanvaarden of te gebruiken. Deze verwerping is logisch voor hen die zich uit het leven willen terugtrekken; iedere aanvaarding van grotere vermogens zou immers een binding aan het leven betekenen, of een belasting voor de loutere en pure drang tot bevrijding. Onverschilligheid voor alle andere doeleinden of resultaten is een natuurlijk iets voor de minnaar Gods, die God zoekt ter wille van God zelf en niet ter wille van macht of enige andere lagere verlokkingen; het najagen van die verleidelijke, maar dikwijls gevaarlijke krachten zou hem van zijn doel afbrengen. Ook voor de nog onrijpe zoeker is een dergelijke verwerping een noodzakelijke zelfbeheersing en een spirituele discipline, daar zulke vermogens een groot, zelfs dodelijk gevaar kunnen zijn, want hun supranormale karakter zou gemakkelijk de voedingsbodem kunnen worden voor een abnormaal overdrijven van het ego. Wie naar volmaaktheid streeft, moet macht vrezen als een verleiding, omdat macht zowel kan vernederen als verheffen; niets loopt een grotere kans te worden misbruikt. Maar wanneer die nieuwe vermogens verschijnen als een onvermijdelijk resultaat van de ontwikkeling tot een groter bewustzijn en een hoger leven, en als deze ontwikkeling tot het doel van het spirituele wezen in ons behoort, dan geldt dit verbod niet, want ons wezen kan niet naar de bovennatuur groeien en zijn leven in de bovennatuur kan zich niet voltrekken of volledig zijn zonder dat dit een groter bewustzijnsvermogen meebrengt en een groter vermogen van het leven en de spontane ontwikkeling van een instrumentatie van de kennis en de krachten die voor deze bovennatuur normaal zijn. Er is in deze toekomstige evolutie van het wezen niets dat als ongerijmd of ongeloofwaardig kan worden beschouwd, er is niets abnormaals of wonderbaarlijks in; het zou het noodzakelijke verloop van de evolutie van het bewustzijn en van zijn krachten zijn in de overgang van de mentale naar de gnostische of supra-

mentale vorm van ons bestaan. Deze werking van de krachten van de bovennatuur zouden een natuurlijke, normale en spontaan eenvoudige werking van het nieuwe hogere of grotere bewustzijn zijn dat ons wezen in de loop van zijn zelf-evolutie bereikt. Het gnostische wezen dat het gnostische leven aanvaardt, zou de vermogens van dit grotere bewustzijn ontwikkelen en gebruiken zoals de mens de vermogens van zijn mentale natuur ontwikkelt en gebruikt.

L.D.II,28

Het leven van gnostische wezens zou terecht gekarakteriseerd kunnen worden als een bovenmenselijk of goddelijk leven. Maar dit moet niet verward worden met vroegere of tegenwoordige denkbeelden omtrent bovenmenselijkheid.

De gnostische Bovennatuur overtreft alle waarden van onze normale, onwetende Natuur; onze normen en waarden komen voort uit onwetendheid en kunnen daarom niet bepalend zijn voor het bovennatuurlijke leven. Tegelijkertijd is onze huidige natuur echter afgeleid van de Bovennatuur en is zij geen pure onwetendheid, maar een halfslachtig weten; daarom is het redelijk te veronderstellen dat wat er aan spirituele waarheid in of achter haar normen en waarden staat, in het hogere leven opnieuw zal verschijnen, weliswaar niet als normen, maar als getransformeerde elementen die uit de onwetendheid zijn opgeheven en geïntegreerd in de ware harmonie van een meer verlicht bestaan. Naarmate het spirituele, universeel geworden individu de beperkte persoonlijkheid, het ego, afwerpt, naarmate het boven het mentale uitrijst naar een vollediger kennis in de Bovennatuur, moeten de met elkaar in strijd zijnde mentale idealen wegvallen, maar wat zich als waarheid achter deze idealen bevindt zal in het leven van de Bovennatuur aanwezig blijven. Het gnostische bewustzijn is een bewustzijn waarin alle tegenstrijdigheden zijn opgeheven of in elkaar versmolten in een hoger licht van schouwen en zijn, in een één geworden zelfkennis en kennis van de wereld. Het gnostische wezen zal de mentale idealen en normen niet aanvaarden; het zal zich niet gedrongen voelen tot een leven voor zichzelf, voor zijn ego, of voor de mensheid, of voor anderen, of

voor de gemeenschap, of voor de Staat, want het zal zich bewust zijn van iets dat groter is dan deze halfslachtige waarheden, namelijk de Goddelijke Realiteit, en daar zal het voor leven, voor haar Wil in zichzelf en in alles, in een geest van weidse universaliteit, in het licht van de wil van het Transcendente. Om dezelfde reden kan er in het gnostische leven geen conflict bestaan tussen zelfhandhaving en altruïsme, want het zelf van het gnostische wezen is één met het zelf van alle wezens. Evenmin kan er sprake zijn van een conflict tussen het ideaal van het individualisme en dat van het collectivisme, want beide zijn uitdrukkingen van een grotere Realiteit en zij kunnen voor zijn geest alleen waarde hebben voor zover zij deze Realiteit uitdrukken of hun vervulling de Wil van de Realiteit dient. Maar tegelijkertijd zal wat er in de mentale idealen aan waarheid schuilt, een waarheid die vaag wordt aangegeven, in zijn bestaan worden vervuld, want terwijl zijn bewustzijn de menselijke waarden te boven gaat zodat hij noch de mensheid, noch de gemeenschap, noch de Staat, of anderen, of zichzelf in de plaats van God kan stellen, zal de bekrachtiging van de Godheid in hemzelf en het aanvoelen van de Godheid in anderen en het gevoel van eenheid met de mensheid, met alle andere wezens en met de hele wereld – omdat de Godheid in hen is – en een vooraan gaan op de weg naar een grotere en betere bekrachtiging van de Realiteit die in hen groeit, tot de werking van zijn leven behoren. Maar wat het gnostische wezen zal doen, zal beslist worden door de Waarheid van de Kennis en de Wil in hem, door die totale en oneindige Waarheid die niet door enige mentale wet of norm wordt gebonden, maar die vrij werkt in de totale realiteit, iedere waarheid eerbiedigt op haar eigen plaats met een zuivere kennis omtrent de krachten die aan het werk zijn en omtrent de bedoeling van de zich manifesterende scheppende Wil van de Godheid in iedere stap van de kosmische evolutie, in iedere gebeurtenis en in alle omstandigheden.

De enige regel van het gnostische leven zou de zelfexpressie van de Geest, van de wil van het Goddelijke Wezen zijn; deze wil, deze zelfexpressie zouden zich zowel kunnen manifesteren door uiterste eenvoud als door uiterste gecompliceerdheid en rijkdom, of in hun natuurlijk evenwicht – want schoonheid en volheid, een verborgen lieflijkheid en lach in de dingen, een zonneschijn en blijheid van het leven zijn eveneens vermogens en uitdrukkingen van de Geest. De Geest zou in alle opzichten van binnen uit de wet van de natuur

bepalen, en daardoor het kader van het leven en al zijn details en omstandigheden. In alles zou hetzelfde soepele principe heersen; een starre standaardisatie, hoe noodzakelijk ook voor de mentale ordening der dingen, zou niet de wet van het spirituele leven kunnen zijn. Er zou zich waarschijnlijk een grote verscheidenheid en vrijheid van zelfexpressie manifesteren, gebaseerd op de aan hen ten grondslag liggende eenheid, maar overal zou harmonie en ware orde heersen. Een leven van gnostische wezens die de evolutie naar een hoger supramentaal niveau voeren, kan terecht gekarakteriseerd worden als een goddelijk leven, want het zou een leven in het Goddelijke zijn, een leven waarin zich in de materiële Natuur het begin van een spiritueel goddelijk licht en vermogen en vreugde zou manifesteren. Daar dit het menselijk mentale niveau overtreft, zou het kunnen worden beschreven als het leven van een spirituele en supramentale supermensheid. Dit moet echter niet worden verward met vroegere en tegenwoordige opvattingen over de supermens, want volgens de mentale opvatting gaat de supermensheid het gewone menselijke niveau wel te boven, maar niet in soort, alleen in een hogere graad van dezelfde soort, door een grotere persoonlijkheid, een verhevigd en vergroot ego, een toegenomen mentaal vermogen en een toegenomen vermogen van de vitale krachten, en door een verfijnde of stompzinnige en massieve vergroting van de krachten der menselijke Onwetendheid. Naar de gangbare mentale opvatting houdt de mentale voorstelling van de supermens tevens een gewelddadige overheersing over de mensheid in. Dit zou een supermensheid zijn in de zin van Nietzsche; op z'n ergst zou het de heerschappij van 'het blonde beest', of het zwarte beest of welk ander beest ook betekenen, een terugkeer tot barbaarse kracht, meedogenloosheid en geweld – dat zou echter geen evolutie zijn, maar een terugval in een primitief, energiek barbarendom.

De aarde heeft in haar verleden echter genoeg hiervan gehad en de herhaling kan alleen maar het doortrekken van oude lijnen betekenen; door de Titaan, de Asoera²⁸, kan zij geen werkelijke winst behalen voor haar toekomst, geen vermogen om boven zichzelf uit te stijgen; zelfs als zij er een groter of supranormaal vermogen mee zou winnen, zou dat alleen de cirkels van haar oude baan vergroten. Wat verschijnen moet, is echter iets dat veel moeilijker is en tegelijk veel eenvoudiger: een wezen dat zichzelf heeft gerealiseerd, een vorm van

het spirituele Zelf, een intensiteit en drang van de ziel en de bevrijding en soevereiniteit van haar licht, haar macht en schoonheid – geen egoïstische supermensheid die naar een mentale en vitale heerschappij over de mensheid grijpt, maar de soevereiniteit van de Geest over zijn eigen instrumenten, zijn bezitten van zichzelf en zijn bezitten van het leven in het vermogen van de geest, een nieuw bewustzijn waarin de mensheid haar vervulling zal vinden en boven zichzelf uit zal stijgen door de openbaring van de godheid die in haar geboren wil worden. Dit is de enige en ware supermensheid en de enige werkelijke mogelijkheid tot een stap vooruit in de evolutie van de Natuur.

L.D.II,28

Het zou verkeerd zijn te menen dat een leven in het volle licht van de Kennis zijn charme zou verliezen en geestdodend eentonig zou worden. De gnostische manifestatie van het leven zou voller en vruchtbaarder zijn en veel levendiger in alles wat zij aan creativiteit en interessants te bieden heeft dan de wereld van de Onwetendheid.

Die nieuwe staat zou inderdaad een omkering zijn van de wet die nu het menselijk leven en bewustzijn beheerst, want hij zou het hele grondbeginsel van het leven in de Onwetendheid omkeren. We zouden kunnen zeggen dat de ziel in het Onbewuste is neergedaald en het masker van de Materie heeft aangenomen om de Onwetendheid met haar verrassingen en avontuur te ondervinden, het avontuur en de vreugde van schepping en ontdekking, een avontuur van de geest, een avontuur van het mentale en vitale en de gevaarlijke verrassingen van hun werking in de Materie, om de ontdekking en verovering van het nieuwe en onbekende; uit dit alles bestaat de onderneming van het leven en het houdt waarschijnlijk op wanneer de Onwetendheid ophoudt. Het leven van de mens bestaat uit het licht en donker, de winst en het verlies, de moeilijkheden en gevaren, uit de vreugden en pijn van de Onwetendheid, uit een spel van kleuren dat beweegt op een bodem van de algemene neutraliteit van de Materie, die het niet-weten en de ongevoeligheid van het Onbewuste tot basis heeft. Voor het gewone vitale wezen zou een

bestaan zonder de reacties van succes en mislukking, vitale vreugde en smart, gevaar en hartstocht, genot en pijn, zonder de wisselvalligheden en onzekerheden van het lot en de strijd en het gevecht en de inspanning, zonder de vreugde om het nieuwe en zonder verrassingen en zonder scheppen – een bestaan dat zich projecteert in het onbekende – leeg, zonder enige verandering en daarom zonder vitaal aroma lijken. Ieder leven dat boven die dingen uitrijst, lijkt voor het vitale leeg en zonder schakeringen, of in de vorm van een onveranderlijke uniformiteit gegoten; het beeld van de hemel dat het menselijk denken heeft, is de onveranderlijke herhaling van een eeuwige eentonigheid. Dat is echter een verkeerde opvatting, want het gnostische bewustzijn ingaan, zou het ingaan in de Oneindigheid betekenen. Het zou een zelf-creatie zijn die de Oneindigheid oneindig zou manifesteren in de vormen van het zijn en het interessante van de Oneindigheid is zowel groter en veelzijdiger als veel onvergankelijk verrukkelijker dan wat er aan interessants in het eindige is. De evolutie in de Kennis zou een mooiere en schitterender manifestatie zijn met een eindeloos verschiet dat zich voortdurend blijft ontvouwen, en in ieder opzicht veel intensiever dan enige evolutie in de Onwetendheid zou kunnen zijn. De verrukking van de Geest is eeuwig nieuw, de vormen die zijn schoonheid aanneemt zijn talloos, zijn goddelijkheid is eeuwig jong en de smaak van de verrukking, de rasa²⁹ van het Oneindige, eeuwig en onuitputtelijk. De gnostische manifestatie van het leven zou voller en vruchtbaarder zijn, en van een levendiger interesse dan wat de Onwetendheid in haar schepping aan interessants te bieden heeft; het zou een groter en gelukkiger voortdurend wonder zijn.

Als er in de materiële Natuur een evolutie is, en als dat een evolutie is van het wezen met bewustzijn en leven als haar twee sleutelwoorden en vermogens, dan moet deze volheid van het wezen, deze volheid van het bewustzijn, deze volheid van het leven het doel vormen van de ontwikkeling waarheen wij op weg zijn en dat zich in een vroeger of later stadium van onze bestemming zal manifesteren. Het zelf, de geest, de realiteit die zich uit de eerste onbewustheid van het leven en de materie onthullen, zouden hun volledige waarheid van zijn en bewustzijn in dit leven en deze Materie ontwikkelen. Het Zelf zou tot zichzelf terugkeren, of als het zijn einddoel als individu is om terug te keren in het Absolute, zou het dit eveneens kunnen doen

– niet door een tenietdoen van het leven, maar door de spirituele vervulling van zichzelf in het leven. Onze evolutie in de Onwetendheid, veelbewogen door haar vreugde en pijn die met het ontdekken van het zelf en de wereld samengaan – met wat zij wil bereiken half voltooid, en met haar voortdurende afwisseling van vinden en verliezen is nog maar ons eerste ontwikkelingsstadium. Dit moet onvermijdelijk leiden tot een evolutie in het kader van de Kennis, tot een zichzelf vinden en zich ontplooiën van de Geest, tot de zelfopenbaring van de Godheid in de dingen door het ware vermogen van zichzelf in een Natuur, die voor ons nog een Bovennaatuur is.

L.D.II,28

AANTEKENINGEN

1. Het dragende principe van alle *Zijn* is het *Zelf* of de *Geest* (*Atman* of *Brahman* in het Sanskriet). Gezien vanuit het gemanifesteerde *Zijn* heeft het drie aspecten:

a) transcendent: *het Hoogste Zelf* (*Paramatman*), het *Zijn in esse*, boven het individu en de kosmos, identiek met het essentiële Goddelijke Wezen, de Suprakosmische Werkelijkheid, het ruimteloze en tijdeloze Absolute (*Parabrahman*);

b) kosmisch: *het Universele Zelf*, de *Geest*, zich manifesterend in oneindige zelfuitbreiding, de inwonende *Geest*, in alle wezens gelijk;

c) individueel (*Jivatman*): het ware *Individuele Zelf*, het centrale wezen van elke levende entiteit, het essentiële individuele bewustzijn, onveranderlijk en vrij, niet aangetast door begeerte, ego en onwetendheid.

Het *Zelf* is één en ondeelbaar niettegenstaande zijn drie aspecten.

2. Voor de hoogste spirituele waarneming onthult de Ene een drievoudige natuur: *Zijn-Bewustzijn-Gelukzaligheid*, *Sat-Chit-Ananda* (*Sachchidananda*). In de Allerhoogste zijn de drie niet drie, maar één: *Zijn* (*Sat*) is *Bewustzijn* (*Chit*), *Bewustzijn* is *Gelukzaligheid* (*Ananda*). In de hoogste niveaus van de manifestatie worden zij drieëinig, hoewel onafscheidelijk; één aspect kan meer op de voorgrond treden en de basis vormen voor de andere of hen leiden. In de lagere niveaus worden zij schijnbaar gescheiden, hoewel zij niet gescheiden worden in hun verborgen werkelijkheid; één aspect kan waarneembaar bestaan zonder de andere, zodat we van een onbewust of moeiteloos bestaan kunnen spreken.

Chit, *Bewustzijn*, is geen inert en passief principe: het bevat de potentiële spirituele Energie, *Tapas*, die in de manifestatie de dynamische en creatieve Macht of Kracht, *Shakti* wordt. *Chit-Tapas* wordt *Chit-Shakti*, de universele Bewustzijnskracht, de bewuste creatieve Kracht.

3. De huidige kosmische manifestatie is het resultaat van een

dubbele beweging: *involutie* en *evolutie*. Involutie is een zelfbeperingsproces, een verdichtingsproces waardoor de universele Bewustzijnskracht zich geleidelijk in stadia versluiert tot ze de verschijning van een dicht kosmisch Onbewuste aanneemt. Op die manier werd er een reeks universele principes, bewustzijnswerelden of bewustzijnsniveaus geschapen die elk worden gekenmerkt door bepaalde bewustzijnsvermogens.

De drie hoogste niveaus van dit universum worden de *Sachchidananda-niveaus* genoemd. Zij vormen universele en fundamentele staten van de spirituele Werkelijkheid waarin de eenheid van het Goddelijk Zijn, het vermogen van het Goddelijk Bewustzijn en de gelukzaligheid van de Goddelijke Vreugde van het zijn op de voorgrond treden. Zij bevinden zich ver boven het bereik van het gewone menselijke bewustzijn en ervaren.

Daarna komt een tussenliggend niveau dat het *Supramentale* niveau wordt genoemd. Dit kan gekenmerkt worden als een zichzelf ten uitvoer brengend Waarheidsbewustzijn. De neerdalende reeks niveaus eindigt met:

Het mentale niveau, of het niveau van het Mentale.

Het vitale niveau, of het niveau van het Leven.

Het fysieke of materiële niveau of het niveau van de Materie.

In het fysieke niveau bereikt de involutie haar laatste stadium in een volledig Onbewuste, dat het beginpunt vormt voor een geleidelijke evolutie. Dit Onbewuste is een absolute en volstrekte ontkennig van de Geest – als het ware een onbepaalde, oorspronkelijke chaos.

Ieder niveau houdt alle bestaansvermogens die tot de niveaus erboven behoren, in zich besloten, zodat alle vermogens van de oorspronkelijke en universele Bewustzijnskracht wezenlijk in het Onbewuste zijn besloten of verborgen.

Deze universele niveaus zijn werelden op zichzelf; zij hebben hun eigen krachten, vormen en wezens. Wij zijn gedeeltelijk in hen ondergedompeld en worden door hen beïnvloed (zie aant.6), hoewel we alleen in het materiële niveau zintuigen hebben ontwikkeld die de krachten, vormen en wezens van de materiële wereld binnen onze normale waarneming brengen.

Evolutie is een tegenovergesteld proces waarbij de Bewustzijnskracht meer geleidelijk vanuit het kosmisch schijnbaar Onbewuste tevoorschijn komt en haar verborgen vermogens manifesteert.

De Materie is uit het Onbewuste georganiseerd door de drang van de daarin besloten Bewustzijnskracht en onder druk van de subtielere krachten van het fysieke universum. Zij heeft zich geleidelijk ontwikkeld tot de fysieke kosmos zoals wij die kennen. De Materie heeft eveneens door de werking van de verborgen Bewustzijnskracht en de krachten van het boven de Materie liggende vitale niveau, *het Leven* voortgebracht en levende fysieke wezens: de planten en dieren. In het dier hebben de krachten van het mentale niveau opnieuw door een tweevoudige werking met succes een instrument gemaakt dat hen in staat stelde met de Materie in contact te komen en haar te organiseren: het Mentale wordt in de fysieke wereld geboren en daarmee de Mens, het van zichzelf bewuste, denkende dier. De volgende stap in het opklimmen van het belichaamde bewustzijn zal worden gedaan onder de druk van de krachten van het supramentale niveau: het Supramentale zal in de aardse manifestatie naar voren komen. Sri Aurobindo's belangrijkste werken zijn een veelomvattende studie van dit nieuwe bewustzijnsvermogen, de voorwaarden waaronder het op aarde zal verschijnen en de daaruit voortvloeiende transformatie van de mensheid.

'Het Mentale, het Leven (vitale) en de Materie zijn de door de evolutie gerealiseerde vermogens en ons welbekend; het Supramentale en de drievoudige aspecten van Sachchidananda zijn de verborgen principes die nog niet op de voorgrond zijn gebracht en nog in de vormen van de manifestatie moeten worden gerealiseerd. We kennen hen alleen gedeeltelijk door aanduidingen en een fragmentarische werking die nog steeds niet uit de lagere bewustzijnsbewegingen is losgemaakt en daarom niet gemakkelijk herkenbaar is.' (Sri Aurobindo, 'The Life Divine', II, 15)

Hierbij moet worden aangetekend dat, zoals Sri Aurobindo de termen gebruikt, evolutie niet precies het omgekeerde van involutie is. Evolutie is niet een soort terugtrekken, een verfijning van niveau tot niveau, die leidt tot het opnieuw opgaan in de Ongemanifesteerde Ene. Ze gebeurt in de Materie zelf: het is een geleidelijk verschijnen van hogere bewustzijnsvermogens die tot een steeds grotere manifestatie van de goddelijke Bewustzijnskracht *in het materiële universum* zal leiden. Dit is de geheime betekenis van de aardse evolutie.

4. De mens bestaat uit een tijdelijke oppervlakte-persoonlijkheid

en een diepere, eeuwige ziel met een individueel Zelf (*Jivatman*) dat het geheel van boven af beheerst. De drie voornaamste delen van de persoonlijkheid zijn: *het lichaam, het leven (vitale) en het mentale*.

De individuele ziel wordt door Sri Aurobindo *het psychische wezen* genoemd. Het staat bij wijze van spreken achter het mentale, het vitale en het lichaam, die zijn instrumenten in de manifestatie zijn en die het eerst op een verborgen manier ondersteunt en dan, naarmate het zich ontwikkelt, steeds openlijker.

Het psychische wezen is onsterfelijk, terwijl het lichaam, het vitale en het mentale bij de dood, of kort erna, uiteenvallen. Het gaat van leven tot leven, waarbij het het wezenlijke van de levenservaringen door de eeuwen heen vergaart en tot de basis maakt van zijn groei in de evolutie van het individu.

Het ware centrale wezen, het individuele Zelf of de individuele Geest (*Jivatman*), beheerst de individuele evolutie, maar blijft boven de kosmische manifestatie, wordt niet geboren en evolueert niet. Het brengt het psychische wezen, dat achter de manifestatie in het mentale, het leven en het lichaam staat, als zijn vertegenwoordiger naar voren en verzekert de continuïteit van de individuele evolutie. Het psychische wezen moet niet worden verward met het vitale wezen, dat de activiteiten van het leven beheerst en de zetel is van begeerten, hartstochten en emoties. Het ware individuele Zelf moet worden onderscheiden van zijn vervormde weerspiegeling: *het ego*. Het ego, het kleine zelf dat zich als gescheiden van anderen beschouwt, is een fysieke, vitale en mentale formatie; het behoort tot de vergankelijke persoonlijkheid en valt ermee uiteen.

5. *Het Mentale*: in de taal van deze Yoga worden de woorden 'het mentale' en 'mentaal' gebruikt om speciaal dat deel van de natuur aan te geven dat betrekking heeft op kennen en intelligentie. De werkzaamheid ervan voltrekt zich door het uitwerken van beelden, gedachten en ideeën. Het heeft verschillende eigenschappen: intelligentie, herinnering, wil, verbeelding en rede.

Het Vitale is de natuur van het leven en bestaat uit begeerten, gewaarwordingen, gevoelens, hartstochten, daadkracht, door de begeerte beheerste wil, kortom de begeerte-ziel in de mens en het hele spel van bezits- en aanverwante instincten, woede, angst, hebzucht, wellust, enzovoort.

6. Het deel van onze natuur waarvan we ons gewoonlijk bewust zijn, is onze oppervlakte-persoonlijkheid die bestaat uit het lichaam, het vitale (aan de oppervlakte) en het mentale (aan de oppervlakte). Maar achter dit oppervlakkige bewustzijn bestaat een veel groter, dieper en machtiger bewustzijn dat voortdurend in aanraking is met de universele niveaus van het Mentale, het Leven en de Materie (zie aant. 3). Dit verborgen bewustzijn dat ons zonder ons medeweten beïnvloedt en beheerst, wordt soms ons *innerlijk wezen* genoemd. Sri Aurobindo onderscheidt daarin drie gebieden of delen: één deel is *onderbewust*, lager dan ons waakbewustzijn; een ander deel ligt op hetzelfde niveau als ons waakbewustzijn, maar *subliminaal*, achter de bewustzijnsdrempel; en nog een ander deel is '*bovenbewust*', een hoger bewustzijn boven het gewone bewustzijn.

Het '*onderbewuste*' is een verborgen en onuitgedrukt, ongearticuleerd bewustzijn, dat onder onze hele bewuste fysieke activiteit werkzaam is. Het behoudt de indrukken van al onze ervaringen uit het verleden, niet als waarnemingen, reacties, herinneringen en gedachten, maar als een vloeiende substantie daarvan, als indrukken die tegelijkertijd onduidelijk en hardnekkig zijn. Deze indrukken kunnen in bepaalde vormen opkomen in dromen als mechanische herhalingen, of als 'complexen' die zich plotseling uitdrukken in handelingen en gebeurtenissen.

Het *subliminale* bevat achter het mentale aan de oppervlakte een innerlijk mentale, dat ruimer en doeltreffender is, achter het vitale aan de oppervlakte een innerlijk vitale, dat groter en machtiger is en achter het fysieke wezen aan de oppervlakte een meer verfijnd fysiek bewustzijn, meer open, soepel en vrij. Het subliminale stelt zich naar boven toe open voor de gebieden van het bovenbewuste, zoals het zich naar beneden toe openstelt voor de onderbewuste gebieden.

Het *bovenbewuste* bevat allereerst gebieden van het mentale waarvan de mens zich over het algemeen niet bewust is, bronnen van hogere intuïties en inspiraties, dan het Supramentale en ten slotte wat dáárboven ligt: de Sachchidananda-niveaus.

7. *Psychisch*: wat betrekking heeft op de ware ziel, de 'psyche', op het psychische wezen.

8. De Geest is het Atman, Brahman, het wezenlijk Goddelijke.

Wanneer de Ene zich manifesteert als het Vele dat altijd aan Hem inherent is, neemt Hij twee aspecten aan: *Poeroesha* en *Prakriti*, het Bewuste Wezen of de Bewuste Ziel, en de Natuur.

De Poeroesha is het ware wezen, of vertegenwoordigt althans het ware wezen, op welk niveau hij zich ook manifesteert. Maar in de gewone mens is hij overdekt door het ego en het onwetende spel van Prakriti en blijft hij 'versluierd' als 'een getuige' die het spel van de onwetendheid draagt en gadeslaat. Als hij naar voren komt, wordt hij eerst waargenomen als een kalm, onbeweeglijk bewustzijn, los van het spel van de Natuur. Daarna doet hij zich geleidelijk gelden als de soevereine Meester van Prakriti. Zelfs wanneer hij versluierd is, is hij altijd aanwezig. Het naar voren komen van de Poeroesha is het begin van de bevrijding.

Wat over het algemeen bedoeld wordt met Prakriti is de Natuur; zij lijkt een spel van onbewuste en werktuiglijke krachten. Maar daarachter staat het altijd aanwezige levende Bewustzijn en de Kracht van de Godheid: de goddelijke Shakti. In werkelijkheid is de Natuur alleen het uiterlijke of uitvoerende aspect van de Shakti of Bewustzijnskracht die de werelden formeert en beweegt.

We kunnen ook zeggen dat *de Natuur* alleen de lagere Prakriti is, de Prakriti van het mentale, het leven (vitale) en de materie. Er is ook een hogere Prakriti (Paraprakriti), de *Bovennatuur* of goddelijke Natuur van Sachchidananda, die het vermogen heeft het Supramentale te manifesteren en die altijd bewust blijft van de Godheid en vrij van de Onwetendheid en haar gevolgen.

9. Sri Aurobindo noemt het *Supramentale* of de *Gnosis* de hogere dynamiek van het spirituele zijn. Het Supramentale is het volledige Waarheidsbewustzijn waarin geen plaats kan zijn voor het principe van verdeeldheid en onwetendheid. Zijn wezenlijke aard is kennis door identificatie, waarbij de kenner en het gekende één zijn. Het kent het Zelf, de goddelijke Sachchidananda en ook de hele waarheid van de manifestatie.

Het Supramentale heeft een inherent dynamisch vermogen tot zelfbepaling en zelfverwerkelijking dat alles ziet en verenigt.

10. *Dharma*: dit woord, verschillend vertaald als 'wet', 'morele wet', 'plicht' en 'religie', wordt in een ruime en soepele zin gebruikt.

In zijn diepste betekenis is het 'de wet van het handelen volgens de wezenlijke natuur van elk wezen'. Sri Aurobindo verklaart deze betekenis in de laatste aanhaling in Hoofdstuk IV.

11. *Pralaya*: is de periodieke ontbinding van het universum aan het eind van een cyclus van kosmische creativiteit en werkzaamheid.

12. *Tapasya*: het beoefenen van een discipline en in het algemeen van een strenge soberheid voor een bepaald doel; spirituele inspanning, concentratie van energieën in een spirituele discipline of in een spiritueel proces.

13. *Rishi*: 'iemand die (de Waarheid) schouwt', een ziener, een wijze.

Yoga: vereniging met de Godheid; de discipline waardoor men vrijwillig en bewust probeert deze vereniging te verwezenlijken, of, meer in het algemeen, waardoor men een hoger bewustzijn probeert te bereiken.

Yogi: iemand die yoga beoefent; iemand die het doel van de Yoga heeft bereikt.

14. *De Bhagavad Gita* (Het Hemelse Lied): een episode in het oude heldendicht de Mahabharata waarin God, in de persoon van Sri Krishna, op het slagveld van Koeroekshetra Arjoena onderwijst. Het is het beroemdste van de Indiase heilige geschriften en wordt allereerste hoog in ere gehouden.

15. *Swami Vivekananda*: (geboren en gestorven in Bengalen, 1863-1902); een van de voornaamste leerlingen van Sri Ramakrishna en stichter van de Ramakrishna Mission.

16. *Nirvana*: oplossing van het afzonderlijke, individuele zelf (het kleine zelf, het ego); uitdoving van het hele afzonderlijke bewustzijn, van begeerten en egoïstisch handelen en egoïstische mentaliteit; het is niet noodzakelijkerwijze het uitdoven van het hele wezen, maar van het wezen zoals wij het kennen.

17. Sri Aurobindo legt sterk de nadruk op het fundamentele

verschil, hetzij voor het individu of voor de collectiviteit, tussen het ware *Zelf*, onveranderlijk en vrij, één met het hoogste Zelf, en het *ego*, een vergankelijk, scheidend, individueel bewustzijn, geïdentificeerd met het mentale, het vitale en het fysieke, open voor en min of meer onderworpen aan allerlei krachten van deze niveaus. In de evolutie heeft het ego een rol als beschermer; het is nodig zolang het individu zich niet bewust is van het ware Zelf. Het wordt echter overbodig als het psychische wezen, dat een afgevaardigde van het ware Zelf is, zich openlijk laat gelden, en om het psychische wezen bezit van de natuur te laten nemen, moet het ego afstand doen en verdwijnen.

18. *Ishwara*: de Godheid als de Heer en Meester van het universum, en *Shakti*, de bewuste scheppende Kracht, vormen een oorspronkelijke twee-eenheid, enigszins verschillend van de twee-eenheid Poeroesha-Prakriti (aant. 8). Poeroesha en Prakriti zijn afzonderlijke machten, terwijl Ishwara en Shakti elkaar bevatten. Ishwara is de Poeroesha die Prakriti bevat en regeert door het vermogen van de Shakti in hem. Shakti is Prakriti bezielde door Poeroesha en zij handelt door de wil van de Ishwara, wiens aanwezigheid zij in al haar bewegingen altijd met zich draagt. De Shakti van de Ishwara (*Ishwara-shakti*) is de goddelijke *Bewustzijnskracht* of de Wereldmoeder, die alles bevat en in zich draagt, en haar rol is dit in Tijd en Ruimte te manifesteren. Zo verschijnt ze als de bemiddelaarster tussen de eeuwige Ene en het gemanifesteerde Vele.

Deze beide vormen van twee-eenheid en ook de derde fundamentele twee-eenheid *Brahman-Maya*, komen overeen met verschillende spirituele ervaringen of realisaties in Yoga. (Zie de 'Synthesis of Yoga', Deel II, Hoofdstuk IV en 'The Life Divine', Boek II, Hoofdstuk II)

19. *Bhakti*: devotie. Bhakta is degene die de weg der devotie volgt, de innig toegewijde, de aanbieder.

20. Tussen het denkende mentale en het Supramentale bevinden zich een aantal bewustzijnsgebieden – of niveaus – of lagen, waarin het element of de substantie van het mentale, en dientengevolge ook

zijn bewustzijnsbewegingen, meer en meer verlicht en machtig en ruim worden.

Het Bovenmentale (Overmind) is het hoogste van deze tussenliggende gebieden; het is vol van verlerlei licht en vermogen; maar gezien vanuit wat erboven ligt, is het de linie waar de ziel zich afkeert van de volledige en ondeelbare Kennis en neerdaalt in de Onwetendheid. Want ofschoon het Bovenmentale put uit de Waarheid, begint hier de scheiding tussen de aspecten van de Waarheid en hun werking, alsof ze onafhankelijke waarheden en krachten zouden zijn, en naarmate men neerdaalt, eindigt dit proces in het gewone mentale, vitale en de materie, in een volledige verdeeldheid, verbrokkeling en afscheiding van de ondeelbare Waarheid erboven.

In het Bovenmentale vinden alle verschillende ordeningen van de scheppende Waarheid der dingen hun oorsprong. Uit het Bovenmentale dalen die neer in het *'intuïtieve mentale'* en worden vandaar doorgezonden naar het *'verlichte mentale'* en het *'hogere mentale'* om daar te worden geordend voor onze intelligentie. Maar in hun doortocht naar de lagere niveaus verliezen ze meer en meer van hun vermogen en zekerheid en harmonie.

Het Bovenmentale is de wereld van de grote Goden, de goddelijke Scheppers. Het kan beschouwd worden als de linie die de hogere helft van het Bewustzijns-Universum scheidt van de lagere helft. De Hogere Hemisfeer bestaat uit de niveaus: *Sat, Chit, Ananda, Mahas* (het *Supramentale*); de *Lagere Hemisfeer* uit het *Mentale, het Leven* (het vitale) en de *Materie*. Zowel in de individuele yoga als in de collectieve evolutie moet het bewustzijn achtereenvolgens opklimmen naar deze gebieden die zich van het denkende mentale uitstrekken tot aan het Supramentale. In de passages die in Hoofdstuk VII worden aangehaald, beschrijft Sri Aurobindo de karakteristieke manier waarop het bewustzijn in die niveaus functioneert.

21. *Mantra*: 'het woord dat onthult', een combinatie van woorden of klanken die een spirituele betekenis en vermogen hebben. De functie van een mantra is het scheppen van bepaalde vibraties in het bewustzijn, die het voorbereiden op de verwezenlijking van wat de mantra symboliseert en verondersteld wordt in zich te dragen.

22. *Brahman*: de hoogste Werkelijkheid, het Absolute, het Goddelijke (zie aant. 11).

23. *De Drieëenheden van de Geest*: de fundamentele Drieënheden worden genoemd in aant. 1 en 2.

'Het Transcendente, het Universele en het Individuele zijn drie machten die de hele manifestatie overkoepelen, aan haar ten grondslag liggen en haar doordringen; dit is de belangrijkste van de Drieënheden. In de ontplooiing van het bewustzijn zijn deze drie eveneens de drie grondprincipes en geen van hen kan worden verwaarloosd als we de volledige waarheid van het bestaan willen ervaren'. ('Synthesis of Yoga', Deel I, Hoofdstuk XI)

'Een Drieënheden van transcendent Zijn, Zelf-Bewustzijn en Zelf-Verrukking (*Sachchidananda*) is de metafysische beschrijving van het hoogste Atman – voor ons ontwaakte weten de zelf-formulering van het Onkenbare, hetzij opgevat als het zuiver Onpersoonlijke, of als een kosmische Persoon, die het universum manifesteert'. ('Synthesis of Yoga', Inleiding II)

24. *Idee*: uitdrukking die tot de Platonische woordenschat behoort, waar zij de wezenlijke vorm of het wezenlijke type der dingen aangeeft, een soort eeuwig en onveranderlijk model. De idee is bij Plato de ware werkelijkheid, al het andere is schijn of ervan afgeleid. *De Werkelijke Idee* is een waarneming van de Waarheid die de kracht tot haar eigen verwezenlijking in zich draagt.

Sri Aurobindo onderscheidt de Idee die tot de hogere gebieden van het mentale behoort (zie aant. 20) van de Werkelijke Idee, die tot het Supramentale behoort. De Idee en de Wilskracht bestaan afzonderlijk, waar de Werkelijke Idee in zichzelf de dynamische spirituele kracht bezit die inherent is aan de hogere Werkelijkheid van de Bovennatuur. Sri Aurobindo gebruikt het woord Idee echter soms als hij de Werkelijke Idee bedoelt.

25. *Vedanta*: oorspronkelijk betekende het woord 'Vedanta': 'Het einde of het hoogtepunt van de Veda's' en heeft het betrekking op de Oepanishaden. Nadien werd één van de zes klassieke scholen van de Hindoeïstische filosofie die zich baseerde op de Oepanishaden eveneens bekend als Vedanta, of Latere Vedanta.

26. *Swadharma*: de wet van het handelen, eigen aan een bepaalde persoon (zie aant. 10).

Swabhava: de kenmerkende natuur van ieder wezen.

27. *De innerlijke centra*: dit zijn de zeven lotussen of psychologische eentra (*chakra's*) van het fijnstoffelijke lichaam. Zij treden in de loop van de yoga in werking en verbinden het bewustzijn zoals het in wakende staat is, met subtielere, diepere of hogere staten van bewustzijn.

28. *Asoera's*: vijandige wezens of krachten die tot het vitaalmentale niveau behoren. De traditionele legenden van India spreken van hen als van de zonen der Duisternis en later als van reuzen, titanen of demonen.

29. *Rasa*: het sap, het merg, het innerlijke aroma van de dingen, de wezenlijke verrukking, het principe van het esthetische of spirituele genieten.

De afkortingen aan het eind van iedere aangehaalde passage betekenen het volgende:

L. D. The Life Divine

S. Y. The Synthesis of Yoga

H. C. The Human Cycle

gevolgd door het nummer van het deel en/of van het Hoofdstuk.

Zowel The Life Divine als The Synthesis of Yoga en The Human Cycle verschenen oorspronkelijk als een reeks artikelen in het filosofische maandelijks tijdschrift 'Arya', dat tussen Augustus 1914 en Januari 1919 in Pondicherry werd uitgegeven. Later werden deze series artikelen in boekvorm uitgegeven.

Reeds verschenen:

Sri Aurobindo: De Aforismen

'De evolutie is niet ten einde, de rede is niet het laatste woord noch het redenerend dier de hoogste vormgeving der Natuur. Zoals de mens uit het dier is voortgekomen, zo zal uit de mens de supermens voortkomen.'

Eén van de 548 prachtige aforismen die Sri Aurobindo schreef tijdens de eerste jaren van zijn verblijf in Pondicherry. Een verzameling die behoort tot de grote aforismenbundels uit de wereldliteratuur.

De onderwerpen zijn van een rijke verscheidenheid: techniek, maatschappij, gezondheid en geneeskunde, kunst en literatuur, psychologie en religie, Oost en West, alles komt erin aan bod. Hier schrijft niet iemand die zich van de wereld heeft afgekeerd, maar die zelfs in het meest alledaagse en kleinste de Aanwezigheid heeft gevoeld en de Zin heeft beleefd.

Een spiritueel pareltje dat een andere kijk geeft op de dingen, waardoor men het leven, zichzelf en de medemens anders gaat zien en waarderen.

De Moeder: Waarom Yoga

Waarom Yoga? Wat is Yoga? Wat is spiritueel leven? Vragen die velen zich stellen in deze tijd van geestelijk zoeken. In deze bundel gesprekken geeft de Moeder, de spirituele medewerkster van Sri Aurobindo, heldere antwoorden op deze en talloze andere vragen die haar worden gesteld.

Vanuit grote liefde, diepe wijsheid en haar fabelachtige esoterische kennis spreekt zij op eenvoudige, nuchtere en vaak humoristische wijze over yoga, spiritualiteit en dagelijks leven, over meditatie en innerlijke ervaringen, de innerlijke opbouw van de

mens, de okkulte werelden, dood en reïnkarnatie, ziekte en gezondheid, liefde en religie, en talrijke andere onderwerpen.

Voor allen die oprecht zoeken, vormen deze gesprekken niet alleen een grote hulp, maar brengen tevens de bevestiging van de waarheid dat zij die zoeken reeds door het Goddelijke gevonden zijn.

De Moeder: Kiezen voor het Goddelijke

Een spirituele gids voor deze tijd ontstaan uit gesprekken van de Moeder met kinderen, leraren en inwoners van de Sri Aurobindo Ashram. Drie maal per week, tijdens de Franse les in de ashramschool, werden aan de Moeder door jong en oud – op zoek naar waarheid en inzicht – vragen gesteld over: liefde, werk, geld, bezit, kunst, moraal, ongelukken, bewustzijn, moeilijkheden, verlangens, opvoeding, ego, God, innerlijke ervaringen, uittredingen, bloemen, genade, dromen, toeval, reïnkarnatie, macht, lijden, bewust slapen, transformatie en talloze andere onderwerpen, waarmee ze in hun dagelijks leven werden geconfronteerd.

In haar antwoorden, vol van diepe spirituele ervaringswijsheid en grote esoterische kennis, laat zij ons zien hoe wij zelfs de gewoonste dingen van het dagelijks leven kunnen aanwenden om ons diepste innerlijke wezen te vinden en brengt zij het Goddelijke op een bijna huiselijke wijze binnen ons bereik.

Sat Prem: Moeder Deel 1
Het Goddelijk Materialisme

Het eerste deel van Sat Prem's indrukwekkende biografie van de Moeder (1878-1973).

Hij beschrijft hierin de spontane paranormale en spirituele ervaringen tijdens haar kinder- en jeugd jaren in Frankrijk, haar okkulte belevenissen met

Max Théon in Algerië, de eerste ontmoeting met Sri Aurobindo in 1914. Na een vierjarig verblijf in Japan vestigt de Moeder zich in 1920 voorgoed in Pondicherry, bij Sri Aurobindo, waar onder haar stimulerende leiding een unieke ashram wordt uitgebouwd. Het eerste deel eindigt met het overlijden van Sri Aurobindo in 1950.

Een fascinerend levensverhaal, meeslepend geschreven, over één van de opmerkelijkste vrouwen van deze eeuw: een goddelijk materialiste die het spirituele tot in de materie wil verankeren – de geest tot in het lichaam – om een goddelijk leven op aarde mogelijk te maken.

Sat Prem:

Moeder Deel 2
De Nieuwe Soort

Het tweede en belangrijkste deel van Sat Prem's biografie van de Moeder, waarin hij aan de hand van talrijke uitreksels uit de Agenda, het dagboek van de Moeder, de onvoorstelbare ervaringen tijdens het spirituele werk in de cellen van haar lichaam beschrijft.

Op tachtigjarige leeftijd, nadat zij reeds elke mogelijke innerlijke realisatie heeft verworven, begint de Moeder aan de laatste fase van Sri Aurobindo's Integrale Yoga: de transformatie van het lichaam. Dag na dag, gedurende de laatste dertien jaren van haar leven, 'daalt' zij af in het bewustzijn van de cellen, waar zij op de ultieme oorzaak stoot van al ons lijden en van onze dood. Daar ook ontdekt zij de enorme Kracht die alle fysieke wetten van ons lichaam kan herscheppen.

Zo voltrekt zich in haar cellen het fascinerende transformatieproces dat de sleutel bevat voor de doorbraak naar de volgende stap in de evolutie, voorbij de mens: de nieuwe soort.

(uitg. Aurofonds, Schiedam)

